

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

“ÇINGİ” DERGİSİNDE YER ALAN HALK
EDEBİYATINA DAİR ÖGELERİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Birol AZAR

HAZIRLAYAN
Canan USTA DAŞDEMİR

ELAZIĞ – 2018

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

**“ÇINGİ” DERGİSİNDE YER ALAN HALK EDEBİYATINA
DAİR ÖGELERİN İNCELENMESİ”**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Birol AZAR

HAZIRLAYAN
Canan USTA DAŞDEMİR

Jürimiz, Tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda bu yüksek lisans tezini oy birliği / oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

- 1.
- 2.
- 3.

F. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih ve sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Ömer Osman UMAR
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET**Yüksek Lisans Tezi****Çıngı Dergisi'nde Yer Alan Halk Edebiyatına dair Öğelerin İncelenmesi****Canan USTA (DAŞDEMİR)****Fırat Üniversitesi****Sosyal Bilimler Enstitüsü****Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim dalı****Halk Edebiyatı Bilim Dalı****Elazığ-2018; Sayfa: X+138**

Çıngı dergisinin yayımlandığı yer Kayseri'dir. 2010'da yayın hayatına başlamış bir edebiyat/sanat dergisidir. İki ayda bir yayımlanmaktadır. Dergi, bir kültür taşıyıcısı konumundadır. Halk edebiyatından önemli ölçüde yararlanmakta yayım gücünü halk şiiri ve ozanlarından almaktadır. Bu durum da, günümüz dergiciliğine halk edebiyatının etkisini göstermektedir.

Maddi çıkar düşünmeden başlanılan yayım hayatı, yer yer Türk dünyasından akademik simaların da yazıları ile daha geniş kitlelere sesini duyurabilmektedir. Dergideki yazılar inceleme, tanıtım ve şiir içerikli yazılardır. Şiirler, derginin büyük bir bölümünü kapsamaktadır.

Popüler kültürde ilgi uyandıramayan halk şiiri, bu dergi ile hak ettiği saygınlığı kazanma yoluna girmiştir. Sekiz yıldır yayım hayatı devam eden derginin özgün bir içeriği olması devamlılığı açısından önemli olmuştur.

Halk edebiyatının durağan özellikler taşımadığı güncel konularda yazılan şiirlerle gösterilmiştir. Karşılıklı bir fayda gösteren Çıngı – Halk edebiyatı ikilisi, sağlam bir kültür numunesi halini gün geçtikçe sağlamlaştırmaktadır. Kendisinden sonra gelecek bu tarzda dergiler için örnek oluşturmıştır. Halk edebiyatı sahasındaki kimi araştırmalara da kullandığı halk şiiri arşivleri ile de kaynaklık yapabilecek zenginliktedir.

Anahtar Kelimeler: Çıngı, Dergi, Yayımcılık, Halk edebiyatı, Halk şiiri, Halk edebiyatı araştırmaları.

ABSTRACT

Master Thesis

The Investigation of the Items About Folk Literature on Çıngı Magazine

Canan USTA (DASDEMİR)

Fırat University

Institution of Social Science

Department of Turkish Philology

Folk Literature Field

Elazığ-2018; Page: X+138

Çıngı is a magazine which is published bi-monthly and it has started to be published in 2010 in Kayseri. It's about the literature and art. It's kind of a carrier of culture. Çıngı magazine significantly benefits from the folk poetry and poets, and gets its power from them. This situation shows us the effect of folk poetry to magazine publishing nowadays.

It has started its publishing life without financial interests and it can reach to large masses with the articles of Turkish academical features. Most of the articles in magazine are academical. And also poems reserve a big place on magazine.

Folk poetry, which doesn't inspire interest on popular culture, is getting the value with this magazine. Çıngı magazine, which has been published for three years, has an original content and this is important for its persistence

Thanks to the poems that have been written about recent issues, it has been shown that folk literature is not old school and don't have static features. Çıngı magazine and folk literature have benefits mutually and they are consolidating to be a durable sample of culture. It becomes a model for the same kind of magazines in future. It has rich resources with its special book archive for the researches on folk literature.

Keywords: Çıngı, Magazine, Publishing, Folk literature, Folk poetry, Folk literature researches.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
ÖN SÖZ	VII
KISALTMALAR	X
GİRİŞ.....	1
I. DERGİCİLİK TARİHİ, TÜRK DERGİCİLİĞİ, DERGİ TÜRLERİ.....	1
I.I. Dergicilik Tarihi	1
I.II. Türk Kültüründe Dergiciliğin Yeri	3
I.III. Folklorun Dergiciliğe Etkisi	4
I.IV. Cumhuriyet Dönemi Dergicilik	5
I.V. Türk Okurunun Okuma Anlayışı	6
BİRİNCİ BÖLÜM	
1. KAYSERİ İLİ KÜLTÜR ORTAMI	9
1.1. Kayseri’de Eğitim Özellikleri	10
1.2. Kayseri’de Dergicilik	10
İKİNCİ BÖLÜM	
2. ÇINGİ DERGİSİ’NİN ÖZELLİKLERİ.....	12
2.1. Çıngı Dergisi’nin Yayın Hayatına Başlaması	12
2.2. Çıngı Dergisi’nin Yapısal Özellikleri	14
2.3. Çıngı Dergisi’nde yer Alan Kategoriler	14
2.4. Çıngı Dergisi’nin Yazarları.....	15
2.4.1. Nurkal KUMSUZ	15
2.4.2. Tamilla ABBASHANLI.....	16
2.4.3. Rasim DENİZ.....	16
2.4.4. Ali BAŞ	16
2.4.5. Ali Rıza ATASOY	17
2.4.6. Şeyhmus ÇİÇEK	18
2.4.7. Mustafa Ferit YILDIZ (Ozan Hazanî).....	18
2.4.8. Süleyman KARACABEY	18
2.4.9. Deniz Dengiz ŞİMŞEK	19

2.4.10. Ahmet Emin GÜVEN.....	19
2.4.11. Duran TAMER	20
2.4.12. Köksal AKÇALI.....	21
2.4.13. Çelebi ÖZTÜRK	21
2.4.14. Hasan GÜRPINAR.....	22
2.4.15. Oraz YAĞMUR.....	22
2.4.16. Adnan BÜYÜKBAŞ	23
2.4.17. Mesut ÖZBEK.....	24
2.4.18. Mehmet HAMEŞ.....	24
2.5. Basında Çıngı Dergisi	25

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ÇINGİ DERGİSİ'NDE YER ALAN HALKBİLİM UNSURLARI	26
3.1. Mahalli Söyleyişler	26
3.1.1. Ağızlar	26
3.1.2. Halk Bilgisi.....	29
3.2. Halk Takvimi ve Zamanı	29
3.3. İnanışlar.....	30
3.3.1. Temel Dinsel Kavramlar	30
3.3.1.1. Allah.....	30
3.3.1.2. Ahiret İnancı (Cennet-Cehennem).....	31
3.3.1.3. Dinî Ritüeller	31
3.3.1.4. Formülistik Sayılar	32
3.4. Günlük Hayatla İlgili Gelenekler ve Diğer Kültür Öğeleri.....	34
3.4.1. Lakaplar	34
3.4.2. Yer-Yöre Adları.....	36

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. ÇINGİ DERGİSİ'NDE HALK EDEBİYATI UNSURLARI ve MENSUR	
İNCELEMELER	38
4.1. Anonim Halk Edebiyatı.....	38
4.1.1. Mani.....	38
4.1.2. Kalıplaşmış İfadeler.....	40
4.1.2.1. Atasözleri	40
4.1.2.2 Deyimler	41

4.2. Dini- Tasavvufi Halk Edebiyatı	46
4.3. Çingı Dergisindeki Mensur Çalışmalar.....	47
SONUÇ	50
METİNLER.....	51
KAYNAKÇA.....	129
EKLER	131
Ek 1. Orijinallik Raporu.....	131
ÖZ GEÇMİŞ	138

ÖN SÖZ

Çıngı Dergisi, Kaysader Derneği'nin çıkardığı süreli bir yayındır. Yayın, bir edebiyat/kültür numunesidir. Halk edebiyatının şiir, anlatı gibi daha pek çok türü kullanılarak 10 Mayıs 2010 tarihinde ilk sayısını çıkaran yerel derginin (Çıngı'nın) folklorik yapısını incelemek tezimizin başlıca amacıdır. Bunu yapmaktaki gayemiz bir derginin folklor ahengiyle nasıl bütünlük sağlayarak âşıkları bir araya getirdiğini ve okuyucuların bu dergide Anadolu kültürüne dair neler bulabileceğini saptamak ve etkilerini incelemektir.

Derginin çıkış yeri olan Kayseri/Melikgazi'de haftanın her cuma günü yapılan şair buluşmaları gözlemlenmiştir ve derginin aynı zamanda yazarı olan bu şairlerin dergideki yazıları incelenerek halk edebiyatı unsurları ve halkbilim unsurları saptanmıştır. Çıngı'nın Yazı Danışma Kurulu üyelerinden Köksal AKÇALI ile dergiye ve bu dergide yazıları yayımlanan şairlere dair röportaj gerçekleştirilerek "Çıngı" isminin çıkış noktasından bugünkü ilerleyişine, hedeflerine ve halk edebiyatına dair duruşlarına yönelik bir inceleme gerçekleştirilmiştir. Dergi yazarları, cuma günleri Kayseri / Yoğunburç'ta toplanmaktadır. Burada münacat yarışmaları, şiir dinletileri gerçekleştirmeleri canlı bir halk edebiyatı etkileşimidir. Bu durum da çalışmamızda derginin yazıya geçirilmeden önceki araştırma sahasını bizlere sunmuştur. Çalışmamızda izlenilen yol ve yöntemle ilgili şu şekilde başlık altında toplayabiliriz:

1. Araştırmanın Konusu

Toplumun kültür değerleri yazılı ve sözel ortamda varlığını devam ettirir. Bu sebeple hem sözlü hem de yazılı kaynaklar, bir toplumun kültür göstergelerini içerir. İçinde yetiştiği toplumun kültür özelliklerini taşıyan yazarların yansıttığı yazılı kaynaklar, kültürün tespitinde önemli veriler sunmaktadır.

Çıngı dergisindeki halkbilim ve halk edebiyatı unsurlarının tespiti çalışmamızın konusunu oluşturmaktadır.

2. Araştırmanın Amacı

Çıngı dergisinden hareketle yöresel bir edebiyat dergisinde yer alan halkbilimi ve barındırdığı pek çok kültürel öğelerin tespiti ve kullanılış biçimlerinin değerlendirilmesi bu çalışmanın temel amacıdır. Bir başka amacı da Edebiyat-kültür ilişkisi bağlamında, derginin yayımlandığı yörenin ve coğrafyanın halk kültürünü ortaya koymaktır. Böylelikle, dergi yazarlarının kullandıkları üsluplar aracılığıyla halk kültürü ve yörenin (Kayseri) zihniyeti de anlaşılmış olacaktır.

3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Çıngı dergisinin 2010 yılı ile başlayan yayım tarihi itibarı ile ilk altı sayısı ve ağırlıkta şiir yer alması itibarıyla toplamda 50 adet şiir, halkbilimi ve halk edebiyatı unsurları açısından incelenmiştir. 2011’de başladığımız tez çalışmamız için önceki yılın dergi sayıları ile toplamda dergiye ait ilk altı sayı dergi editörü Köksal AKÇALI’dan temin edilmiştir.

Çıngı Dergisi incelememizde kullandığımız dergi sayıları ve Çıngı dergisinin yayım periyodu:

ÇINGİ DERGİSİ’NİN İLK ALTI SAYILIK BASIM TARİHLERİ	
SAYI	BASIM TARİHİ
1	MAYIS/HAZİRAN/2010
2	TEMMUZ/AĞUSTOS/2010
3	EYLÜL/EKİM/2010
4	KASIM/ARALIK/2010
5	OCAK/ŞUBAT/2011
6	MART/NİSAN/2011

4. Araştırma Yöntemi

Çalışmanın amacı, kapsam ve sınırlılıkları belirlendikten sonra dergilerdeki halkbilim unsurları konusunda daha önce yapılmış olan yüksek lisans ve doktora çalışmaları ile halk bilimi unsurları ve halk edebiyatı ögeleri üzerine yazılmış çalışmalar ve eserler incelenmiştir. Dergi sayıları incelendikten sonra halkbilimi ve halk edebiyatı ögeleri belirlenmiş ve bir sınıflandırma yapılmış, ardından değerlendirmeye gidilmiştir. Dergide şiirlerin ağırlıkta olması sebebiyle elli adet şiir, halk bilimi ve halk edebiyatı ögeleri açısından incelenmiştir. Saptamaların yanlarında “yayımlandıkları dergi sayısı, şiirin adı ve şairin adı” şeklinde kısaltmalar halinde belirtilmiştir.

Son olarak çalışmamızda emeği geçen özverili, saygıdeğer ozanlarımıza içten bir teşekkürü borç biliriz. Ayrıca bu bölümü okurken ilham aldığım ve çalışmalarıyla onun yolundan gidebilmek için çok çaba sarf etmemiz gerektiğini gösteren öğrencisi olmakla her daim övündüğüm değerli önderimiz Esmâ Şimşek Hocama teşekkürü bir borç bilirim. Çalışmamız esnasında tecrübelerini ve yönlendirmelerini eksik etmeyen öğrencilik yıllarımızda bizleri gurbette hissettirmeyen alçakgönüllülüğü ve yol göstericiliği ile dimağlarımızı aydınlatan Sayın danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Birol AZAR’a da sonsuz teşekkürler. Burada isimlerini sayamadığım üzerimdeilmekilmek emekleri olan tüm değerli hocalarıma teşekkür ederim.

KISALTMALAR

AG	: Abdülkadir GÖÇMEN
AHV	: Ayıbyıkoğlu Hasan Ağa Vak'ası
AR	: Âşık Remzi
ASG	: Âşık Seyrani Gezisi
ATO	: Ahmet Tevfik OZAN
AV	: Âşık Vahdeti
AY	: Ali YAĞMUR
D	: Destan
DİY	: Diyemedim
DT	: Duran Tamer
DTŞ	: Duran Tamer şiirleri
EG	: Esmer güzeli
EVB	: El verdi bize
HD	: Hikmet DURGUT
HK	: Hüzni koşmaları
HSC	: Hikmet Saadet ÇAKICI
MS	: Mahir SÜRMELİBEY
MŞO	: Melekler Şahit olsun
OE	: Ozan Erbabı
OH	: Ozan Hazani
OS	: Ozan Sezini
ÖBD	: Öz belli Değil
RY	: Recep YAĞAR
S	: Sayı
ŞÇ	: Şeyhmus ÇİÇEK

GİRİŞ

I. DERGİCİLİK TARİHİ, TÜRK DERGİCİLİĞİ, DERGİ TÜRLERİ

I.I. Dergicilik Tarihi

Dergi, düzenli aralıklarla yayımlanan, değişik ilgi alanlarına hitap eden, deneme, makale, inceleme, araştırma ve eleştiri gibi yazılar, değişik edebi türleri ya da belirli konulara yönelik derlemeleri içeren ve genellikle resimli olan basılı yayımlardır. (Ana Britanica, 2007: 44)

Dergiler belirli bir konunun ayrıntılı olarak incelendiği bir iletişim aracıdır. Gazetelerde gerektiği gibi incelenmeyen, atlanan bilgilerin daha yoğun bir şekilde verilmesi söz konusudur. Dergilerin en belirgin özelliği, yöneldikleri belirli bir okuyucuyu kitlesinin olmasıdır. Dergiler, gazeteler gibi günlük yayımlanmayıp, periyodik olarak haftalık, aylık, üç aylık vb. aralarla yayımlanmaktadır. Dergiler, değişik hedef kitlelere yönelmektedir Örneğin; hukuk dergisi, ekonomi dergisi, kadın dergisi gibi.

Dergilerin tarihsel kökenleri el yazması kitapçılık, el ilanı, balad, halk masalı ve almanaklara kadar inmekle birlikte, gerçek anlamda dergiler, Batıda basımcılığın gelişmesinden sonra ortaya çıkmaya başlamıştır. Zamanla kitap ile gazete arasındaki geniş bir alanı dolduran dergiler, günümüzde ise biçim ve içerik açısından çok değişik türlere ayrılmıştır.

İlk dergiler, bilinen en eski dergi olan ve Hamburg’da yayımlanan “Erbauliche Monaths-Unterredungen”i - Örnek Aylık Düşünceler- (1663-1668) çok geçmeden öteki Avrupa ülkelerinden çıkan benzer yayınlar izledi. Bilim alanındaki gelişmeleri tartışma ve yayma gereğinden doğan bu ilk dergiler, hemen her alana ilişkin yazıları kapsıyordu. Edebiyat dergileri yönünde ilk adımlar, düzenli kitap kataloglarına eklenen eleştiri yazılarıyla atılmıştır. Okuyucuyu eğlendirmeye, meraklarını gidermeye ve yararlı öğütler vermeye yönelik hafif dergi türü 1672’de yayımlanan “Mercure Galant”la başladı ve kısa sürede etkili oldu. (Balta, 1995: 114)

Dergicilikteki 18. yüzyıl gelişmeleri, yüzyılın başında okuryazarlığın ve yeni düşüncelere ilginin artmasıyla, dergiler daha oturmuş bir yapı kazandı. 19.yüzyıl ve kitlesel yayınlar 1830’larda daha geniş okuyucu kitlelerine ulaşmak amacıyla çıkarılan ilk ucuz dergilerin eğitici işleri, zamanla yerini değişik konularda ilginç bilgiler

verme ve oyalayıcı konuları işlemeye bıraktı. Bazıları aile, kadın ve çocuk gibi belirli kesimlere seslenen bu dergilerde resimlere bolca yer verilmeye başlandı. Aynı zamanda, kolay okunan, hafif edebiyat dergileri de yaygınlaştı. Fiyatların düşmesine paralel olarak artan satışlar, reklamların bu alanda da boy göstermesine yol açtı. *Avustralya, Hindistan ve Çin gibi Batı etkisine açılan ülkelerde ilk dergiler 19. yüzyılda çıkmaya başladı.* (Balta, 1995: 115)

Aile ağının toplumda önem arz etmektedir. Bu nedenle aile, idealleştikçe kadın dergilerinin, hobi dergilerinin başlı başına bir tür olarak gelişmeye başladığı düşünülebilir. Giderek ev işleri, mutfak ve giyim konularında yararlı bilgilere ağırlık veren bu tür dergiler görgü ve moda alanında yol göstericilik üstlenmiştir. *The Lady (1865) Harpers Bazar (1867-1929'den sonra Harper's Bazaar) ve Vogve (1892) gibi nitelikli dergiler köklü yayınlar olarak öne çıktı.* (Balta, 1995: 117)

Çalışmamızda yararlandığımız Yüz Soruda Türk Basın Tarihi isimli eserinde Hıfzı TOPUZ, dergicilik tarihine yönelerek şunları aktarmıştır: *17. yüzyılda yayımlanmaya başlayan bilimsel uzmanlık dergileri, 19. yüzyılda yeni araştırma alanlarının açılmasıyla daha yaygın bir tür durumuna geldi. Aynı zamanda edebiyat ve düşün dergileri çeşitli güncel sorunların tartışıldığı forumlar olarak büyük önem kazandı. Bu arada bilimsel düşünceleri yaymayı amaçlayan Nature (1869) ve İngiliz yaşam biçimi alaycı bir yaklaşımla ele alan Punch (1841), yayın dünyasında seçkin bir yer kazandı.*

20. yüzyıl teknik yenilikler ve artan okuyucu kitlesi nedeniyle yüksek tirajlara ulaşan dergiler, maliyetlerini karşılamak için giderek reklam gelirlerine dayanmaya başladı. Bu arada dergilerin, konuları ve ulaştıkları kitleler açısından belirli malların tanıtılmasına elverişli olanaklar sunması, reklamcıların bu alana ilgisini daha çok artırdı. Özellikle ABD'de popüler dergiler, pazarlama sisteminin bir parçası durumuna geldi. Reklam ajanslarının çarpıcı görüntüler sunma çabası, dergileri sayfa düzenine daha çekici bir biçim vermeye yöneltti. Renkli baskıya geçilmesinde reklamcıların önemli bir etkisi oldu. Öte yandan reklamcıların mali baskısı zamanla dergilerin içeriğini ve yayın politikasını etkileyecek bir boyuta ulaştı. 1930'larda bazı ünlü süpermarketler dağıtımını doğrudan yaptıkları dergiler çıkarmaya başladı, bazı ticari kuruluşlar yayın dünyasına girdi. (TOPUZ, 1973:245)

Tarihin kronolojik durumuna baktığımızda I. Dünya Savaşı'ndan sonra hızlı bir siyasal ve toplumsal değişimin yaşandığını göz önünde bulunduracak olursak dergicilik içerik ve üslup anlamında da değişim sürecine girmiştir diyebiliriz.

20. yüzyılın toplum yaşamına getirdiği hızlı tempo, gündem hakkında kısa yoldan bilgi edinme gereğine uygun yeni dergi türlerinin doğmasına zemin hazırladı. *İlk haber dergiciliğine öncülük eden Amerikan Dergisi "Time" (1923) oldu.* (Balta, 1995:125)

Başlıca bir sanayi durumuna ulaşan dergicilik günümüzde çok geniş bir alana yayılmıştır. 20. yüzyılın ikinci yarısında uzmanlık alanlarına göre daha da çeşitlenen mesleki, ticari ve teknik dergiler, kendi alanlarındaki en son gelişmeleri aktarır ve temsil ettikleri kesimin çıkarlarını savunur. Sınırlı bir tirajı almakla birlikte, reklamcılara, belirli tüketici çevrelere doğrudan ulaşma açısından geniş olanaklar sunar.

I.II. Türk Kültüründe Dergiciliğin Yeri

İlk Osmanlı dergileri Tanzimat Döneminde Batılılaşmanın bir uzantısı olarak ortaya çıktı. İlk dergi olan Vekayi-“i Tıbbiye (1849), sağlık ve mesleki olarak iki farklı nitelik taşıyordu. Halkın sağlık konusunda eğitilmesini amaç edinmekle birlikte, tıbbi olayları, ilaç ve tıbbi malzemeleri tanıtan telif ve çeviri yazılara yer vermesi bakımından bir meslek dergisi niteliğindeydi. *1862’de Cemiyet-i İlmiye-i Osmaniye’nin yayın organı olarak yayımlanmaya başlayan Mecmua-i Fünun, fen bilimlerinin yanı sıra sosyal bilimlere ait yazılara da yer vermiştir. Bu dergi çeşitli bilim dallarının tartışıldığı bir forum işlevini üstlenerek bilim dili oluşmasına katkıda bulundu. 1860’larda çıkan Mir’at (1862), Mecmua-i İber-i İntibah (1862), Mecmua-i İbretnüma (1865) gibi dergilerin en çok tutulana, askeri alanda inceleme, şema ve haritalar yayınlayan Ceride-i Askeriye (1864-1922) oldu. 19. yüzyılın ikinci yarısında direkt olarak bir alana hitap eden ya da belli başına konulara ağırlık veren dergiler de yayımlanmaya başlandı.* (GÖNENÇ, 2007: 64-65)

İlk kadın dergisi “İnsaniyet”in 19. yüzyılın sonlarında çıkmasına karşın, kadın dergiciliğinin ayrı bir tür olarak gelişimi 20. yüzyılın başlarında oldu. Cumhuriyet döneminde 1923’ten önce çıkan kimi dergilerin yayımı sürerken, siyaset, mizah, edebiyat ve düşün dergilerinin yanı sıra yeni tür dergilerde yayın hayatına girdi.

1950'lerde yeni bir tür olarak haber dergiciliği ortaya çıktı. Türkiye'de bu dergi türünün öncüsü, *Time* dergisini örnek alan *Akis* (1954-1967) oldu¹. Belirli akımlarla ya da örgütlerle ilişkili dergiciliğin asıl gelişimi de 1960'larda oldu. Siyasal ve toplumsal konuları ön plana çıkaran Gırgır, en geniş okur kitlesine erişen ilk mizah dergisi oldu.

Günümüzün iletişimcileri, geniş kitleleri hedefleyen mesajların her zaman etkili mesajlar olduğuna artık pek inanmamaktadırlar. Geniş bir okuyucu kitlesine yönelen birçok gazete ve derginin satışı günden güne düşmekteyken, özel bir alıcı kitlesine göre biçimlenen medya daha fazla ilgi görmektedir.

I.III. Folklorun Dergiciliğe Etkisi

Halk bilimi, bütün bilim dalları birikimli olarak ilerlemek mecburiyetindedir. Bir bilim dalı olarak Türk Halk Biliminin birikimine folklorik dergiler büyük ölçüde katkı sağlamıştır. Avrupa'da ilk kez 1846 yılında William John Thomson tarafından kullanıldığı kabul edilen "folklor" teriminin Türkiye'de ortaya çıkışı Prof. Dr. Öcal Oğuz'un Türk Halk Edebiyatı El Kitabı'nda belirttiği üzere "...Ziya Gökalp'in *"Halka Doğru"* dergisinin 23 Temmuz 1913 tarihli 14. sayısında yazdığı *"Halk Medeniyeti – 1 Başlangıç"* adlı makalesidir. (Oğuz, 2012:25) Gökalp bu makalede her kavmin resmî ve halk medeniyeti olmak üzere iki medeniyetinin olduğundan söz eder. Sonraki süreçte "folklor" terimi Mehmet Fuat Köprülü'nün 6 Şubat 1914 tarihli İkdam gazetesinde yayınlanan "Yeni Bir İlim: Halkiyat- Folklor" adlı makalesinde ilk kez yer alır. Rıza Tevfik Bölükbaşı ise 5 Mart 1914 tarihli Peyam Gazetesi'nin 20 numaralı edebî ilavesinde "Folk-lor" başlıklı makalede folkloru "Hikmet-i Avam" olarak karşılar, bir başka saptama da şudur ki; *Halk Bilimi çalışmaları Türkçülük hareketine bağlı dernekler tarafından ve 1920'de Maarif Vekâlet'ine bağlı bir hars dairesi tarafından devam ettirilmiştir.* (Ekici, 2004:17). Folklor Postası isimli Konya merkezli bir folklor dergisi aslında folklorun dergiciliğe etkilerinin ilk somut halidir. Ardından İhsan Hınçer tarafından Türk Folklor Dergisi aynı kadro ile çıkartılmıştır.

¹ KALYONCU C.A (2007), Haber Dergiciliği Akis ile Başlıyor, www.aksiyon.com.tr, 28.02.2007.

Bir derginin, tasnif ettiği folklorik her unsur esasında ortak büyük bir değerin parçasıdır. Bu nedenle incelediğimiz yöresel derginin folklorik değerlerini saptamaya çalıştık. Çalışmamızın başlangıç noktası da esasında budur. Çünkü halk edebiyatı, sadece geçmiş masal / mani / fıkra gibi ürünlerin derlenişi ve değişen varyantlarını incelemek noktasında değil; akıcı, dinamik genç kuşaklara ulaşma gayesi de taşıyan bir niteliğe sahiptir. Çıngı dergisi tam olarak bu amacı taşımaktadır.

I.IV. Cumhuriyet Dönemi Dergicilik

Tanzimat'tan bu yana edebiyat dergileri edebî türlerin, biçimlerin ve tekniklerin geliştirilmesinde önemli bir rol oynamıştır. “dergiler, edebiyatın ayak izleridir” ifadesi kalıplaşmış bir yargı olsa da, edebiyat dergilerine ilişkin çalışmalar oldukça sınırlıdır. Edebiyat dergileri sosyal ve kültürel etkileri yansıttığı gibi aynı zamanda edebiyat anlamında yön verme hususunda da etkilidir.

Cumhuriyet Dönemi'nde okuma yazma oranlarının artmaya başlamasıyla çeşitli ilgi alanlarına yönelik mecmualarda da artış gözlemlenmesi doğal bir sonuçtur. Öyle ki Cumhuriyet öncesi 1911'de Genç Kalemlerle aynı yıl çıkmaya başlayan Ziya Gökalp'e ait Yeni Mecmua gibi dergiler Cumhuriyet Dönemi'ndeki dergiciliğin gelişimi konusunda işaret niteliği göstermiştir.

Edebiyat dergilerinin temel işlevinin edebî üretim ve tüketim arasında aracılık etmek olduğu söylenebilir. Ancak, edebiyat dergileri edebî yapıtları sergileyen bir vitrin olmanın ötesinde, edebî üretim ve tüketime koşullarını da etkiler. Türkçedeki “dergi”, sözcüğünün etimolojik kökenleri dahi edebiyat dergilerinin birincil işlevine dikkat çeker. Örneğin Türkçedeki “dergi” sözcüğü, “derlemek” fiilinden türetilmiştir. Derlemek, sınıflama yaparak bir araya getirmektir.

Pierre Bourdieu, “The Field of Cultural 2 Production, or: The Economic World Reversed” (Kültürel Üretim Alanı, veya: Tersyüz Edilmiş bir Ekonomik Dünya) başlıklı yazısında “dönemin ruhu”nu anlamamıza yardımcı olacak şeylerin ihmal edilmesinin sonuçları hakkında şöyle der: “*dönemin ruhu'nu oluşturan her şeyin göz ardı edilmesi yapıtların gerçeksizleşmesine (derealization) yol açar. Dönemin en somut tartışmalarına onları bağlayacak her şeyden soyutlanmış yapıtlar [...] yoksullaşır ve boş bir hümanizm veya entellektüalizme dönüşürler*”. Edebiyat dergilerinin araştırılması, edebî yapıtları üretildikleri dönemin somut tartışmalarına bağlamamıza olanak sağlar.

I.V. Türk Okurunun Okuma Anlayışı

Okuma alışkanlığı temelde aileden gelen bir niteliktir. Kişi, öncelikle aile ve okul hayatının ilk yıllarında sağlıklı yönlendirmeler ile okumaya ilgi duyar veya aksi durumda okumaya olan ilgisi azalır. Ülkemizde okuma anlayışı ne yazık ki çok gelişmiş değildir. Buna göre bir araştırma haberine göre şu tespitler yer almaktadır: *Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB), Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) ortaklığında Türkiye çapında 15 yaşında öğrencilerden topladığı verilere göre, evinde en fazla 10 kitap olan ailelerin oranı yüzde 27. Evlerin yüzde 54'ünde kitap sayısı 25'i geçmiyor. Evdeki 25 kitabın çoğunluğu edebiyat eseri değil, ders veya test kitabı. Türkiye'de TIMSS 2011 çalışmasına katılan 4'üncü sınıf öğrencilerinin yüzde 1'inin okullarında 5 binden fazla farklı kitabın bulunduğu kütüphane olduğu görülüyor. Bu oran Güney Kore'de yüzde 92, dünya ortalaması ise yüzde 32. Öğrencilerin yüzde 38'inin okul kütüphanesinde 501-5000 kitap bulunurken, yüzde 37'sinin okul kütüphanesinde 500 ve daha az kitap var. Çalışmaya katılan öğrencilerin yüzde 24'ünün ise okullarında kütüphane yok.*² “Okuma Alışkanlığımızın Kültürel Alt yapısı” isimli makalesinde yazar Suat UNGAN okuma alışkanlığı üzerine ilginç tespitlerde bulunmuştur. Buna göre; “Okuma, bilgi edinmenin altyapısını oluşturmakla birlikte, eleştirel düşünme, yorum yapma gücünün de temelini teşkil eder. On bilgisi olmayanın bir yorum yapamayacağı bilinmektedir. Yorum yapmak için bilgi sahibi olmaya, bilgi sahibi olmak için de okumaya ihtiyaç vardır. Birey, okudukça bilgi birikimini ve yorum gücünü geliştirmiş olacaktır. Özdemir (1991:32), okumanın aynı zamanda davranış ve düşünüş gücümüzü besleyip geliştirdiğini, bireyin okuduğu her yazıyı anlamaya çalışarak bu yolla anlama, sezme, kestirme gücü kazandığını söylemektedir. Okuyan bireylerin sözcük dağarcığı arttığı için o kişilerin kavrama kabiliyetleri de diğer insanlara göre daha çok gelişmektedir.” Şeklindeki saptamaları okuma alışkanlığının kültürel alt yapısına ve bunun etkilediği önemli hususlara değinmektedir. Yine aynı makale, çeşitli istatistiksel verilere dayanarak Türkiye'nin okuma oranı üzerine bizlere şu verileri göstermektedir; Kültür Bakanlığının uluslararası standart kitap numarasından (ISBN), 1992–2004 yılları arasında toplam 150.601 -yılda ortalama 10.750- yeni eserin basıldığını öğrenmekteyiz. Unesco'nun verilerine göre 1999 yılında İngiltere'de 110.965, Almanya'da 78.042, ABD'de 68.175, Türkiye'de ise 2.920 kitap basılmıştır. Kütüphanelerimizin durumu da

² www.hurriyet.com.tr

Avrupa Birliğinin çok gerisindedir. Avrupa’da 7.500 kişiye bir kütüphane düşerken bizde 51.000 kişiye bir kütüphane düşmektedir. Türkiye nüfusunun yetmiş milyon olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda, bu oranın çok düşük olduğunu görürüz.

Okuma alışkanlığının ülkemizde ne şekilde oluştuğu ayrı bir araştırma konusu olmakla birlikte Türk okurunun ne şekilde okumaya yöneldiğini anlayabilmek adına birkaç araştırma verisini şu şekilde aktarabiliriz; Halkın okuma alışkanlığı seviyesini belirlemek üzere ülkemizde birçok çalışma yapılmış ve sonuçlar genelde aynı oranda çıkmıştır. (Dökmen, 1994; Özcelebi ve Cebecioğlu, 1990; Özen, 2001). Çocukların kitap okumaya başlaması için önlerinde örnek alabilecekleri geniş bir kitlenin olması gerekmektedir. Evde anne babasından, okulda öğretmeninden, çarşı pazarda esnaftan veya arkadaşlarından okuyan kişi görmeyen bir bireyin hayatında kitabın yeri olmaz. Çocukların kitap okuma alışkanlığı kazanmalarında en fazla sorumluluk aileye, daha sonra da öğretmenlere düşmektedir. Aileler kitap okumadığı için, çocuklar kendilerine model olacak bireyler bulmakta zorluk çekmektedirler. Arıcı’nın (2005:61) 2.000 öğrenci üzerinde yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin % 57,3’ü kitap okuma fikrini öğretmeninden aldığını söylemektedir. Aynı araştırmada kitap okumaya, annemden görerek alıştım, diyenlerin oranı, 17,9; babamdan diyenlerin oranı 13,4’tür. Öğrencilerin % 35,4’ü ilk kitabını öğretmenin kendilerine verdiğini söylemektedir. Bu araştırma ailelerin kitap okumadığı, çocuklarına iyi bir model olamadıklarını göstermektedir.

İyi bir okur olmak sağlam bir eğitimi de beraberinde istemektedir. Matbaada, sanatta, okuma-yazma öğrenme de dahi hayli arkadan geliyor olsak da henüz düzenli kitap/dergi okuma alışkanlığı edinmiş değiliz. *TÜİK’in 2016’da yayınladığı verilere göre, Türkiye’de kitap okumaya kişi başına ayrılan süre günde yalnızca bir dakika. Buna karşın, televizyon izlemeye 6 saat, internete 3 saat harcanıyor. Yayımcı Meslek Birlikleri Federasyonu verilerine göre, 2017 eylül ayında basılan 45 milyondan fazla kitabın kategorileri hakkındaki veriler, Türkiye’deki okurların hangi kitapları okuduğu hakkında da bilgi veriyor. Bu verilere göre, eğitimle ilgili yayınların oranı yüzde 63. Yetişkin inceleme, araştırma kitaplarının payı yüzde 15. Bunu, yüzde 8’le çocuk ve gençlik kitapları, yüzde 7’yle inanç kitapları takip ediyor. Yetişkin edebiyat ve sanat kitaplarının oranı ise, yüzde 4.*³ Tespitler de göstermektedir ki süreli yayımların, okuma alışkanlığımızın zayıf olması yönüyle kalıcı olması zor gözükmektedir. Bu nedenle

³ www.tuik.gov.tr

özellikle çalışmamızda ele aldığımız Çıngı dergisi gibi yerel dergiler, finansal açıdan daha fazla destek almalı gençlerimiz, bu tür kültür/edebiyat dergilerine doğru şekilde yönlendirilmelidir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KAYSERİ İLİ KÜLTÜR ORTAMI

Kayseri, Türkiye'nin İç Anadolu bölgesinde yer almaktadır. Türkiye'nin kültür, sanat, bilim ve turizm merkezlerinden biri olan Kayseri, tarihin en eski zamanlarından beri pek çok uygarlığa beşiklik etmiş ve her dönemde önemini korumuştur. *Şehrin en eski adı olan Mazaka, Roma devrine kadar devam etmiş; Roma devrinde şehre imparator şehri anlamında Kaisareia adı verilmiş; bu isim Araplarca Kaysariya şeklinde kullanılmıştır. Türkler Anadolu'yu fethettikten sonra Şehre Kayseriye adını vermişler ve bu ad, Cumhuriyet dönemiyle birlikte Kayseri şeklini almıştır.*⁴

Kayseri, her köşesi değişik uygarlıkların kalıntılarının birbiriyle kucaklaştığı Anadolu'nun en köklü ve en eski yerleşim alanlarından biridir. M.Ö. IV. binden, yani Kalkolitik (Bakırtaş) çağlardan başlayarak Asur, Hitit, Frig dönemlerinde ve Roma devri sonuna kadar bir yerleşim alanı olan Kültepe; bu uygarlıkların kalıntılarını barındıran bir açık hava müzesidir. Kayseri, bu önemli merkezin yakınında yer alan bir bölge olarak bu uygarlıkların hepsinden derin izler taşımaktadır.

Kültür Bakanlığı incelemelerine göre şu saptamalar ile karşılaşmaktayız: 1067'de Selçuklu komutanı Afşin ile Türk hâkimiyetine giren Kayseri; Selçuklu Devleti, Eratna Beyliği, Dulkadiroğulları, Kadı Burhanettin, Karamanoğulları ve Osmanlı Devleti dönemlerini yaşamış, başta Selçuklular olmak üzere her dönemde önemli bir Türk kültür merkezi olmuştur.

Cumhuriyet döneminde 1924 Anayasası ile il yapılan Kayseri, Ülkemizin ilk uçak fabrikasının kurulması ve ardından gelen demiryolları bağlantıları hattı, 1953'te kurulan Sümer Bez Fabrikası ve 1950'lilerde başlayan sanayi sitesi ile Türkiye'nin ilk büyük sanayi ve ticaret hamlelerine öncülük etmiştir. Günümüzde ise Kayseri ekonomik, kültürel, sağlık, eğitim, spor ve şehircilik alanında yakaladığı ivme ile Türkiye'nin en hızlı gelişen ve dikkat çeken şehirlerinin başında gelmektedir.

⁴ www.kayseri.gov.tr

1.1. Kayseri’de Eğitim Özellikleri

Eğitim; Kişinin zihinsel, bedensel, duygusal ve toplumsal yeteneklerinin, davranışlarının istenilen doğrultuda geliştirilmesi ya da ona bir takım amaçlara dönük yeni yetenekler, davranışlar, bilgiler kazandırılması yolundaki çalışmaların tümüdür. Eğitim, hayat boyu sürer; planlı ya da tesadüfi olabilir. Eğitim, bireyin yeni bir şeyler öğrenme sürecindeki bütün aktivitelerini kapsar. Başka bir deyişle eğitim bireyin bedensel, duygusal ve zihinsel özelliklerini geliştirme, yeni özellikler kazandırma çalışmalarının tamamını içerir.

Kayseri kültürel anlamda pek çok kültüre ev sahipliği yapmıştır. Çerkezlik, avşarlık, yörüklük gibi pek çok kültürün yanı sıra ırk olarak da uzun yıllar Ermenilerle iç içe yaşamışlardır. Afyon Kocatepe Üniversitesi 2006 yüksek lisans tezlerinden biri olan Ferhat Karadurmuş’a ait “20. Yüzyıl Başlarında Kayseri’de Eğitim” adlı tezinde konuya şu şekildeki saptamasıyla yaklaşmıştır: *Nüfus olarak Kayseri’de en fazla paya sahip olanlar Müslümanlar olmuştur. Ancak azınlıklar eğitim işlerine daha fazla önem vermişlerdir. Verdikleri önemi açtıkları okullardan ve bu okullarda okuyan mezun olan ve hayata atılan öğrenci sayılarından rahatlıkla anlıyoruz.*

Günümüzde Kayseri, ticarete yatkınlığı ile bilinse de bugün, modern eğitim donanımı kullanan pek çok eğitim kurumuna sahiptir ve gelir düzeyi düşükten yükseğe geçen her kesim eğitime önem vermektedir.

1.2. Kayseri’de Dergicilik

Kültür/edebiyat konusunda hassas yaklaşımları olan Kayseri’de yerel dergiler oldukça fazladır. Kayseri kültür sitesinin resmi verilerine göre en önde gelen ve güncel olan yerel dergiler şu şekildedir: Berceste dergisi, Gökbayrak dergisi, Erciyes dergisi, Çıngı dergisi.

Basım tarihi açısından Kayseri’yi dergicilik anlamında incelediğimizde şu bilgilere rastlamaktayız: *özelikle edebiyat alanına yönelik olarak Kayseri’de 1922’de Kızıl Hilal adı altında ilk dergi çıkmış, ardından 1932’de Kayseri Lisesi Mecmuası, 1938’de Halkevi, 1948’de Davran, 1952’de Çocuk Sesi, 1953’de Öğrenci, 1955’de Zamantı, 1956’da Eğitim Yolu, 1958’de Filiz, 196’da Ozanca, 1978’de Erciyes, 1979’da Küçük Dergi, 1980’de Doğuş, 1981’de Harman ve Kültür Sanat ve 1983 yıllarında da Hakimiyet Sanat aralıklı olarak yayınlandı.*

Ancak bugün bu dergilerden büyük bir bölümü çeşitli nedenlerden dolayı yayın hayatına son vermiştir. Basın çalışanları halen yayın hayatını sürdüren gazete, dergi, radyo, televizyon ve ulusal medya ajanslarında çalışarak yaşamlarını sürdürüyor.⁵

⁵ www.kayserihakimiyet.com.tr

İKİNCİ BÖLÜM

2. ÇINGİ DERGİSİ'NİN ÖZELLİKLERİ

Çıngı dergisinin ilk basımı Ankara'da yapılmıştır. Daha sonra Kayseri'de devam eden sayıların her birinde değişen yazar kadrosu bulunmaktadır. Ayrıca KAYSADER Derneği'nin resmi yayınıdır. Çıngı dergisinde yazan yazarların pek çoğu geçmişte ve günümüzde farklı edebiyat dergilerine de yazılar yazmıştır.

2.1. Çıngı Dergisi'nin Yayın Hayatına Başlaması

Kayseri'de, Kayseri Yazarlar Şairler ve Sanatçılar Derneği KAYSADER yayın organı olan 'Çıngı' Dergisi, iki ayda bir yayımlanan edebiyat dergisidir. Sahibi ve genel yayın yönetmeni Süleyman KARACABEY'dir.

Çıngı Dergisi'nin genel kordinatörü Sayın Köksal AKÇALI ile Kayseri'de her Cuma toplanıp şiirler okudukları tarihî bir bina olan Yoğunburç Kalesi'nde gerçekleştirdiğimiz söyleşi şu şekildedir:

Köksal AKÇALI:

- Bizlerin çoğu öğretmenlikten emekli, Türkiye'nin en ücra denebilecek yerlerini görmüş kimseleriz. Şiir yazmak bizim için ezelden beri tutku ile süregelen bir ihtiyaç. Burada bu ihtiyacı paylaşma imkânı buluyor olmamız büyük şans. Bu şans elbirliği ile yarattık. Belediyenin bizlerden maddi çıkar gütmemesi de işimizi hayli kolaylaştırdı. Çünkü sanat adına bir şeyler yapmaya çalışırken bunu ticarete dökmek bizlere göre olmayacaktı. Burada oturup izlesen hemen her gün insanlar –özellikle bizim gibi belli bir yaş grubu üzerinde olanlar- toplanıp gelir ve yurt meseleleri sanatsal konular aramızda hoş bir muhabbetin başlamasını sağlar. Bir de dergimiz var iki yıldır süreli olarak çıkartabiliyoruz. İsmi 'Çıngı' Çıngı nedir biliyor musunuz? Ateş çıkarmak için birbirine vurulan iki taştan çıkan ilk ateş anlamına gelir. Dergimize bu isim çok yakıştı.

Sayın Köksal AKÇALI'nın da ifade ettiği gibi gerçekten de "Çıngı" ismi yazarlarının amacına ve yayının özüne oldukça yakışmış bir isim. Yoğunburç Kalesi bir nevî çay bahçesi ve yayın okuma mekânı gibi özelliklerle oldukça hoş, tarihî dokusuna dokunulmamış bir mekân. Öyle ki Köksal Bey eliyle işaret ederek "eskiden bak şu pencereler gözlem yerleriymiş buradan düşmana ok atılmış demirleri bile halen aynı

demirlerdir” ifadeleriyle her gün zaman geçirdiği bu mekânı büyük bir sevgi ve de övünerek aktarıyor.

Çıngı’nın ilk sayısında okurlara ‘merhaba’ diyen ön sözü yayın kurulu imzalı şekliyle şöyledir:

“Başlarken;

“Çıngı” dergimizle; dünün birikimini aktarmada, bugünü düzenlemede ve yarını şekillendirmede önemli hamleleri gerçekleştirmek düsturuyla yola çıktık.

Kültür, sanat, ilim ve edebiyat eserlerini daha doğru bir bakış açısıyla değerlendirmek ve daha geniş okuyucu kitlesine ulaştırmada edebî dergilerin önemi tartışılmaz bir gerçektir. Biz de daha iyi ve daha güzel eserler vererek geniş kitlelere ulaşmak için yoğun çaba harcamaktayız. Bu amaçla Kayseri Yazarlar, Şairler ve Sanatçıları Derneği’ni (KAYSADER-2009) kurduk. Faaliyetlerimizin yanında kalıcı bir hizmette bulunmak için de “Çıngı” adı altında her iki ayda bir yayımlanmak üzere süreli yayın çıkarmaya karar verdik.

Dergimiz; mahallî-millî-evrensel gelişme çizgisini esas almıştır. Yaşayan Türkçeyi kullanan, konu çeşitliliğine önem veren, maddî ve manevî değerlere saygılı, özgün eserlere yer vereceğiz. Hiçbir siyasi görüşün destekçisi ya da bir kesimin sesi olmayacağız. Duyarlı, sorumlu ve objektif olacağız. Hak ve hukukun üstünlüğüne inanarak sorumlu yayıncılık örneği sergileyeceğiz. Bu paralelde dergimizin kapısı bütün sanat adamlarına açıktır. Dergimizde konu çeşitliliği yanında özel dosyalar da hazırlayarak sanat adamlarının çok yönlü tanıtımlarını yapacağız.

Dergimizin amacına uygun olarak yayın hayatında sürekli olmasını arzulamaktayız. Sanat adamı dostlarımızın ve okuyucularımızın desteğiyle hedefimize ulaşacağımıza inanıyoruz. Gayret bizden, destek sizden... Allah yâr ve yardımcımız olsun...

“Çıngı”nın hepimize hayırlı olmasını diliyoruz.

Saygılarımızla...

“Çıngı Dergisi Yayın Kurulu”

2.2. Çıngı Dergisi'nin Yapısal Özellikleri

28 X 20 cm ebatlarında olan Çıngı Dergisi eğitim, kültür, sanat ve edebiyat dergisi olarak iki ayda bir yayımlanmaktadır. Sahibi ve Genel Yönetmeni Süleyman KARACABEY'dir. İlk sayısında Deniz Dengiz ŞİMŞEK koordinatörlüğündeki dergi daha sonra bu pozisyonu emekli öğretmen Köksal AKÇALI'nın genel koordinatörlüğüne bırakmıştır. Reklam ve halkla ilişkiler Hikmet Saadet ÇAKICI, sanat danışmanlığı ise Hasan GÜRPINAR tarafından yapılmaktadır.

Yazı danışma kurulunda yer alan kişiler şu şekildedir; Doç. Dr. Tamila ABBASHANLI, Dr. Rasim Deniz, Hayrettin İVGİN, Nurkal KUMSUZ, Duran TAMER, Köksal AKÇALI, Mahir SÜRMELİBEY, Dr. Mesut ÖZBEK, Mustafa Ferit YILDIZ, Osman TÜRKAŞLAN, Şeyhmus ÇİÇEK. Ayrıca tasarımını Hatice İBAKORKMAZ yapmaktadır.

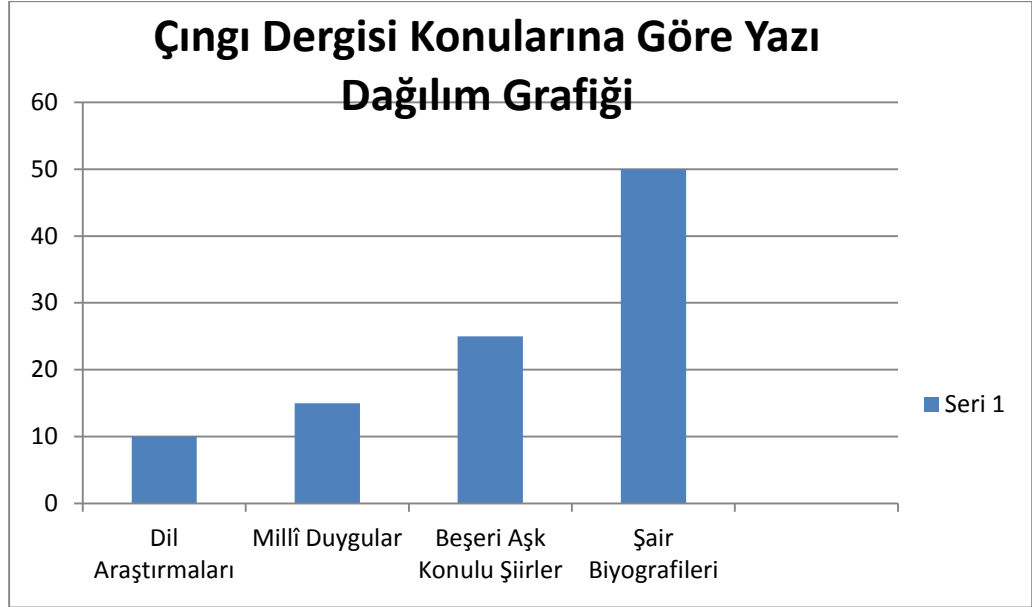
Çıngı Dergisi, ilk sayıları Ankara'da basılmış, altıncı sayıdan itibaren baskısı Kayseri'de yapılmaya devam edilmiştir. Abone bedeli ilk yıl yıllık 30 TL şeklinde belirlenmiş şimdi ise 45 TL şeklinde sabitlenmiştir. Azami 65 sayfalık bir dergidir.

2.3. Çıngı Dergisi'nde yer Alan Kategoriler

Dergi önsöz ile her sayısına başlarken güncel konulara temas etmeden edebî değerler üzerinden kendisini ifade etmektedir. Yayında çeşitli öykü, kıssas ve şiirler neşredilmekte ve çoğunlukla pek iyi tanıtılmadığı düşünülmüş usta âşıklara ve şairlere yer vererek onları detaylı tanıtmaya yer ayırmıştır. Buna ek olarak derginin her sayısında kapakta duyurusu yapılan **“Dosya”** ibaresi daima bulunmakta ve bu ibare, bir yazarın veya şairin çok yönlü tanıtımı anlamına gelmektedir.

Dil ve dil çalışmaları üzerine yazılan yazılar kimi zaman bir şairi tanıtan sayfalarda o şairin şiirleri üzerinden yapılırken kimi zaman da bağımsız bir şekilde “dil” konusu irdelenerek edebiyat ve dil kavramının ayrılmaz bağıntısı aktarılmaktadır.

Sabit kategoriler **“dosya”**, **“dergimizden haberler”** şeklinde sayabileceğimiz kısıtlıktadır çünkü genel yayın akışı göstermektedir ki kimi sayıda Kayseri'de yer alan tarihi bir mekân da derginin o sayı da bir konusu olabilmekte ancak bu kategorize haline getirilip süreklilik oluşturmamaktadır. Ayrıca hemen her sayının sonunda bir kitap tanıtımı tavsiye şeklinde tanıtılmakta ve bu genellikle yerel (Kayserili) bir yazarın/şairin kitabı olmaktadır.

Şekil 1. Çıngı Dergisi ilk Altı Sayısının Konularına Göre Yazı Dağılım Grafiği

2.4. Çıngı Dergisi'nin Yazarları

Aşağıda Çıngı Dergisi'nde yazıları çıkmış yazar kadrosu hakkında bilgi verilmiştir. Bu bilgiler verilirken yazıları olan sanatçılar derginin çıkan sayılarına göre sınıflandırılmıştır. Çıngı dergisinin her sayısında yazan sanatçılar olmakla birlikte dergiye sadece belli sayılarında eşlik eden yazarlar da yer almaktadır.

2.4.1. Nurkal KUMSUZ

1 Mart 1964'te Kayseri'nin Pınarbaşı ilçesine bağlı Aşağı Bey Çayır Köyü'nde doğmuştur. Ortaokulu burada, liseyi ise Pınarbaşı Lisesi'nde bitirmiştir. 1987 yılında Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun olarak aynı yıl öğretmenliğe başlamıştır. Halen edebiyat öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Edebiyata henüz okuma yazma bilmeden radyodan dinlediği türküler, halk hikâyeleri, destanlar ile aşına olup ilgi duyan şairin roman/hikâye/şiir gibi çeşitli türlerde eserleri mevcuttur.

2.4.2. Tamilla ABBASHANLI

20.07.1951 yılında Bakü’de doğmuştur. Türkiye’de bir dönem Eskişehir Osmangazi Üniversitesinde öğretim görevliliği yapmıştır. Bakü Devlet Üniversitesi İletişim Fakültesi mezunu olan Prof. Dr. Tamilla ABBASHANLI, yüksek lisansını Çağdaş Dünya Edebiyatı üzerine gerçekleştirerek pek çok makale ve yayın çıkartmıştır. Günümüzde ise Muş Alparslan Üniversitesi’nde öğretim üyeliği görevini yapmaktadır.

2.4.3. Rasim DENİZ

15.9.1938’de Kayseri Kocasinan İlçesi’ne bağlı Mollahacı (Ulumollahacı) köyünde doğmuştur. İlkokulu burada bitirdikten sonra orta ve lise tahsilini Kayseri İmam Hatip Lisesi ve daha sonra da İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü’nde okumuştur. Sırasıyla Diyanet İşleri Başkanlığında, Milli Eğitim Bakanlığında çalıştıktan sonra Erciyes Üniversitesi ilahiyat fakültesi öğretim görevlisi oldu. Burada çalıştığı zamanda Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde Kayseri Masalları üzerinde Yüksek Lisansını tamamlayan Rasim DENİZ, Elazığ Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde de Doktorasını tamamlamıştır. Kayseri ilahiyat fakültesi öğretim görevliliğinden de 1999 yılında emekliye ayrılmıştır.

2.4.4. Ali BAŞ

Ali Baş(Ozan Sezini), 1960’da Kayseri’nin Pınarbaşı ilçesi, Panlı Köyü’nde doğdu. Daha sonra Kayseri’ye yerleşti. Baş, Aydınlar Ocağı, Aşıklar Derneği, Aşıklar Evi, Halk Şairleri Kültür Derneği, Türk Ocakları, Kültür Evi, Kültür Ocağı, Türk Ocakları gibi dernek ve kuruluşlarda kurucu üye, yönetim kurulu üyeliği görevlerin İlk okul sıralarında şiir yazmaya başladı. Âşık tarzında yazdığı şiirlerinde, modern şiirin özelliklerini kullandı. Halk tarzında yazdığı şiirlerini, zamanımız şiiri ile birleştirdi. Üslûp bakımından şiirleri ağır, oturaklı ve kendine has özellikler taşır. Diğer şairlerden farklılığı burada ortaya çıkar. Onun şiirlerini okuyanlar, bu şiirlerinin zamana mührünü vuran ve geleceğe uzun yıllar kaynaklık edecek, edebî nitelik taşıdığını hemen fark edebilir.

Erciyes Dergisi, Hisar, Halk Şairleri Kültür Derneği, Gürpınar, Birliğe Çağrı, Küçük Dergi, Hoca Ahmet Yesevî Dergisi, Berceste, Çemen, Diriliş, Kültür Ocağı, Gürpınar, Türk Edebiyatı, Kızılay- Yeşilay Dergileri, Kayseri Anadolu Gazetesi, Türkav, Geçit Dergisi, Laçın Dergisi, Kayseri Hakimiyet Gazetesi, Anadolu Haber

Gazetesi, Kayseri Haber Bülteni, Erciyes Kurultayı vb dergi ve kültür-sanat eserlerinde yazıları ve şiirleri yayınlandı.

Tez çalışmamıza başladığımız 2011 yılının haziran ayında ne yazık ki aramızdan ayrıldı. Çıngı dergisi bunun üzerine kendi yayın tarihinde bir ilk olan sekizinci sayısını bu şairine armağan ederek çıkartmıştır.

2.4.5. Ali Rıza ATASOY

Eğitimci şair Ali Rıza Atasoy 1958 yılında Ankara'nın Çamlıdere İlçesinde doğdu. İlkokulu Çamlıdere'de, ortaokulu ve liseyi Ankara'da okudu. 1985 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümünden mezun oldu.

Ali Rıza ATASOY, Çıngı dergisindeki mensur yazıları ile öne çıkmaktadır. Bunun yanı sıra mesleki anlamda; Milli Eğitim Bakanlığı merkez teşkilatında idari görevlerde çalıştı. Ankara'nın Mamak ilçesinde öğretmenlik ve okul yöneticiliği görevinde bulundu. Van'ın Muradiye ilçesinde ve Konya'nın Kulu ilçesinde İlçe Milli Eğitim Şube Müdürü olarak görev yaptı. On yıl süreyle Amasya Taşova İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü yaptı. Halen Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğünde Eğitim Uzmanı olarak kamu görevini sürdürmektedir.

Mesleki çalışmalarının yanı sıra öğrencilik yıllarından itibaren edebiyatla ve bilhassa şiirle yakından ilgilenmektedir. “Ortaöğretim Kurumları İçin İşletme” adlı bir ders kitabı ile “Nehir Kıyısı Düşleri” isimli yayımlanmış bir şiir kitabı bulunmaktadır. Çeşitli yayın organlarında ve edebiyat dergilerinde şiirleri ve yazıları yayımlandı, birçok antolojide şiirleri yer aldı. Bugüne kadar üç adet şiir antolojisi çıkardı. Amasya Belediyesi tarafından basımı ve dağıtımı yapılan “Amasya Şairleri Seçme Şiirler Antolojisini” yayına hazırladı.

Ali Rıza ATASOY, şiirlerinde genellikle aşk, tabiat, gurbet, gece, yolculuk, özlem, dostluk, umut, yalnızlık, insan, hayat, ölüm, kültürel ve tarihi değerler gibi temaları işledi. Geleneksel “Boraboy Şiir Günleri” ve “Çamlıdere Şiir Günleri” isimli kültür ve sanat etkinliklerinin düzenlenmesine öncülük etti. Halen sanat kuruluşlarınca düzenlenen kültür sanat etkinliklerine katılmakta ve sanat programlarının düzenlenmesine katkı sunmaktadır. Amasyalı Mihri Hatun Şiir Yarışmalarında seçici kurul üyesi olarak görev yapmaktadır. Dünya Yazarlar ve Aydınlar Derneği (Dünyader) Kurucu Üyesi, İlim ve Edebiyat Eseri Sahipleri Meslek Birliği (İlesam) , Çamlıdere ve

Doğa Dostları Derneği, Uluslararası Kültür Dil ve Edebiyat Derneği, Dünya Söz Akademisi Derneği, Amasya Sanatçılar Derneği üyesidir. Aynı zamanda eğitim, edebiyat ve şiir alanında faaliyet gösteren Yeşilırmak Şiir Vadisi Grubu kurucusu ve yöneticiliğini yürütmektedir.

2.4.6. Şeyhmus ÇİÇEK

01.01.1965 tarihinde Diyarbakır'ın Bismil ilçesinin Topraklı köyünde doğmuştur. İlkokulu bu köyde okumuş, gençlik yıllarında ise Ankara'ya gitmiştir. Askerliğini yaptıktan sonra 1987 Yılında Kayseri'ye yerleşmiş ve yaklaşık 24 senedir Kayseri'de yaşamaktadır. 2002 yılında “Yasak”, 2009 yılında “Ağlamanın Ardında” adlı şiir kitapları çıktı. Çıngı dergisinin hemen hemen her sayısında ve bazı dergi ve antolojilerde şiirleri yayımlanmıştır.

2.4.7. Mustafa Ferit YILDIZ (Ozan Hazanî)

21.04.1960'ta Kayseri Merkez Amarat kasabasında doğdu. İlkokulu burada tamamladıktan sonra, orta ve lise öğrenimini Kayseri'de yaptı. Uzun yıllar aktif olarak Kayseri bölgesi siyah kuşak teak wando bölge hakemliği yaptı. Ticaretle de uğraşan sanatçı, otel işletmeciliği yapmaktadır.

Çeşitli gazete ve dergilerde şiirleri yayımlanan şairin; memleketine vefâ borcunun bir ifadesi olarak “Amarat Kasabası” (2002) isimli araştırma kitabını titiz bir çalışmayla hazırladı. Edebiyatı besleyen kaynaklardan yararlanarak halk şiiri geleneğini kendi kültür hazinesi ile sentezleyerek “Sevda Dümenini Sana Bıraktım” (2004) isimli şiir kitabını yazmıştır.

2.4.8. Süleyman KARACABEY

Süleyman Bey, 1966 Yozgat doğumlu. Üniversite mezunu, eğitimci, evli ve iki çocuk babasıdır. Amatör olarak çok sayıda tiyatro eserini sahneye koydu ve oynadı. Şiir dalında çeşitli derecelerde ödül aldı. Çeşitli gazete, dergi ve yerel gazetelerde yayımlanmış çok sayıda şiirleri ve makaleleri mevcut. Çeşitli interaktif gazetelerde köşe yazarlığı yapmakta. Beş yıl Kızılay şube başkanlığı yapmıştır. Sosyal ve kültürel çalışmalarda gönüllü olarak görevler aldı. (KAYSADER) Kayseri Yazarlar şairler ve Sanatçılar Derneği Başkanı olan Süleyman Bey, 'ÇINGİ' kültür sanat ve edebiyat dergisinin sahibidir. Talas şiir akşamlarını organize ederek bugün hala her pazar akşamı

devam ettirmektedir. Birçok edebiyat etkinlikleri gerçekleştirdi. Şairin “Mevsim Rüzgarı” isimli şiir kitabı yayımlanmıştır.

2.4.9. Deniz Dengiz ŞİMŞEK

Deniz Dengiz ŞİMŞEK, Çıngı'nın genç yazarlarından. Yazar, daha çok röportajları ile dergiye katkı sağlamaktadır. Fatih Karcı Ticaret Meslek Lisesi ve 1996 yılında Erciyes Üniversitesi Fen - Edebiyat Fakültesi Fizik Bölümü'nden mezun olmuştur. Kayseri'de yaşamakta ve öğretmenlik yapmaktadır.

Deniz Dengiz ŞİMŞEK, 2012 yılında Semaver Öykü Dergisi'ni çıkarmıştır, aynı zamanda derginin editörlüğünü yapmıştır. Öyküleri, denemeleri ve söyleşileri “Ay Vakti, CF, Edebiyatist, Hece Öykü, Kitapçı, Yazın Burcu, Çıngı, vb. gibi dergilerde yayınlandı.

Ödülleri: “Aşk Bilirkişisi” Çukurova Edebiyatçılar Derneği Özendirme Ödülü'ne değer görüldü.

2.4.10. Ahmet Emin GÜVEN

Ahmet Emin Güven, 1927 yılında Kayseri'de doğdu. İlk ve orta öğrenimini Ankara, Burdur, Kayseri, İstanbul; lise öğrenimini Kayseri'de tamamladı. Bir buçuk yıl kadar İstanbul Hukuk Fakültesi'ne devam etti. Sonra yükseköğretimden vazgeçip Beden Terbiyesi Kayseri Bölge Müdürlüğü'nde memuriyete başladı. Askerlik sonrası, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Kayseri 32. Şube Müdürlüğü emrinde "Zemin Mekaniği Uzmanı" yetiştirilmek üzere tekrar memuriyete başladı. Kara Yolları Ankara Merkez Laboratuvarlarında 9 aylık bir eğitimden sonra İ.T.Ü. İnşaat Fakültesi, Zemin Mekaniği ve Temel İnşaatı Kürsüsü emrine gönderildi ve oradan aldığı uzmanlık belgesi ile görev aldığı Kayseri'ye döndü. Lisans için Amerika'ya gönderilmemesi üzerine görevinden istifaen ayrılarak serbest ticaret hayatına başladı. 1981 yılına kadar süren bu zaman zarfında 12 yıl Ankara Ticaret Borsası Başkanlığı, 3 yıl Ankara Ticaret Odası Meclis Üyeliği ve Murakabe Komisyonu üyelik ve başkanlığı, 2 yılı aşkın T.S.E. Yönetim Kurulu Üyeliği, R.C.D. (rezidüel akım koruma cihazı) Konsey Üyeliği gibi görevlerde bulundu. 1981 yılından beri kültürel araştırmalar yapmaktadır. Çıngı

dergisine araştırmalarıyla katkıda bulunan sanatçı mensur yazılarıyla dergide yer almaktadır.⁶

2.4.11. Duran TAMER

1948 yılında Sivas'ın Gemerek İlçesi'ne bağlı Sızır Köyü'nde (şimdiki Sızır Kasabası) dünyaya gelen, Duran TAMER dördü kız üçü erkek toplam 7 çocuklu bir çiftçi ailesinin 5.çocuğu olarak dünyaya gelir.

Toprağında şair çiçeğinin her rengi açan Sivas'ın, Gemerek İlçesi'nin, Sızır Köyü'nde ilkokul sıralarında şiir yazmaya başlar Duran Tamer. Yazdığı şiirlerini ilkokul öğretmeninin, okuldaki okuma panosuna asması, bu şiirlerin haftalarca okuldaki diğer öğrenciler tarafından okunması ve çocukluk ruhunun okşanması Duran Tamer'i bundan sonra devamlı şiir yazmaya teşvik eder. Bu güzel gelişmeden sonra küçük Duran, değişik konular etrafında şiirler yazar.

İlkokul öğretmeni; “ Çiçek, böcek üzerine bir şiir yazın. ” der, Duran'da buzağı üzerine bir şiir yazar o zaman. Öğretmeni Duran'ın şiirini çok beğenir. Duran'ın Kır çiçeği adlı şiiri okul panosunda haftalarca asılı kalır. Okul müdürü Duran'a “Oğlum sen büyüyünce şair veya gazeteci olursun ”der.

Duran Tamer'in babası Mehmet Ağa, bir esnaftır ve o sırada Sızır'da kıraathane işletmektedir. O zamanlar kıraathaneler halkın devamlı bir araya geldiği, buluştuğu yegâne uğrak yerleridir. Kıraathaneler âşıkların da ziyaret ettiği halkla buluştuğu mekânlardır.

Âşık Veysel sık sık Mehmet Ağanın kıraathanesine gelip çalar söyler. Bir kış günü Aşık Veysel kıraathaneye geldiğinde Mehmet Ağa ona Duran'ın şiirlerinden bahseder ve “Sana bir okusun” der. O gece Duranlarda misafir olan Aşık Veysel, sabah çayını içtikten sonra Duran'ı yanına çağırır. “Duran, baban bana şiir yazdığını söyledi. Beğendiğin şiirlerinden birini bana hiç çekinmeden oku” der. Duran, Veysel Usta'nın karşısında şiirini utana sıkıla, titreye titreye okur. Aşık Veysel çok duygulanır. Eliyle Duran'ın başını okşar. “Çok beğendim. Belki göremem oğlum ama bir gün sen çok büyük bir şair olacaksın, zamanla şiirlerinin Türkiye'de yankı yapacağına inanıyorum. Ben geldiğimde sana devamlı şiirlerini okutacağım, sen şiir yazmaya devam et. Hep doğruları yaz, doğrulardan şaşma, halkın dili ol, ne varsa korkmadan yaz, doğayı çok

⁶ www.kaynakca.org

sev ”der. Tamer’in âşıklık yolunda ilerlemesinde kesinlikle Âşık Veysel’ in rolü büyük olmuştur.

2.4.12. Köksal AKÇALI

5 Şubat 1956 yılında Kayseri Pazarören’de doğmuştur. Kayseri Eğitim Enstitüsü Sınıf öğretmenliği bölümünü bitirmiştir ve sınıf öğretmenliğinden emekli olmuştur. KAYSADER 2. Başkanı, Çıngı Kültür Sanat Edebiyat Dergisi Genel Yayın Yönetmeni, İlesam Üyesi ve Eğitimci / Şair gibi unvanlara sahiptir. Kendisi günümüzde Kayseri’de ikamet etmektedir. Çıngı dergisinin çıkış noktasında ve sayılarını yayıma hazırlama konusunda oldukça özverilidir.

2.4.13. Çelebi ÖZTÜRK

Çelebi ÖZTÜRK, Çıngı dergisine şiir ve şair üzerine tahlilleri ile katkıda bulunmaktadır. Derginin her sayısında çalışması yer almamakla birlikte değerli yazarın kendisinin kurmuş olduğu aylık kültür-sanat dergisi Kırık Kalem dergisinde çalışmaları yer almaktadır. Çıngı dergisinin incelediğimiz sayılarında “ Şiir ve Şair Üzerine”, “Şiir Tahlili: Fatih Kandemir’in ‘Gönül Arzu Eder’ Şiirinin Tahlili” isimli inceleme çalışmaları yer almaktadır. 1 Ocak 1963 Kırıkkale doğumlu Çelebi ÖZTÜRK ‘yazar, eleştirmen, şair’ unvanlarına sahiptir. Bir dönem Kırıkkale Gazetesi’nin yazı işleri müdürlüğünü yapmıştır. Bu gazetede kendi adı dışında Kürşat Kafkasoglu mahlasıyla da yazılar yazmıştır. 2007 yılında Ankar’da düzenlenen bir şiir yarışmasında hece dalında ikinci olmuştur. Türkiye Yazarlar Birliği ve İLESAM üyesidir. Eserleri arasında sayabileceğimiz isimler şunlardır:

Ders Kitabı: Daktiligrafi 1 (1999), Daktiligrafi 2 (2000).

Şiir: Sessiz Çılgılık (2000)

Öykü: Elveda İlkbahar Gözlüm (2008), Artık Herkes gibisi Anka Kuşu (2008)

Antoloji: Kırık Kalemler (2007). Gönül Pınarından Damlayanlar (2008),

2.4.14. Hasan GÜRPINAR

Sanat, çok yönlü ve ‘yetenek’ donanımı gerektiren bir edimdir. Çıngı dergisinin değerli sanatkârları da bünyesinde toplamış olma yönü dergiye hassas ve özel bir hüviyet kazandırmaktadır. Hasan GÜRPINAR derginin sanatçı kadrosunda daimi yer alan sanat danışmanıdır. Ayrıca derginin kapak resmi tasarıları da ona aittir. 27 Ocak 1954 tarihinde Kayseri’nin Tomarza ilçesinde doğmuştur. Babası Hüseyin Bey, annesi Şerife Hanım’dır. İlkokula Tomarza’da başlamıştır. Babasının tayini çıkınca Kayseri’de İstiklâl İlkokulu’na devam ederek ve burayı bitirmiştir. (1962). Ortaokulu Kadı Burhanettin’de (1969), liseyi çeşitli sebeplerle uzatarak Kayseri Lisesi’nde (1974) tamamlamıştır. Liseden sonra tabelacılık yapan sanatçı, daha sonra babasının en büyük arzusunu gerçekleştirerek Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümü’ne girmiştir (1977). Siyasi sebeplerden dolayı son sınıfta Bursa Eğitim Enstitüsü’ne geçerek buradan mezun olmuştur (1980). Öğretmenlik hayatına Siirt’in Eruh ilçesindeki Fındık Ortaokulu’nda başladı ve aynı yıllarda Eruh Halk Eğitimi Müdürlüğüne’de vekalet etmiştir. (1981). İstanbul Polis Koleji’nde (1986-1993) yedi yıl çalıştıktan sonra Kayseri’ye dönmüştür. Kayseri’de sırasıyla Kayseri Merkez İmam Hatip Lisesi’nde (1993-1999), Fevzi Çakmak Lisesi’nde (1999-2002, 2001-2002 Eğitim-Öğretim yılında Güzel Sanatlar Lisesi’nde olmak üzere), Kayseri Lisesi’nde (2002-2006) çalışmıştır. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’nde lisans tamamlamıştır (1996). Kayseri Lisesi’nden emekli olmuştur (2006). Ayrıca 2013’te Yetenek Sizsiniz yarışmasına katılarak kendisine ait resim teknikleri ile final etabına kadar yarışmış ve sanatı karşısında geniş kitleleri kendisine hayran bıraktırmıştır. Çıngı dergisinin üçüncü sayısındaki “Dosya” kategorisinde ise Hasan GÜRPINAR ele alınmaktadır.

2.4.15. Oraz YAĞMUR

Türkmenistanlı yazar, şair ve araştırmacı Oraz YAĞMUR (Yağmurov Orazdurdı) 1947 doğumludur. 1989 yılında “Sisler Dağıldığında” isimli romanı bir senede 2 baskı olarak 57 bin adet satılmıştır. Bu roman, devlet adamlarının mafyayla iş birliğinde neler yaptığını açıkça göstermektedir. Yazarın ikinci romanının ismi “Mahtumkuluname”dir. Bu roman 1992 yılında basılmıştır ve 30 bin adet satılmıştır. 1994’de büyük Türkmen destancısı “Gurt Yakup’un hayatını anlatan kitapçığı 2 ayda 40 bin adet satılmıştır. .Mevlâna’nın, Sovyet zamanları hayin bahanesiyle yasaklanmış olan “Karacaoğlan’ın Türkmenistan’da yeniden hayata başlaması”nda

1990 yılında Oraz Yağmur'un "Karacaoğlu Kim Zindan'dan Çıkarır?" makalesi etkili oldu. Yazarın 1994'de "Saçların Kara Değil mi?", 2007 de "Kumru Seslim Neredesin?" kitapları Karacaoğlu'nı Türkmenistan'da ve Orta Asya'da yakından tanıtmayı işini kolaylaştırmıştır. Karacaoğlu'nı dünyaya yaymada başarıları için 2005 yılında Tarsus Beş Altın ödülüne layık görülmüştür. 1999 senesinde yazarın büyük Atatürk'ün hayatını ve Türk Dünyası için yaptıklarını anlatmış olan "Ben Atatürk" kitabı Orta Asya'da bu büyük önderi tanıtmakta önemli rol oynadı. Oraz Yağmur'un hazırladığı "Türk Dünyası'nın Şiir Antalojisi" Yunus Emre'nin "Sevelim Sevilelim" kitabı, İbrahim Ethem hazretlerinin poemi basılmıştır. "Hacı Bektaş Veli" kitabı, "Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu'nun Şiirlerinden Seçmeler" şimdi basılmadan durmaktadır. Karacaoğlu'nın "Kumru Seslim Neredesin?" isimli şiir kitabı Türkiye ve Türkmenistan Türkçesinde basılmıştır. Türk Dünyasının kültür köprüsünün sağlam olması için Aşkabat'da Mehmet Akif Ersoy'un, Karacaoğlu'nın, Mevlâna'nın, Yunus Emre'nin ve Atatürk'ün anma günlerini organize etmiştir. Türkiyeli şairlerin birçoğunun şiirlerini Türkmenistan Türkçesine aktarmıştır. Oraz Yağmur Türkiye'de, KKTC'de, Azerbaycan'da, Kazakistan'da, İran'da, Özbekistan'da yapılmış olan çeşitli kongrelere, sempozyumlara, konferanslara bildiriyle katılmıştır. Makaleleri türlü dergilerde ve gazetelerde basılmıştır. Ayrıca Çıngı dergisine şiirleri ile katılım göstermiştir. "Kabaglı Annenin Ağıtı" isimli şiir kitabı mevcuttur. Türk Dünyasına üstün hizmetlerinden dolayı 1999 yılında Türkiye Cumhurbaşkanı'nın Liyakat Ödülüne ve 2008 yılında Türk Kültürüne Hizmet Ödülüne, 2009 yılında Huseyin Cavid adına Türkiye Yazarlar Birliği'nin Büyük ödülüne layık görülmüştür. Yazar dört kız, iki oğul babasıdır.

2.4.16. Adnan BÜYÜKBAŞ

Adnan BÜYÜKBAŞ, Çıngı dergisine inceleme yazıları ile dâhil olan bir sanatçıdır. Hakkındaki bilgilere Köksal AKÇALI'nın yönlendirdiği bir köşe yazısından ulaşmaktayız. İlgili yazı, "Tarih Sanat Kültür Edebiyat" bloğunda yer almaktadır ve Yrd. Doç. Dr. Vehbi ECER'in kaleminden yer çıkmıştır; "...1963 yılında Kayseri'de doğmuş, ilk, orta ve liseyi Kayseri'de bitirmiş. Yüksek tahsilini Konya Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde tamamladıktan sonra öğretmenliğe başlamıştır. Adnan Büyükbaş'ın ilk deneme kitabı Ebabillerin Kanat Sesleri adıyla 1981 yılında yayınlandı. Ayrıca birçok gazete ve dergilerde şiir, hikâye ve denemeleri yayınlanan Büyükbaş evli ve üç çocuk sahibidir.

Çok yönlü bir sanatçı ve yazar olan Büyükbaş'ın şiir,deneme,hikâye roman kitaplarının yanında sahnelenen yayınlanmış ve yayına hazır tiyatro eserlerinin de olduğu anlaşılmaktadır. Gençler için yazdığı kitapların dışında Ebabillerin Kanat Sesleri (1981) dışında Ateşten Kız Almak(1996), İnce Düşünce (2006) başlıklı deneme eserleri, Ay Kapıdan İçeri(1982), Firkat(1983), Bir Adım Hüzün (1996),Kimliğim Bir Gül Dalı (1994), Yağmurlarla Gelsin Gidişin (2005), Deriniz (2008) başlıklı şiir kitapları; Üçgenin Dördüncü Köşesi Başlıklı romanı, Bir Gri Gök Kuşağı (2005), Son Kurşun(2007) başlıklı hikâye kitapları bulunan Büyükbaş'ın bir de Ölmez Atatürk (2004) başlıklı tiyatro eseri mevcut. Anlaşılabacağı üzere Büyükbaş, şair, denemeci, hikâyeci, romancı çok yönlü bir sanatkâr olduğu kadar çok velut (üretken) bir edebiyatçı.”

2.4.17. Mesut ÖZBEK

Mesut ÖZBEK, Çıngı dergisine şiirleri ile katılım göstermektedir. Kültür Sanat Tarih isimli kültür blogundan edindiğimiz bilgiye göre sanatçının hayatı hakkındaki bilgiler şöyledir; “...1956 yılında Erzincan'da doğdu. İlkokul, ortaokul ve lise öğrenimimi Erzincan'da tamamladıktan sonra 1974 yılında Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesini kazandı.1977 yılından itibaren aynı fakültede askeri öğrenci olarak öğrenimime devam edip, 1980 yılında tabip teğmen olarak mezun oldu. Üç yıl pratisyen olarak kıta hizmeti yaptıktan sonra 1984 yılında GATA ortopedi kliniğinde ihtisasa başlayıp 1988 yılında yüzbaşı rütbesi ile ortopedi uzmanı oldu. Erzurum ve Kayseri Asker hastanelerinde ortopedi uzmanı olarak ve Kayseri'de Başhekim yardımcısı olarak çalıştıktan sonra 2000 yılında Albay rütbesi ile emekli oldu. Emekli olduktan sonra Sağlık Bakanlığına müracaat edip açıktan atama ile Kayseri Devlet Hastanesine tayin oldu. Halen bu hastanede ortopedi uzmanı olarak görev yapmakta olup evli iki çocuk babasıdır.”

2.4.18. Mehmet HAMEŞ

Çıngı dergisi manzum türü eserleri ile ağırlıkta bir dergi olsa da inceleme yazıları da her sayıda yer almaktadır. Mensur türde çalışmaları ile Mehmet HAMEŞ, Çıngı kadrosunda yer almaktadır. Yazar, Şair Hüseyin Ferhad'ın kardeşidir. 13 Nisan 1959 Hatay/Hassa doğumlu olan şair, ticaretle de ilgilenmiştir. Edebiyatçılar Derneği üyesidir. Şiirleri *Varlık, Evrensel Kültür, Çıngı, Kum vb.* dergilerinde yayımlanmıştır.

1998 yılında Hacı Bektaş Şiir Yazmaya Özendirme ödülünü, *Suskunluğu Su Rengi* adlı dosyasıyla 2000 Dünya Kitap Dergisi birincilik ödülünü almıştır..

2.5. Basında Çıngı Dergisi

Bir yayının basında yer alması, olumlu/olumsuz eleştiri alması veya takdir görmesi o yayının gelişimi açısından oldukça önemlidir. Mevcudiyetinin kabul edilmiş olmasının yanı sıra yayın süresini de etkilemektedir. Yaygın basına göre yerel basın, daha bölgesel sorunları ele alarak kitlesel çözümler üretmektedir. Çalışmamızda basının dergiler üzerindeki işlevine değinmek istediğimiz için yerel basının sorumluluklarını açıklamak daha doğru olacaktır. Bu konuyla ilgili Sayın Vural, Türkiye’de Yerel Basın isimli çalışmasında şu şekilde bir tanım yapmaktadır; *“Yerel basını; “sınırları dar ve tanımlanmış bir yöredeki bu yöre yalnızca bir şehir ya da birkaç komşu şehirden oluşan bir bölge olabilir. Yöre halkını bilgilendirmeye (haberdar etmeye), eğitmeye, eğlendirmeye ve yöre kamuoyunun serbest oluşumunu sağlamaya yönelik yayıncılık faaliyeti içinde bulunan araçlar bütünü” olarak tanımlamak mümkündür.”* (Vural, 2007:4).

Çıngı dergisi yerel bir edebiyat dergisidir. Çıngı dergisi ile ilgili yapılan haberler de yerel niteliktedir ve daha çok tanıtıma yöneliktir. Bu durum ise basının reklam işlevini üstlendiğini göstermektedir. İnternet bloglarında Çıngı ile ilgili çıkan yazılar yer almaktadır. Örnek vermek gerekirse www.akdogan.gen.tr internet basını şeklinde verebileceğimiz derginin sayılarını tanıtan bir bölüme muhtevasında bulundurmaktadır. Yine internet basını şeklinde adlandırabileceğimiz Yazarlar Topluluğu’na ait uluslararası bir sitede derginin her sayısı tanıtılmaktadır. İnternet adresi www.yazarlartoplulugu.com şeklindedir. Bunun dışında Kayseri yerel gazetesi de şiir topluluklarıyla ilgili faaliyetlerde yer alan Çıngı dergisinin haberine yer vermiştir. Bir derneğe ait dergi olan Çıngı da Kaysader ile ilgili dernek haberlerine sayılarında yer vererek kendisi de yerel basın niteliği göstermektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ÇINGİ DERGİSİ'NDE YER ALAN HALKBİLİM UNSURLARI

3.1. Mahalli Söyleyişler

Yazı dilinde de yer alan sözcüklerin bir yörede ağız özelliklerine bağlı olarak farklı seslendirilmelerine “mahalli söyleyiş” denir.

3.1.1. Ağızlar

“Ağız, bir şive içinde mevcut olan ve söyleyiş farklarına dayanan küçük kollara; bir memleketin çeşitli bölge ve şehirlerinin kelimeleri söyleyiş bakımından birbirinden ayrı olan konuşmalara verilen isimdir.”⁷

Türk Dil Kurumu tarafından yayımlanan Türkçe Sözlükte ise ağız: *“Bir dilin sınırları içinde, bölgelere ve sınıflara göre değişen söyleyiş özelliği. Rumeli ağzı, İstanbul ağzı.”* (TDK, 1998: 38) şeklinde tanımlanmıştır.

Derginin Kayseri’de çıkarılması nedeniyle metinlerde İç Anadolu ağız özellikleri sıklıkla yer almaktadır. Dergide yer alan şiirler ve metinlerde geçen ağız özellikleri:

- “Pir olmadan erenlere **kızıyom** / Gusulsüz **gezirken** aylar,haftalar / Başkasını görenlere **kızıyom**” (S:1/ Âşık Duran Tamer)
- “Koç yiğidi **eğler santur sazınan**” (S:1/ ÂBV)
- Taş değmesin tırnağına **tozunan.**/ **Garip ilde** yâri olan yiğidin / Yanar bağı **ateşinen közünen.** / **Ciran** aldı, al kınalı tazısı. / Gönül arzu eder Koca Kilis’i./ **Yüzüm sürem toprağına tozunan.** / Koca Kilis derler **ezel ezeli.** / Şirin olur **Ayıntâb’ın** güzeli / Koç yiğidi **eğler santur sazınan** / Öter onda ördek, turna, **kazınan.** / Gelinleri seyran eder **kızınan** / Yatar onda namli karlar **buzunan.** (S: 1 / D / OS)
- “Duran’ım cehennem **narında** yansam / Ateşin közüyle yıkanıp **yunsam**” (S:2/ DTŞ)
- “Bu âlemi yüreğimden **ırmadım**” (S:2/ DTŞ)
- “Yeter ki sen bana öl de **ölüyüm**” (S:2/ DTŞ)

⁷ Türklük Bilimi Araştırmaları “Tuncer **Gülensoy** Hatıra Sayısı” 2006/I, Ankara, S 23.

- “Bu senin feryadın figanın **neci**” (S:2/ DTŞ)
- “Töresini bilmez genci, **kocas**,” (S:2/ DTŞ)
- “Neden bize kem **gözünen** baktınız,” (S:2/ DTŞ)
- “**Diden** benden başkasını almasın, / **Gözüyün** içinde **büyüyüm** öyle / Horozlar ötmesin sabah olmasın, **Gözüyün** içinde **uyuyum** öyle (S:2/ Sayfa:27 / DTŞ)
- **Yürü bire** Çiçekdağı, (S:2/ AV/Semai)
- **Nerden aşar** yolun senin(S:2/ AV/Semai)
- Lalelerin boynun eğer, (S:2/ AV/Semai)
- **Elvan elvan** çiçek kokar, (S:2/ AV/Semai)
- Artırdın **zarımı** yine bülbülüm. (S:2/ AV/Koşma)
- Dağalı boşlayıp **sehile** gitme (S:2/ AV/ Koşma)
- **Yüzün yusa** eline su döken yok (S:2/ AÇ / Koşma)
- Derdi **katmer katmer tasası** sadık (S:2/ AÇ / Koşma)
- Ne **hiyanet itdi** kendine insan (S:2 / Seyrani / Destan)
- Uyandı da bu ocaklı **çıkdılar** (S:2 / Seyrani / Destan)
- Zulm **itdiler** fukarâlar çekdiler (S:2 / Seyrani / Destan)
- Osman Efend’oğlun başa **dikdiler** (S:2 / Seyrani / Destan)
- **Gâfilen** bu şehre **dökdüler** bir kan. (S:2 / Seyrani / Destan)
- Kim helak eyledi bunu **didiler** (S:2 / Seyrani / Destan)
- Ağbıyıkoglu’nı başa koydular (S:2 / Seyrani / Destan)
- **Gâyetde şâd oldu** Altmış yedi’ler (S:2 / Seyrani / Destan)
- Hasan Ağa **dirler çıkdı** bir aslan. (S:2 / Seyrani / Destan)
- **Âyenler** kapandı evinde karâr (S:2 / Seyrani / Destan)
- Sonra duramayıp **itdiler** firâr (S:2 / Seyrani / Destan)
- Ricâ niyaz getirdiler yok zarar (S:2 / Seyrani / Destan)
- **Didiler** bunlara var imiş fermân (S:2 / Seyrani / Destan)
- Hakk’ **virdiydi** bu âyenlere kemâl (S:2 / Seyrani / Destan)
- Ne **dirsin** bunlarda **artırdı** elvân (S:2 / Seyrani / Destan)
- El **atup** her yana **artdılar** şânı (S:2 / Seyrani / Destan)
- Bunlarda **çokca** mal **var imiş** saklı (S:2 / Seyrani / Destan)
- Hanımlar lâl oldu **gitdi** hep akli (S:2 / Seyrani / Destan)

- Bunların halini hep **itdim** beyân (S:2 / Seyrani / Destan)
- **Döğüşdüler** alt **itdiler** girdiler (S:2 / Seyrani / Destan)
- El girene hiç **virmediler** amân (S:2 / Seyrani / Destan)
- Kayseri'ye bir nam **açdı** dağladı (S:2 / Seyrani / Destan)
- Mevlâ **virsin** bizlere helalinden (S:2 / Seyrani / Destan)
- İçinde bulunup **itmedik tuğyân** (S:2 / Seyrani / Destan)
- Sonra hasn'ağa'yı **itdiler** vali (S:2 / Seyrani / Destan)
- **İtdi** fukarayı **siyânet** her an (S:2 / Seyrani / Destan)
- **Didi** görüşelim **işde** çık meydân (S:2 / Seyrani / Destan)
- **Didiler** Hasn'Ağa binler yaşaya (S:2 / Seyrani / Destan)
- Bu şehre külliye **itdiler** zarar (S:2 / Seyrani / Destan)
- Bunun başındaki kim **diyü** arar (S:2 / Seyrani / Destan)
- Herkem mi lâl olup buna **bakdılar** (S:2 / Seyrani / Destan)
- Biz **didikti itdiğini** buldular (S:2 / Seyrani / Destan)
- Besmele **dinilmez** haramı yerken (S:2 / Seyrani / Destan)
- Bu sene ucuzluk olacak **dirken** (S:2 / Seyrani / Destan)
- Kusûrumuzdan mı **didiler** insan (S:2 / Seyrani / Destan)
- Bu devirde fukaralar ütöldü (S:2 / Seyrani / Destan)
- Öldürdüler rica **itmedi** bir can (S:2 / Seyrani / Destan)
- Bu işleri tez **tutdular** şeremet (S:2 / Seyrani / Destan)
- Kayseri'den arsız **vilayet yokdur** (S:2 / Seyrani / Destan)
- Umûra karışma kendini **sakdır** (S:2 / Seyrani / Destan)
- **Kocadıkça** döndüm garip yetime (S:2 / Akıbet / Mücella Pakdemir)
- Azrail'e kaşım **çatamaz** oldum (S:2 / Akıbet / Mücella Pakdemir)
- Kimseye **cakamı** satamaz oldum (S:2 / Akıbet / Mücella Pakdemir)
- İnsafa gel tabip açma **yaremi!** (S:3 / Koşma / Gedâyi)
- El göğüste **şivekâre** yüz yerde! (S:3 / Koşma / Gedâyi)
- Ne âşıklık **ider** ne kulluk eyler. (S:3 / Koşma / Gedâyi)
- Bilmem ne **sebebdir** acep ne hikmet, (S:3 / Koşma / Gedâyi)
- Ağyar ile **niçün idersin** ülfet, (S:3 / Koşma / Gedâyi)
- **Hazani'yem** zehir kattın balıma (S:3 / Ağlayamadım/ Hazani)
- Şafak vakti **geşdi** gördük kafiri (S: 3 / Seyrani koşmaları)

- Nice **medh itmeyim** sînesin ağı (S: 3 / Seyrani koşmaları)
- Merhabalar **ittim** ol merdâna (S: 3 / Seyrani koşmaları)
- Bir kez nazar **ittim** sîmîn gerdana (S: 3 / Seyrani koşmaları)
- **Yakın ider** hep kendine ırağı (S: 3 / Seyrani koşmaları)
- Derdin **helak itti** gel bana acı (S: 3 / Seyrani koşmaları)
- **Seyridin** cismini kalem parmağı (S: 3 / Seyrani koşmaları)
- Kulağı **virmedik** çalındı sazlar (S: 3 / Seyrani koşmaları)
- Bakışları **hayat virir** insana (S: 3 / Seyrani koşmaları)
- **Bre gadasını** aldığım güzel (S:4 / SSS / Asabi)
- Aldın peşinsıra **gidiyon** beni (S:4 / SSS / Asabi)
- **Malamat** eyleme el aleme (S:4 / SSS / Asabi)
- İnan **sıtkıcandan seviyom** seni (S:4 / SSS / Asabi)

3.1.2. Halk Bilgisi

Halk bilgisi, kültürel ve sosyal bir temele sahip uzun bir süreçte yaşam şartlarından doğan bilgi ve birikimlerin birleşmesi sonucunda kültür yapılarının ortaya çıkardığı bilgidir. Gelenek çevresinde oluşan halk bilgisi *halk ekonomisi, halk matematiği, halk takvimi ve zamanı, halk taşıtları, halk zoolojisi, halk hekimliği ve halk botaniği* ile ilgili örnekler dergide yer alan metinlerde şu şekilde yer almıştır:

3.2. Halk Takvimi ve Zamanı

İnsan, zamandan bağımsız bir varlıktır. Ancak yaşadığı sosyal ortam gereği zamana ihtiyaç duymaktadır. Bu durum, en ilkel şekliyle ‘halk takvimi ve zamanı’nı ortaya çıkarmıştır. Örneğin ‘hasat dönemi’, ‘yayla zamanı’ gibi dönemsel ifadeler halk takvimi içerisinde gösterebileceğimiz örneklerdir. Çıngı dergisinde bu özelliklere fazla rastlanmamaktadır.

- “**Zemheri** yüreğime cemreler düştü canan” (Sayı:2 / MŞO/ HD)
- “Gün batar **gurupta** kapanır perde” (Sayı:3 / Garipce/ AY)
- Kırktan sonra yollar ömrün kışına (S:4 / SSS / Asabi)

3.3. İnanışlar

“Halk inançları toplum tarafından kabul edilmiş ilahi bir dinin bilinen hükümleri ve öğretileri dışında kalan, fakat halk arasında yaygın bir biçimde yaşayan, itibar gören ve bir sonraki nesle aktarılan inanmalardır.” (Şişman, 2000: 104)

Halk inançlarının temelini oluşturan dinler, zamanla yeni din karşısında unutulmalar bile eski dinin etkisinde şekillendirilen inanç ve uygulamalarını devam ettirir. Bu yüzden yeni nesillerin genellikle neden yaptıklarını bilmedikleri bu uygulamalar, yeni dinin uygulamalarıyla birlikte halk inanışlarının büyük bir kısmını oluşturur. *“Geniş anlamda halk inançları, çok çeşitli kaynaklardan gelmektedir. Bu kaynaklar arasında dinin yazılı temel kaynakları, bu kaynakların belli bir çerçevede yorumlanmasıyla oluşan bir yön de vardır. Halkın dini algılayış şekli, onu besleyen çok çeşitli kaynakların; birey-toplum-kültür-gelenek unsurlarının da etkileşimiyle geniş bir alanda şekillenmekte ve varlığını çok yönlü olarak göstermektedir.” (Eren, 2013: 864).*

Bu başlık altında Çıngı Dergisi’nde geçen; *Allah, ahiret inancı (cennet-cehennem), yaratılış, dini ritüeller gibi temel dinsel kavramların yanında rüya, gerçeküstü mistik varlıklar, büyü, sihir, okuma, muska, fal, nazar-nazarlık, uğur-uğursuzluk, bereket ve formalistik sayılarla ilgili halk inanışları değerlendirilmiştir.*

3.3.1. Temel Dinsel Kavramlar

3.3.1.1. Allah

Kâinatta var olan her şeyin yaratıcısı, koruyucusu olduğuna ve tek olduğuna inanılan yüce üstün varlık, Yaradan, Tanrı, Rab, Mevla. (TDK, 1998: 85) olarak tanımlanan “Allah” sözcüğü İslam inancıyla kültürümüze girmiştir. Fakat bugünkü Allah kavramının ve anlayışının benzer örneklerine ve uygulamalarına İslamiyet’ten önceki kültür döneminde de rastlıyoruz. Çıngı Dergisi’nde yer alan Allah inancı:

- “Başı dimdik Hakk’a varmaktır şiir.” (S:2 / Şiir Nedir? / OE)
- “Hakkın kudretinden aldım yardımı” (S:1 / Aşk Dergahı / DT)
- “Kâinatın zikri hakkın kelamı” (S:1 / Aşk Dergahı / DT)
- “Hakka hörmet saygı sevgi çok bende” (S:2/ DTŞ)
- “Bak ne suret verdi cenab-ı Yezdan” (S:2/ Destan / AH)
- “Gör nice halk’etti hallak-ı cihan.” (S:2/ Destan / AH)
- “Sen düzelt cihânı yaratan Rahmân” (S:3 / Seyrani / Destan)

- “Böyle der Kur’an da Azimü Zîşân” (S:3 / Seyrani / Destan)
- “Seyrânî der benim cevabım hak dır” (S:3 / Seyrani / Destan)
- “Mevla’dan olaydı bari hidayet” (S:3 / Seyrani / Destan)
- “Dinini, töreyi, Allah, Resul’ü, “(S:3 / Öğretmenim / OE)
- “Yalvarır Mevlaya, der Allah Allah” (S:5/ Allah Allah /Ozan Büryani)
- “Onlar da Rabbine der Allah Allah” (S:5/ Allah Allah /Ozan Büryani)
- “Rahmetinde saklı sır Allah Allah” (S:5/ Allah Allah /Ozan Büryani)
- “Gece gündüz yalvar yaradana tap” (S:5/ Allah Allah /Ozan Büryani)
- “Yaptığını gören var Allah Allah” (S:5/ Allah Allah /Ozan Büryani)
- “Affet günahlarım yüce sübhanım” (S:5/ Allah Allah /Ozan Büryani)
- “Habibinde sana yâr Allah Allah” (S:5/ Allah Allah /Ozan Büryani)
- “Senin gibi dost istedim Huda’dan” (S:3 / DTŞ)

3.3.1.2. Ahiret İnancı (Cennet-Cehennem)

Ahiret, bu hayatın sonu olan kıyametle veya ölümle başlayan ve mahşerdeki dirilişten sonra ebediyen devam edecek olan bir hayattır. Ahret hayatı, mizanın kurulduğu, hesabın verildiği, sıratın geçildiği, amele göre cennet ya da cehenneme gidilen ebedi bir hayat inancıdır. Buna göre incelememizde bu inanişaya dair şunlar yer almaktadır:

- “Duran’ım cehennem narında yansam “ (S:1 / Aşk Dergahı / DT)
- “Günahkâr olsa da yine de, insan” (S:1 / Aşk Dergahı / DT)

3.3.1.3. Dinî Ritüeller

“Ritüel uygun zamanlarda yerine getirilen ve sembollerin kullanıldığı, sık sık tekrarlanan bir davranış modelidir. Ritüellerin etkili olduğu başlıca toplumsal alanlardan biri de dindir, ancak ritüellerin etki alanı gündelik yaşama kadar uzanır.” (Jumabaev, 2006: 13). Dinî ritüeller dinin emirleri gereği yaratıcıya saygı davranışı olan ibadetten farklı olarak içinde dua, kutlama, gelenek unsurlarını barındırarak toplumun değer yargılarının sürdürülmesine katkı sağlar. Çıngı Dergisi’nde yer alan metinlerdeki dinî ritüelleri genellikle terim olarak saptamaktayız. bunlar şu şekildedir:

- “Şiir bir sihirdir, büyüdür bence” (S:1 / Şiir Nedir? / OE)
- “Şiir, canlı iken sokar kabire, “ (S:1 / Şiir Nedir? / OE)
- “Şiir, Fuzûlî’yle çekmek çileyi”. (S:1 / Şiir Nedir? / OE)
- “Şiir, Medine’de kavuşmak Gül’e.” (S:1 / Şiir Nedir? / OE)

- “Şiir hicret etmek kutsal menzile,” (S:1 / Şiir Nedir? / OE)
- “Karıncanın düşü Kâbe’ye varmak” (S:1 / Diyemedim / Mahir Sürmelibey)
- “Erenler ceminde döndükçe döndüm” (S:1 / DTŞ)
- “Duran’ım cehennem narında yansam” (S:1 / DTŞ)
- “Günahkâr olsa da yine de, insan” (S:1 / DTŞ)
- “Ömrünü, özünü bağla Kur’ana,” (S:1 / DTŞ)
- “Mabedler çürüyor, samanlık seyran” (S:1 / Seyranı / AHV)
- “Mevlâ virsin bizlere helalinden” (S:1 / Seyranı / AHV)
- “Sen düzelt cihânı yaratan Rahmân” (S:1 / Seyranı / AHV)
- “Böyle der Kur’an da Azimü Zişân” (S:1 / Seyranı / AHV)
- “Vademi doldurdu ömrü yaşatan” (S:2 / Mücella Pakdemir)
- “Azrail’e kaşım çatamaz oldum” (S:2 / Mücella Pakdemir)
- “Helal süt emdin sen helal süt emzir” (S:1 / Kızım / Köksal Akçalı)
- “İlahi lütufmuş bilirse eğer” (Sayı:3 / Garipce/ Ali Yağmur)
- “İstemem haramla zengin olayım” (Sayı:3 / Garipce/ Ali Yağmur)
- “Yeğlerim helalle fakir kalayım” (Sayı:3 / Garipce/ Ali Yağmur)
- “Hak olan ecelin geldiği yerde” (Sayı:3 / Garipce/ Ali Yağmur)
- “Bir garip mezarı kazarım böyle”. (Sayı:3 / Garipce/ Ali Yağmur)
- “Şerefsizler deccal bile dediler” (S:3 / Atatürk / AG)
- “Ya Sabır” çekerek pusmalı mıyım? (S:3 / Hancı / Hikmet Saadet Çakıcı)
- “Hak sınav ediyor şaşkın beşeri” (S:3 / Hancı / Hikmet Saadet Çakıcı)
- “Kulluğunda ara, hayır ve şerri” (S:3 / Hancı / Hikmet Saadet Çakıcı)
- “Boşalır alnımdan bak ecel teri,” (S:3 / Hancı / Hikmet Saadet Çakıcı)
- “İremim kuruyup çöl olduğunda” (S:3 / Hancı / Hikmet Saadet Çakıcı)
- “Tefekkür halinde geçsin her anı,” (S:3 / Öğretmenim / OE)
- “Türklükle İslâm’ın nedir usulü” (S:3 / Öğretmenim / OE)

3.3.1.4. Formülistik Sayılar

Diğer din ve kültürlerde olduğu gibi Türk kültüründe de sayılar çok önemlidir. Bir kısmı dini inanışlardan kaynaklanmakla birlikte halk arasında sıkça dile getirilen formülistik sayılar kültürel belleğimizde yer edinmişlerdir. Bununla ilgili değerli halk edebiyatı araştırmacısı Sayın Boratav şu tespitlerde bulunmuştur; “1, 3, 5, 7, 9, 12 gibi

ilk sayılarla, 40, 70, 72, 99, 300, 360, 366, 1001, 18.000 gibi daha yüksek sayılardan her biri kutluluk, hayırlılık, uğurluluk anlamı taşırlar. Onların bu anlamları nasıl, nerden aldıkları sorunu çeşitli incelemelere konu olmuştur. Bunlar Türk geleneğine özgü sayılar değildir; onlara özel bir değer tanıma, ta eski uygarlıklardan bu yana, birçok kavimlerin ortak geleneklerine girmiştir.” (Boratav, 2013: 104).

Formülistik sayıları din ile ilişkilendiren bir tanıma göz atacak olursak Schimmel şu saptamaları aktarmaktadır; “Hemen hemen bütün dini ritüllerde oldukça sık kullanılan tek sayılar, İslam dininde de kutsal görülür. “Tek sayılara duyulan bu tutku, tek sayılı bir zamanda yinelenen ayin edimleri, dualar, sihirler, vs.”den oluşan bir geleneğe yol açtı. Büyü edimleri 3 veya 7 defa yapılıyor ve bir dua ya 3 defa yineleniyor ya da 3 defa “âmin” denilerek bitiriliyordu. (Schimmel, 2011: 24).

Sayıların önemli ve tutarlı nitelikleri vardır. Bu nitelikler, milli bir ifadeyi taşımanın dışında kültürel bir iz de içermektedir. Bununla ilgili Ülkü Çevik ŞAVK, “Manas ve Maadar-Kara’da Sayılar” isimli makalesinde bu konuya şu şekilde bir tanımlama ile yaklaşmıştır; “Sayı isimleri dillerin temel kelimeleri arasında yer alırlar ve bir millete ait dilin varoluşuyla sayıların oluşumu hemen hemen aynı zamana denk geldiği için sayılar, o dili konuşan milletlerin inançlarından, sosyal ve coğrafi çevrelerinden, etkileştikleri kültürlerden, bütün tarihî olaylarından, gelenek ve göreneklerinden izler taşırlar. Bu yüzden sayılar, dillerin millî özelliklerini yansıtan kelimelerdendir.” Bu tanımlama da sayıların milli niteliğini desteklemektedir. Özel anlamlar yüklenen sayıların günlük yaşamdaki sık kullanımları, halk edebiyatı ürünlerindeki kullanımlarını da doğal olarak etkiler. Halk edebiyatı ürünlerinde formülistik motif olarak değerlendirilen çeşitli sayılar vardır. Örneğin kırk sayısı bu sayılardan biridir. Bu sayı, deyimler, atasözleri, efsane, masal, halk hikâyesi ve şiirlerinde olduğu kadar ritüel törenler ve yer adlarında da kullanılır. Bütün bunlara ek olarak günlük yaşamda bekleme süresi olarak gösterilen ve çabukluk bildirmek amacıyla kullanılan kırk, yuvarlama sayısı olarak da karşımıza çıkar.

Çıngı Dergisi’nin incelediğimiz ilk altı sayısında yer alan şiirlerde 1, 5, 7, 30, 40, 67, 100 formülistik sayılarına rastlanmıştır. Bu sayılar dergi içeriğinde niceliksel anlamlarda kullanılmıştır.

- “**Otuz** yıldır yabancıyım yabancı,” (Sayı:1 / DTŞ)
- “**Bir** değil, **beş** değil sinemde sancı,” (Sayı:1 / DTŞ)
- “**Kırtan** sonra **bir** kız gördüm düşümde” (S:4 / SSS / Asabi)

- “**Bir** yıldız da onun için kaymıyor” (Sayı:1 / Belli Değil / AG))
- “Gâyetde şâd oldu **Altmış yedi’ler**” (Sayı: 1 / AHV/ Seyrani)
- “**Beş** bayrak açılmış asker yürüyor” (Sayı: 1 / AHV/ Seyrani)
- “Sağalmaz dertlerim yare **yüz** yerde!” (Sayı:1 / HK)
- “**Bir** değil, **beş** değil, yare **yüz** yerde!” (Sayı:1 / HK)
- “**Yedi** kat mermeri deldi de geçti” (Sayı:1 / HK)

3.4. Günlük Hayatla İlgili Gelenekler ve Diğer Kültür Öğeleri

3.4.1. Lakaplar

Bir kimseye veya aileye kendi adından ayrı olarak sonradan takılan, o kimsenin veya o ailenin bir özelliğinden kaynaklanan ad.” (TDK, 1998: 1450) olarak tarif edilen lakap, kültürümüz içinde kişi veya aileyi tanımlamanın yanında samimiyetin de göstergesidir. Lakaplar fiziksel özellikler, davranışlar, yaşanmış olaylar, meslek, etnik veya dini mensubiyet gibi unsurların etkisiyle oluşturulur ve o toplum içinde değiştirilmeden çok uzun yıllar yaşatılır. Toplumun dil ve kültür özelliğini yansıtan lakaplar, yerel bir dergi olan Çıngı’da sıkça yer almaktadır.

- “**Koç yiğidi** eğler santur sazınan” (S:1 / D / ÂR)
- “Şirin olur **Ayıntâb’ın güzeli**” (S:1 / D / ÂR)
- “Garip ilde yâri olan **yiğidin**” (S:1 / D / ÂR)
- “Şiir, Medine’de kavuşmak **Gül’e**.” (Sayı:1 ŞN / OE)
- “El âlemin gözünde **Meczip** gibi göründüm” (Sayı:1 / EG / Ozan Hazani)
- “O kapkara gözlerin beni vurur **Kara Kız**” (Sayı:1 / EG / Ozan Hazani)
- “Dön gel, sevda çınarı birgün kurur **Kara Kız**” (Sayı:1 / EG / Ozan Hazani)
- “Bağrıma yara açtın, kanar durur **Kara Kız**” (Sayı:1 / EG / Ozan Hazani)
- “Hiçbir **kulun** nesebini sormadım” (Sayı:1 / DTŞ)
- “Ey benim **bülbülüm gülüm Sivasım**” (Sayı:1 / DTŞ)
- “**Münafıklar** taşımasın nâşımı,” (Sayı:1 / DTŞ)
- “**Köle** zincirini kıran bak, benim”. (Sayı:1 / DTŞ)
- “Hasan **Onbaşıyı**, Halil **Çavuş’u**,” (Sayı:1 / DTŞ)
- “**Deli** Duran’a kızdığım ondan...” (Sayı:1 / DTŞ)
- “**Geline** benziyor, **kız** belli değil” (Sayı:2 / ÖBD/ HSC)
- “**Oğlundan kızından** asası sadık” (Sayı:1 / Belli Değil / AG)

- “Hasan **Ağa** dirler çıkdı bir **aslan**”. (Sayı: 1 / AHV/ Seyrani)
- “Hüseyin **Paşa**’ya karşı duramaz” (S:1 / Seyrani / AHV)
- “Kayseri çoraktır **yiğit** türemez” (S:1 / Seyrani / AHV)
- “Kayseri’den **arsız** vilayet yokdur” (S:1 / Seyrani / AHV)
- “**Deli** gönül kükreyip nasıl da coştı **canan**”(Sayı:3 / MŞO/ HDt)
- “Hiç aklım ermedi ki bu nasıl işti **canan**” (Sayı:3 / MŞO/ Hikmet Durgut)
- “Kendi kıymetini bilesin **kızım**” (S:1 / Kızım / Köksal Akçalı)
- “**Anandan** duyduğun ninniye söyle” (S:1 / Kızım / Köksal Akçalı)
- “**Yiğide** yar olup kalasın **kızım**” (S:1 / Kızım / Köksal Akçalı)
- “**Kınalı kuzular** salasın kızım” (S:1 / Kızım / Köksal Akçalı)
- “Kucakta **torunlar** bulasın **kızım**” (S:1 / Kızım / Köksal Akçalı)
- “Gönül arzu eder bulamaz **yarı**” (S:1 / GAE/ Mustafa AZADE)
- “**Zalimlere** bükülürsem yuh bana” (S:3 / YB / DT)
- “**Yüreksizler** taşıyamaz naşımı” (S:3 / YB / DT)
- “Mustafa kemal’in **yiğit eriyim**” (S:3 / YB / DT)
- “**Namertlere** yıkılırsam yuh bana” (S:3 / YB / DT)
- “Kanlı **zalimlere** koymam öcümü” (S:3 / YB / DT)
- “**Şahtan padişah**tan fermen gelse de” (S:3 / YB / DT)
- “**Fitne fesat** muradına erse de” (S:3 / YB / DT)
- “**Kralından** çekinirsem yuh bana” (S:3 / YB / DT)
- “**Yobazlar** derimden davul gerse de” (S:3 / YB / DT)
- “Gine çıkdı **ocaklı’nın** ıslahı” (S:2 / Seyrani / Destan)
- “**Fitne** zuhur itdi çıkdı begayet” (S:2 / Seyrani / Destan)
- “O **leşleri** oralara yatırdı” (S:2 / Seyrani / Destan)
- “Kıydı **aslanlara zalim** hıyanet” (S:2 / Seyrani / Destan)
- “Aldı **civanları** itdi ziyanet” (S:2 / Seyrani / Destan)
- “**Kafirler** şad oldu **Müslimler** azîr “(S:2 / Seyrani / Destan)
- “**Salih paşa** geldi bir **dindar vezir**” (S:2 / Seyrani / Destan)
- “**Memiş Paşa** geldi indi Saray’a” (S:2 / Seyrani / Destan)
- “Zulüm çok eyledi bu **fukaraya** (S:2 / Seyrani / Destan)
- “**Ahmet paşa** geldi velvele saldı” (S:2 / Seyrani / Destan)
- “Sonra **Bekir paşa** mensubun aldı” (S:2 / Seyrani / Destan)

- “**Hasan Paşa** geldi altı paşa oldu” (S:2 / Seyrani / Destan)
- “**Fukara** ağladı ağniya güldü” (S:2 / Seyrani / Destan)
- “**Ali Paşa** geldi itdi cinayet” (S:2 / Seyrani / Destan)
- “**Yuvasız kuşlara** “ (S:2 / Bendeki Sevdâ/ Ahmet Ayaz)
- “**Sevgilim** yas tutar viran bağlarda.” (S:2 / Bendeki Sevdâ/ Ahmet Ayaz)
- “**Şerefsizler deccal** bile dediler” (S:3 / Atatürk / AG)
- “**Düşmanın** başına çökemez olduk” (S:3 / Atatürk / AG)
- “**Kardeşlik** aşkıyla yenelim zoru” (S:2/ İnsan Sevgisi / HO)
- “**Dostluk** bahçesinden güller derelim” (S:2/ İnsan Sevgisi / HO)
- “**Kardeş** kavgasına bir son verelim” (S:2/ İnsan Sevgisi / HO)
- “**Yolsuzu hırsızı** kovalım gitsin” (S:2/ İnsan Sevgisi / HO)
- “Olmasın **yetimler dullar** perişan” (S:2/ İnsan Sevgisi / HO)
- “Selviler, çiçekler **sırdaşlarıdır**” (S:2/ Sessizlik Şehri/ İbrahim Sağır)
- “**Kaptan** Barbaros’u, **Mimar** Sinan’ı, “ (S: 2 /Öğretmene Nasihat/ OE)
- “**Antepli** Şahin’i, **Sütçü** İmam’ı, “(S: 2 /Öğretmene Nasihat/ OE)

3.4.2. Yer-Yöre Adları

Çıngı Dergisi’nde incelediğimiz şiirlerde pek çok yer ve yöre ismi yer almaktadır.

- “Görünür **Aziziye’nin** yazısı “ (S:1 / D / ÂR)
- “Gönül arzu eder **Koca Kilis’i**.” (S:1 / D / ÂR)
- “**Koca Kilis** derler ezel ezeli.” (S:1 / D / ÂR)
- “Şirin olur **Ayıntâb**’ın güzeli” (S:1 / D / ÂR)
- “**Karakuyu** taşar taşar dolanır.” (S:1 / D / ÂR)
- “Çetin olur **Kılıçlının ovası**” (S:1 / D / ÂR)
- “**Kuyucak**’tır koç yiğidin kalası” (S:1 / D / ÂR)
- “**Maraş** dedikleri yurtlar âlâsı.” (S:1 / D / ÂR)
- “**Çenbel’in** öte yanı dumanlı dağlar” (S:1 / D / ÂR)
- “**Bertiz’in** etrafı bağçeler, bağlar.”(S:1 / D / ÂR))
- “**Ahur’un** dağından aşın ağalar,” (S:1 / D / ÂR)
- “Şiir, **Edirne’den Kars**’ın yoludur.” (Sayı:1 ŞN / OE)
- “Şiir baştanbaşa **Anadolu**’dur,” (Sayı:1 ŞN / OE)

- “Şiir, taa **Yemen**’e ağıt ağlamak,” (Sayı:1 ŞN / OE)
- “**Uhut**’ta vuslata ermekdir şiir.” (Sayı:1 ŞN / OE)
- “Şiir, **Medine**’de kavuşmak Gül’e.” (Sayı:1 ŞN / OE)
- “ne kadar güzelsin benim **Sızır**’ım” (Sayı:1 / DTŞ)
- “**Kayseri** içinde açtılar bir şan” (S:1 / AHV / Seyrani)
- “**Kayseri**’ye bir nam açdı dağladı” (S:1 / AHV / Seyrani)
- “**Kayseri**’den arsız vilayet yokdur” (S:1 / Seyrani / AHV)
- “**Kayseri**’yi batırmaya tutdular” (S:1 / Seyrani / AHV)
- “**Erciyes** ! Kim öper eteğini yeşil, kırmızı, sarı” (Sayı: 2 / Ahmet Tevfik Ozan)
- “**Erciyes**’te kar diyorum, bu akşam;” (Sayı: 2 / Ahmet Tevfik Ozan)
- “Ki baharda bir yemyeşil **Kayseri** halısı; döşeyip kaldıran kim?”(Sayı: 2 /ATO)
- “**Edirne**’den **Van**’a kadar koşarım” (S:3 / YB / DT)
- “Bin yıllık çınarım **Ağrı Dağı**’nda” (S:3 / YB / DT)
- “Muhabbet otağı **Hunat Oteli**” (S:1 / Şerif Mengütemur / Hunat Oteli)
- “Ertuğrul Bey sancak açtı **Söğüt**’te” (S:1 / BTD/ DT)
- “**Horasan**’dan çıktı oklar yayından” (S:1 / BTD/ DT)
- “Rüzgâr gibi geçtik **Tuna boyundan**” (S:1 / BTD/ DT)
- “Sorun **Sakarya**’dan **Dumlupınar**’dan” (S:1 / BTD/ DT)
- “Birgün seyre çıktım **Karabegilen**” (S:5 / ASG)
- “Varup **Çaybağı**’na kurdum otağı” (S:5 / ASG)
- “Niyetim ziyaret ol **Alidağı**” (S:5 / ASG)
- “Cennet bağı bize indik **Talas’a**” (S:5 / ASG)
- “Ağsîneye baktım vardım **dükkan**” (S:5 / ASG)
- “Pıçağı sinemde geldim bu **Çay’a**” (S:5 / ASG)
- “Ayağım **Talash** kendim **Kayseri**” (S:5 / ASG)
- “Azmim **Deverek**’de gördüm o yeri” (S:5 / ASG)
- “Uymaz buna ol **Talas’ın Çardağı**” (S:5 / ASG)
- “Çardağı seyrettim kondum **Eseb’e**” (S:5 / ASG)
- “Gördüm **Hacı Beğ’i** bu sînem sızlar” (S:5 / ASG)
- “Bana geçit oldu şol **Tanrıdağı**.” (S:5/ EVB / OE)
- “**Malazgirt** kapısı yol verdi bize.” (S:5/ EVB / OE)
- “Çıkıp **Horasan**’dan indim aşağı,” (S:5/ EVB / OE)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. ÇINGİ DERGİSİ'NDE HALK EDEBİYATI UNSURLARI ve MENSUR İNCELEMELER

4.1. Anonim Halk Edebiyatı

Anonim Halk Edebiyatı, “sözlü gelenek ortamında yaratılan veya zaman içinde ilk söyleyicisinden bağımsızlaşarak kuşaktan kuşağa aktarılarak yaşatılan halk edebiyatı ürünleri için kullanılan bir terimdir.” (Aça-Ercan, 2006: 113). Manzum, mensur ve manzum mensur karışık ürünler olarak üç grupta toplanan bu edebiyatın en önemli vasfı sözlü edebiyat olmasıdır. Doğal, yalın, akıcı olmaları çok uzun yıllar canlı olarak varlığını devam ettirmesine ve halk yaşantısını, kültürünü en belirgin şekilde yansıtmaya olanak sağlamıştır. Çingî Dergisi’nde yer alan şiirlerde *mani*, *türkü*, *atasözü*, *deyim*, *dua*, *beddua*, *küfür*, *selamlama-uğurlama*, *hitap-çağırma*, *yemin* tespit edebildiğimiz Anonim Halk Edebiyatı ürünleridir.

4.1.1. Mani

İnsanoğlu duygu ve düşüncelerini söz ile yetmediğinde sözü ahenge bağlayarak anlatma eğilimi göstermektedir. Bu hem daha eğlenceli ve lirik hem de akılda kalıcı bir yöntem olarak kullanılagelmiştir. Değerli araştırmacı Erman ARTUN mani ile ilgili oldukça öz bir tanımlamaya giderek; “*Anadolu insanının düşünce yapısının, beğenisinin, dertlerinin, özlemlerinin, sevgilerinin, kıskançlıklarının, hâsılı ortak kültürünün sergilenişinin görüldüğü mâniler; yüzyılların deneyimlerinden süzülerek biçimlenmiş, belirli kuralları olan kuşaktan kuşağa bir gelenek içinde aktarılan anonim edebiyatın en çok icra edilen şiir türlerinden biridir.*” (Artun 2004: 111). Mânî kelimesinin ortaya çıkışı hakkında çeşitli görüşler bulunmakla birlikte, Hikmet Dizdaroğlu, mânî sözcüğünün kaynağının aydınlatılamamış olduğunu, ortaya örnekseme yoluyla birtakım varsayımların atıldığını ve sözlüklerde de bu konuda yanlış ve eksik bilgiler verildiğini belirtmiştir. (Dizdaroğlu 1969: 51). Mâniler, anonim halk şiirinin en çok kullanılan nazım şekillerinden biridir ve genellikle, 7 heceden ve dört dizeden oluşmaktadır. Düğünlerde, kadın topluluklarında, iş yerlerinde, tarlalar vb. yerlerde söylenen mâniler umumiyetle hece vezninin 7 veya 8’lisi ile meydana gelen tek dörtlükten oluşan manzumelerden meydana gelmektedir (Elçin 1988: 334). Musiki,

yaratıcılığı besleyen bir nitelik taşımaktadır. Manilerin de kedilerine has musikisi olmakla birlikte musiki değeri taşımayan maniler de bulunmaktadır. Ayrıca sözel edebiyat ürünlerinin her birinin içinde olduğu bir icra geleneği olduğu gibi mânilerin de kendine özgü bir geleneği bulunmaktadır. Mânî söyleyenlere bakıldığında, genellikle kadınların mânî söyledikleri görülmektedir. Erkekler, ekseriyetle karşılıklı atışmalarda, söyleşmelerde mani söylemektedir. Mânî söyleyenlere “mânici” denilmektedir. Çıngı dergisinde mani örnekleri fazla yer almamakla birlikte genellikle atışma türünde manilere yer verilmiştir:

• DEDİM-DEDİ

Dedim aşk ne güzel, dedi bilmece
Dedim aşık mısın, dedi delice
Dedim buluşmanız, dedi gizlice
Dedim özledin mi, dedi çok çok

Dedim kamer nedir, dedi yüzümdür
Dedim tuzak nedir, dedi gözümdür
Dedim ya sadakat, dedi özümdür
Dedim bir kerecik, söyledi yok yok

Dedim işve nedir, dedi işimdir
Dedim gül bahçesi, dedi döşümdür
Dedim muradın ne, dedi düşümdür
Dedim benimle mi, söyledi yok yok

Dedim vicdan nedir, dedi bende var
Dedim yaralıyım, dedi kendin sar
Dedim ya çaresi, dedi sadık yar
Dedim olur musun, söyledi yok yok

Dedim bu güzellik, dedi sana ne
 Dedim Asabi'yim dedi, bana ne
 Dedim  l yorum, dedi daha ne
 Dedim  rt  st m , söyledi yok yok

ASABÎ (S:6 / Dedim Dedi / Sayfa:39)

4.1.2. Kalıplaşmış İfadeler

Çıngı Dergisi'nde incelediğimiz toplamda kırk sekiz şiir vardır. Bu şiirlerde yer alan atasözleri, deyimler, dualar (alkışlar), beddualar (kargışlar),  l l  sözler, küfürler-argolar, selamlamalar-uğurlamalar, hitaplar- ağırmlar ve yeminler tespit edilip değerlendirilmeye çalışılmıştır. Atasözleri ve deyimlerin incelenmesinde Türk Dil Kurumu'nun "*Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*" ile  mer Asım Aksoy'un "*Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*" kullanılmıştır.

4.1.2.1. Atasözleri

Atasözü, "*Ataların yüzyıllar boyunca karşılaştıkları olay ve tecrübelerden aldıkları dersleri bilgece düşünce yahut nasihatleri, değer yargılarını d sturlaştırarak sonraki nesillere devrettikleri ve herkesçe benimsenmiş  zl  sözlerdir.*" (Kaya, 2010: 113) İlk  rneklerine Divan-  L gat-it Türk'te rastladığımız atasözleri, mesel veya sav sözcükleriyle anılmıştır. Söz anlamına gelen sav sözcüğü yerine ilerleyen dönemlerde atalar sözü; Arapça ve Farsçanın etkisiyle mesel, emsal, darb-ı mesel terimleri de kullanılmıştır.

Hayat anlayışının ortak bir ifadesi olan ve ilk s yleyicileri bilinemeyen bu  zl , kalıplaşmış nazım, nesir ve nazım nesir şekilleri olan atasözlerini, Çıngı Dergisi'ndeki şiirlerde "*Pis arktan temiz su akmazmış*" ve "*Huylu vazgeçer mi huyundan  stat*" (OE,  stat Duran'a Mektup) atasözü dışında başka atasözü saptayamamaktayız.

4.1.2.2. Deyimler

“*Deyimler (tabirler), asıl anlamlarından uzaklaşarak yeni kavramlar meydana getiren kalıplaşmış sözlerdir.*” (Elçin, 1993: 642) şekline kısaca tanımlanan deyimler, mastar halindeki fiil kalıplarıyla kullanılan sözlerdir. Deyimlerle ilgili tanımlara göz attığımızda, Zeynep Korkmaz ise deymi şü şekilde tanımlamaktadır: “*Belirli gramer kalıpları içinde bir araya gelen birden çok söz ya da söz grubunun, anlama güzellik ve zenginlik katmak için, mecazlı kullanışlar yolu ve çekici anlam kılığı ile yeni bir anlam oluşturacak biçimde kaynaşmış bulunan söz toplulukları.*” (Korkmaz, 2007: 175) Kültürel birikimin göstergesi ve anlatımda dikkati çekecek bir biçimde etkili olan bu kalıplaşmış sözlere, içinde yetiştiğı toplumu iyi tetkik eden Çıngı Dergisi şairleri bu şekilde canlı bir anlatıma başvurmuştur. Dergide geçen ve alfabetik sıraya göre verilen deyimler şunlardır:

-A-

- **Adam kayırmak.**

“Sevmem **adam kayıranı**,” (S:3 / SİG/ RY)

- **Ağızına bal sürmek.**

“**Ağızıma sürdüğün bal** diyemedim.” (S:1 / DİY. / MS)

- **Aklına düşmek.**

“Gençliği **aklına düşüyor** yine” (S:4 / A / AG)

- **Altın tas içinde sunmak.**

“**Altın tas** içinde vatanı sunduk” (S:4 / A / AG)

- **Akla düşmek.**

“Dün gece **aklıma yine sen düştün**” (S:4 / A / OH)

- **Arkadan atmak.**

“Eller gibi **arkasından atamam**” (S:6 / EC / DT)

-B-

- **Bacası ttmek.**

“Hikmeti diyor ki; **bacalar ttsn**” (S:4 / İnsan Sevgisi / HO)

- **Bağrı yanmak.**

“**Yanar bağrı** ateşinen közünen.” (S:1 / Destan / Âşık Remzi)

“Bir kor ateş **bağrım**da **yanar** durur Kara Kız” (Sayı:1 / EG / OH)

- **Başına kar yağmak.**

➤ “Bir kuş konmaz **başına**; **karları yağdıran** kim?” (S:1/ ATO Koşmaları)

- **Bilek bükmek.**

“Şiir, Yavuz ile **bükmek bileği**,” (S:1 / ŞN/ OE)

- **Baş koymak.**

“Tükenmez kavgaya **koydun başımı**” (S:1 / HK)

“Özgürlük yoluna **koydum başımı**” (S:3 / YB / DT)

- **Bir gün olsun gülmemek.**

➤ “**Bir gün olsun gülmedim** karaları büründüm,” (S:1 / HK)

- **Bir pulluk eylemek.**

➤ “Mübarek şanını bir pulluk eyler.” (S:3 / SİG/ RY)

- **Boyun bükmek.**

➤ “Vardık da namerde çok **boyun bktk**” (S:4 / A / AG)

-C-

- **Cana susamak.**

➤ “Galiba **susadın canıma** felek.” (S:1 / HK)

- **Can kulağıyla dinlemek.**

➤ “**Can kulağın açıp dinle** bu hâli,” (S:1 / HK)

- **Caka satmak.**

➤ “Kimseye **cakamı satamaz** oldum” (S:2 / Akıbet / MP)

-Ç-

- **Çile çekmek.**

- “Onun gibi böyle **çile çeken** yok” (S:2 / İhtiyar / AG)
- “Şiir, Fuzûli’yle **çekmek çileyi**.” (Sayı:1 ŞN / OE)

-D-

- **Dala tutunmak.**

- Düşerken **tuttuğum dal** diyemedim. (S:1 / Diyemedim /MS)

- **Dönülmez yola girmek**

- “Yolcum var **dönülmez yola yürümüş**” (S:1 / Diyemedim / MS)

-E-

- **Ellerin olmak.**

- “Ve **ellerin olunca** canan” (S:1 / BBA / ŞÇ)

- **Eli bağlı olmak.**

- **Elim kolum bağlı**, tutamaz oldum. (S:2 / Akıbet / MP)

-G-

- **Gönlü bulanmak.**

- “Elin suya girince gönlün bulanır.” (S:1 / D / ÂR)

- **Gönül eylemek.**

- Gurbette gönlümü eğleyemedim (S:2 / Akıbet / MP)

- **Gözü yaşarmak / Gözü kurumak.**

- “Bir **gözüm yaşarır bir gözüm kurur**” (Sayı:3 /AD / Mustafa Ayvalı)

- **Gönlünü hoş eylemek.**

- “Gönlünü hoş eyle, düşmem tuzağa” (S:6 / EC / DT)

-H-

- **Hatırını saymak.**
- “Artık kimse **hatırını saymıyor.**” (S:2 / İhtiyar / AG)

-İ-

- **İki yakayı bir araya getirememek.**
- “Belki bir araya gelmeyince iki yaka

-K-

- **Kafa yormak.**
- “Her müşküle **kafa yormaktır** şiiir.” (S:1 / ŞN/ OE)
- **Karaları bürünmek.**
- “Bir gün olsun gülmedim karaları büründüm,” (S:1 / HK)
- **Karalar bağlamak**
- “Kimseye **karalar bağlatmayalım**” (S:6 / EC / DT)
- **Kaf dağını aşmak.**
- “Derdim zümrüdü ankâ **kaf dağı aştı** canan” (Sayı:2 / MŞO/ Hikmet Durgut)
- **Kulak ardı etmek.**
- “Kulak ardı ettik veciz sözünü” (S:4 / A / AG)

-M-

- **Murada ermek.**
- “Fitne fesat muradına erse de” (S:6 / EC / DT)
- **Mühür vurmak.**
- “Çağdan çağa mühür vurmaktır şiiir.” (S:1 / ŞN/ OE)

-P-

- **Parmak basmak.**
- Sözüne **bastığın parmaktır** şiir. (S:1 / ŞN/ OE)

-S-

- **Saçlarını değirmende ağartmak.** (S:6 / EC / DT)
- “Değirmende ağartmadım saçımı”
- **Sözü tatlıya bağlamak.**
- **Sözü tatlı bağlayanı** (S:3 / SİG/ RY)
- **Sevda çekmek.**
- Ben **çektığım sevdanın**, özlem koydum adını (S:1 / HK)

-T-

- **Tırnağına taş değmek.**
- “Taş değmesin tırnağına tozunan.” (S:1 / D / ÂR)
- **Taşı sıkmak.**
- Bir zamanlar güçlüydü **taşı sıkardı.** (S:2 / İhtiyar / AG)

-V-

- **Vadesi dolmak.**
- “**Vademi doldurdu** ömrü yaşatan” (S:2 / Akıbet / MP)

-Y-

- **Kurunun yanında yaşın da yanması.**
- Yanıyor kurunun yanında yaşın da yanması. (Sayı:3 / AD / Mustafa Ayvalı)
- **Yüz sürmek.**
- “**Yüzüm sürem** toprağına tozunan” (S:1 / D / ÂR)
- **Yara açmak.**
- **Bağıma yara açtın**, kanar durur Kara Kız (Sayı:1 / EG / OH)

4.2. Dini- Tasavvufi Halk Edebiyatı

“Pek çok Türk topluluğunun İslam Dinini kabul etmesinin ardından, X.-XII. yüzyıllar arasında Türkistan”da ilk örnekleri görülen ve kısa sürede Türk dünyasına yayılıp XX. yüzyıl başlarına kadar faaliyetlerini sürdüren tekkeler çevresinde meydana getirilen dini-tasavvufi karakterli ürünler, Türk kültürü ve edebiyatında önemli bir yere sahiptir.” (Akarpınar-Arslan, 2006: 213). Dini-Tasavvufi Halk Edebiyatı, Orta Asya’da Ahmet Yesevi ile başlar, XIII. yüzyıldan sonra çeşitli tarikatlarla bağlı olarak gelişme gösterir. Çıngı Dergi’sinde yer alan Dini-Tasavvufi Halk edebiyatı unsurları kısıtlıdır. Günümüz ile yakın döneme değin uzanan bir köprü görevi görmektedir. Gerek dilsel gerekse kullanılan nazım biçimleri güncel bir sentez oluşturmaktadır. Çalışmamızda tespit ettiğimiz Tasavvufi örnekler:

- Hak saklasın seni kazadan
Ne kaçarsın ben gedadan
Gidi rakipler Huda’dan
Bulur amma neden sonra (S:3 / Âşık Sailoğlu / Semai)
- Bu tür mahlûkları çok iyi tanı
Fesatlık dinidir, fitne imanı
Hadis okur gibi söyler yalanı
Utanmaz yaşından, boyundan üstat (S:3 / ÜDTM / OE)
- Fırlasan da yayından yok ki senin hedefin
Her çenginin önünde elinden düşmez defin
Nakış nakış sevgiyi işleyemez gergefin
Yesevi’den erenden sormalısın edebi (S:3 / YB / DT)
- Seher vakti öter zikreder kuşlar
Yalvarır Mevlaya, der Allah Allah
Hakk’a şükreder dağ ile taşlar
Onlar da Rabbine der Allah Allah (S:5/ Allah Allah /Ozan Büryani)

- Gece gündüz yalvar yaradana tap
Ezan-ı Muhammed ediyor hitap
Okuyabilerseniz kâinat kitap
Rahmetinde saklı sır Allah Allah (S:5/ Allah Allah /Ozan Büryani)

- Kitabımız Kur'an oku özünle
Kelime-i tevhid söyle özünle
Haramlara bakma girme gözünle
Yaptığını gören var Allah Allah (S:5/ Allah Allah /Ozan Büryani)

- Ozan Büryani der: çoktur günahım
Affet günahlarım yüce sübhanım
Resulüme kurban olsun bu canım
Habibinde sana yâr Allah Allah (S:5/ Allah Allah /Ozan Büryani)

- Bunlar bal içine ağı kattılar
Mevlana'yı bir yudumda yuttular
Koca Seyrani'yi taşa tuttular
Pir Sultan'a kızıyorlar bir görsen (S:5 / Üstadım Veysel Baba'ya Şikayetim Var /

DT)

4.3. Çıngı Dergisindeki Mensur Çalışmalar

Çıngı dergisinde yer alan halk edebiyatına dair unsurları incelerken elli adet şiiri ele aldığımızı önsözde belirtmiştik. Ancak incelediğimiz sayılardaki mensur çalışmalara yer vererek derginin üzerinde durduğu konulara da kısa değinmek çalışma kapsamımızın bir dergi incelemesi olması yönüyle yerinde olacaktır. Buna göre sayılarına göre inceleyecek olduğumuzda:

- **Birinci Sayıda Yer Alan Mensur Çalışmalar ve Yazarları:**
 - Bir Yazarın Hayat Hikâyesi-Nurkal KUMSUZ
 - Âşık Remzi'nin İkinci Şiiri-Dr. Rasim DENİZ
 - Cahit Sıtkı TARANCI ve Memleket İsterim Şiiri Üzerine Bir Tahlil Çalışması-Ali Rıza ATASOY
 - Türkçe'nin Neresindeyiz?-Sevim ÇAKICI

- Şiir ve Şair Üzerine-Öztürk ÇELEBİ
- Ozan Duran Tamer ile Şiir ve Şair üzerine (Röportaj)-Deniz Dengiz ŞİMŞEK
- Şair Hüznî-Ahmet Emin GÜVEN
- Kesitler-1-Teyyibe ATAY
- **İkinci Sayıda Yer Alan Mensur Çalışmalar ve Yazarları:**
 - Kayserili Halk Şairi Vahdetî- Dr. Rasim DENİZ
 - Ahmet Tevfik OZAN'ın Şiirlerinde Kayseri-Sait ÖZER
 - Dosya:Nurkal KUMSUZ-Süleyman KARACABEY
 - Sanalda Sallanan Dil-Mehmet KÜRŞAT
 - Şiir Tahlili: Fatih KANDEMİR'in "Gönül Arzu Eder" Şiirinin Tahlili-Çelebi ÖZTÜRK
- **Üçüncü Sayıda Yer Alan Mensur Çalışmalar ve Yazarları:**
 - Mehmet Nazım Paşa-Dr. Rasim DENİZ
 - Seyrani'den Destan-Ahmet Emin GÜVEN
 - Dilimiz Türkçe mi?-Kenan ÇARBOĞA
 - Taşrada Şiir Ortamı Denince-Kamuran SADAK
 - Sonun Başlangıcı- Ahmet Emin Güven
 - Dosya: Hasan GÜRPINAR-Süleyman KARACABEY
- **Dördüncü Sayıda Yer Alan Mensur Çalışmalar ve Yazarları:**
 - Türk Edebiyatında Şairnameler, Tokatlı Âşık Gedayî'nin Şairnamesi-Dr. Rasim DENİZ
 - Âşık Sadıkî Baba-Ahmet Emin GÜVEN
 - Sarıkamış Harekâtının 96. Yıldönümü Anısına-Abdülbaki ÇINAR
 - Akraba Milli Edebiyatların Mukayeseli Tahlili-Firuze AĞAYEVA
 - Şair ve Şiirsel Bellek-Mehmet HAMEŞ
 - Dosya: Dr. Rasim DENİZ-Süleyman KARACABEY
- **Beşinci Sayıda Yer Alan Mensur Çalışmalar ve Yazarları:**
 - Şair Sail-Dr. Rasim DENİZ
 - Âşık Seyrani'nin Ali Dağı, Talas ve Deverek Gezisi-Ahmet Emin GÜVEN
 - Akli Yasak Meyvesi: Sanat-Muhammed ERDEVİR
 - Dosya: Mustafa Ferit YILDIZ-Deniz Dengiz ŞİMŞEK

• **Altıncı Sayıda Yer Alan Mensur Çalışmalar ve Yazarları:**

- Aşık Sailoğlu-Dr. Rasim DENİZ
- Bütünüyle Tanıtılmamış Şairimiz Seyrani-Ahmet Emin GÜVEN
- Ölüm Nereli Anne?-Nurkal KUMSUZ
- Altın Yumurtlayan Kaz-Ahmet KARAASLAN
- Kur'anı Kerimde Şiir ve Şairler-Ahmet Vehbi ECER
- Babaannem Balık Yemezdi-Halil İbrahim ÖZKAN
- Dünyanın Derdini Taşıyan Şair: Bahtiyar VAHAPZADE-Prof. Dr. İfrat ALİYEVA
- Bir Kültür Adamı: Ahmet KABAKLIM-M. Halistin KUKUL
- Şiir Dersleri-Adnan BÜYÜKBAŞ
- Dosya: Şeyhmus ÇİÇEK-Süleyman KARACABEY
- Bir Güzel İnsan-Hasan GÜRPINAR

SONUÇ

Türk kültürü, sözlü kültür ortamından yazılı kültür ortamına büyük oranda geçmiş olmasına rağmen, binlerce yıldır süregelen sözlü geleneğini de hala devam ettirmektedir. Özellikle Cumhuriyet sonrası edebiyatımızdaki birçok temsilci, bu geleneğe ait olan unsurları yani halk kültürünü eserlerinde bilinçli olarak kullanmıştır, millet olabilmenin gereği olan öz kültürü, eserlerine işleyerek onlara milli bir ruh ve kimlik kazandırma gayreti içinde olunmuştur.

İçinde yaşadığı toplumun ve kültürün değerini bilen Çıngı dergisi yazarları, bu kültürün izlerini yazılarına bilinçli olarak yansıtmışlardır, sanattan eğlenceye, ağızlardan şiveye, halk bilgisinden mimariye, inançlardan töreye kısacası halk kültürünü birçok yerde düşüncelerini aktarmada temel malzeme olarak kullanmışlardır. İlk altı sayısını incelemeye aldığımız yerel bir dergi olan “Çıngı”da 48 adet şiiri halkbilimsel ve halk edebiyatı unsurları bakımından inceledik. *Yer-yöre isimlerinden, atasözleri ve deyimlere, lakaplara* uzanan bir tespit çalışması ile bir derginin yöreye ve halk edebiyatına dolaylı/direkt katkılarını saptadık. Birinci bölümde dergiciliğe genel bir bakış açısına ve yayımlanan dergilerin amaçlarına değinilmiştir. İkinci bölümde ise söz konusu çalışmamız olan Çıngı dergisinin ortaya çıkışı ve nitelikleri üzerinde durularak genel tanımlara gidilmiştir. Üçüncü bölümde ise Çıngı dergisinde yer alan halkbilim unsurları üzerinde durulmuştur. Dördüncü ve son bölümde ise halk edebiyatı öğeleri olan mani/ atasözü ve deyim gibi öğelere değinilmiştir.

Halk bilgisi değerlerine hâkim olan Çıngı dergisi, bir toplumda var olan önemli kültür unsurlarına sayılarında yer vererek halk kültürünü çağdaş edebiyata taşımış, geçmişten ve kültürel birikiminden beslenen bir yazarlar grubu olarak edebiyatımızda kendine yerel basın olarak özel bir yer oluşturmuştur. Dergi, bir derneğin yayın organı olma vasıtası ile dernek haberleri kategorisi olarak son sayfalarında “*taziye’ kutlama / yarışma duyuruları ve sonuçları* “ şeklinde sosyal olarak idame edilmekte bu şekilde de yavan bir edebiyat mecmuası niteliğinden sıyrılmaktadır. Bu çalışmamız, dergilerin kültür taşıyıcılığı görevinin önemini belirtmekte ve bu yönde yapılacak çalışmalara da katkı sağlayarak yol gösterici olacaktır. Günceli, gelenekle sentezlemek ve bu tür sentezleri neşretmek üzerinde durulması gereken önemli bir çalışma alanıdır.

METİNLER

Sayı: 1'deki Şiirler

1- Destan / Âşık Remzi

Atım gel gidelim sılaya doğru
Taş değmesin tırnağına tozunan.
Garip ilde yâri olan yiğidin
Yanar bağı ateşinen közünen.

Görünür Aziziye'nin yazısı.
Ciran aldı, al kınalı tazısı.
Gönül arzu eder Koca Kilis'i.
Yüzüm sürem toprağına tozunan.

Koca Kilis derler ezel ezeli.
Çok olur onların okur, yazarı.
Şirin olur Ayıntâb'ın güzeli
Koç yiğidi eğler santur sazınan

Karakuyu taşar taşar dolanır.
Çok güzeller onda gelir sulanır.
Elin suya girince gönlün bulanır.
Öter onda ördek, turna, kazınan.

Çetin olur Kılıçlının ovası
Kuyucak'tır koç yiğidin kalası.
Maraş dedikleri yurtlar âlâsı.
Gelinleri seyran eder kızınan

Ahur'un dağından aşın ağalar,
Bertiz'in etrafı bağçeler, bağlar.
Çenbel'in öte yanı dumanlı dağlar
Yatar onda namlı karlar buzunan.

Kelimeler:

Aziziye: Kayseri'nin Pınarbaşı kazası.

Ciran: Ceylan yavrusu.

Ayıntâb: Antep ilimiz.

2- Bir Başka Ağlamak / Şeyhmus Çiçek

Ne anadan doğarken ağlamak

Ne kaybederken bir oyuncağı

Ne özlerken bir kucağı

En gerçeği;

Hayatı anlarken ağlamak!

Durup dururken hiçten ağlamak

Öyle göstermelik değil içten ağlamak

Ve hayatın en güzel anı

Sevinçten ağlamak!

Belki delirince damarlarındaki kan

Bir sevgiliye bir aşka ağlamak

Ve ellerin olunca canan

Tenhalarda bir başka ağlamak!

Belki bir albümdeki

eski resimlere baka baka

Belki bir araya gelmeyince iki yaka

Ve ağlamak lazım

Bir aynanın karşısında

Saçlara düşen aka!

Ne makama ne altına ne gümüşe

Ne değerli bir kâğıda

Ağlamak lazım

Bir annenin feryadına

Bir deyişe bir ağıda!

Belki serçe gibi ölmeden önce
 Çocuklar bensiz ne yapar diye
 Yakup gibi ama olana kadar
 Elleri Mevlaya açıp
 Ağlamak lazım
 Müjdeyi alana kadar!

Ne timsah gibi sahte gözyaşı
 Ne Museviler gibi duvar önünde
 Hep aç insanları düşünüp
 Ağlamak lazım üç öğün!

3- Şiir Nedir? / Ozan ERBABI

Şiir bir sihirdir, büyüdür bence,
 Varlıktaki sırrı görmektir şiir.
 Şiir; uyumamak gece boyunca,
 Her müşküle kafa yormaktır şiir.

Şiir, şairine veririr emek,
 Şiir, şairine yedirmez yemek.
 Şiir, şairinin şerefi demek,
 Sözüne bastığın parmaktır şiir.

Şiir, canlı iken sokar kabire,
 Şiir, aman vermez yanlış tâbire,
 Şiir bir yönüyle benzer cebire,
 Hecelerle denklem kurmaktır şiir.

Şiir, sevgiliye mektup puludur,
 Şiir, Edirne'den Kars'ın yoludur.
 Şiir baştanbaşa Anadolu'dur,
 Onda güzelliği dermektir şiir.

Şiir, Leyla sanmak cümle güzeli,
 Şiir, Mecnun gibi olmaktır deli.
 Şiir, Kerem ile kora düşeli,
 Ferhat olup, dağı yarmaktır şiir.

Şiir, taa Yemen'e ağıt ağlamak,
 Şiir, Veysel ile türkü söylemek.
 Şiir, Fatih'leri Avnî eylemek,
 Çağdan çağa mühür vurmaktır şiir.

Şiir, Yavuz ile bükme bileği,
 Şiir, Fuzûlî'yle çekmek çileyi.
 Şiir, Akif ile bozmak hileyi,
 Yay hedefine germektir şiir.

Şiir, çölde bulmak bir damlacık su,
 Şiir, Nedim ile lâle kokusu.
 Şiir, unutmamak Koca Yunus'u,
 Tapduk Dergâhı'na girmektir şiir.

Şiir hicret etmek kutsal menzile,
 Şiir, Medine'de kavuşmak Gül'e.
 Şiir Bilal olmak Ebu Cehil'e,
 Uhut'ta vuslata ermektir şiir.

Şiir, misyonunu etmektir edâ,
 Şiir, bırakmaktır ardında sedâ.
 Şiir, ERBABÎ'yle ederken vedâ,
 Başı dimdik Hakk'a varmaktır şiir.

4- Diyemedim / Mahir SÜRMELİBEY

Yıllardır bekledim, geldiğin anda
Gidiyorum dedin, kal diyemedim.
Gelecek mevsime artık umudum
Bir kırık fincanda fal diyemedim.

Dağım var başını duman bürümüş
Yolcum var dönülmez yola yürümüş
Hayata bağlayan kökü çürümüş
Düşerken tuttuğum dal diyemedim

Karincanın düşü Kâbe'ye varmak
Kolların işidir hasretle sarmak
Seviyorum diye küçük bir parmak
Ağzıma sürdüğün bal diyemedim.

İstemiyorum ver geri busemi
Aşkın birkaç avuç sanki kuşyemi
Bindiğimiz delik kâğıttan gemi
Gönlümü denize sal diyemedim.

Acı hatıra hep karşıki kıyı?
Çürük direk nasıl tutar yapıyı?
Fırsatlar çok hafif tıklar kapıyı;
Duyacağım tekrar çal diyemedim.

5- Esmer Güzeli / Ozan Hazanî/ Mustafa Ferit YILDIZ

Bir gün olsun gülmedim karaları büründüm,
Kara kızın peşinde dizin dizin süründüm,
El âlemin gözünde Meczup gibi göründüm
O kapkara gözlerin beni vurur Kara Kız
Bir kor ateş bağrımda yanar durur Kara Kız

Verdiğin hatırayı göğsümde taşıyorum,
Senden uzak olsam da seninle yaşıyorum
Sana kavuşmak için dağları aşıyorum
Dön gel, sevda çınarı birgün kurur Kara Kız
Bağrıma yara açtın, kanar durur Kara Kız

Pervasız kuşlar gibi, çırparsın kanadını,
Yalnız sende ararım, mutluluğun tadını
Ben çektiğim sevdanın, özlem koydum adını
Aşkın her gün kalbime, dert doldurur Kara Kız
Hazanî yâr adını arar durur Kara Kız

6- Ozan Duran TAMER ile Şiir ve Şair Üzerine (DTŞ)

Aşk Dergahı

Hakkın kudretinden aldım yardımı

Erenler ceminde döndükçe döndüm

Gönül gözü ile dağlar ardını

Görenler ceminde döndükçe döndüm

Kâinatın zikri hakkın kelamı

Onun için cümle âlemi

Dostu düşmanına tanrı selamı

Verenler ceminde döndükçe döndüm.

Duran'ım cehennem narında yansam

Ateşin közüyle yıkanıp yunsam

Günahkâr olsa da yine de, insan

Diyenler ceminde döndükçe döndüm

11'li hece kalıbıyla yazılan Sayın Duran Tamer'in bir şiiri röportajın arasına serpiştirilerek zaten sohbetin halk edebiyatından uzak tutulamayacağı vurgulanmış oluyor. Mahlas kullanımı, kullanılan hece kalıbı, dil ve seçilen konu özelliği halk şiirine özgüdür.

7- Duran TAMER Şiirleri (DTS)

Süleyman KARACABEY'in incelemesini içeren ilk sayının bu başlığında Duran TAMER'in şiirlerine ve şiirlerinin içerik incelemelerine yer verilmektedir. Halk şiiri açısından oldukça donanımlı bir kısmı aktarıyoruz:

“Canları yormadım gönül kırmadım
Hiçbir kulun nesebini sormadım
Bu âlemi yüreğimden ırmadım
İnsan sevgisinin beşiğiym ben”

Baharı andırır gözlerin isimli kitabında :

“Kirpiğimden düşen iki damla yaş
Mazimi anlatır beni anlatır”

Diyeen Duran TAMER ince ruhlu ve duygusal bir insandır. Ağlamasını bilen yufka yürekli bir ruh haline sahiptir. Bu nedenle şiirlerinde sık sık ağlamaktan da bahseder. Bunun yanı sıra kendisini bu dünyayla özdeşleştirmeyi de ihmal etmez. Dünyada olan bitene karşı duyarlı ve kendisini de sorumlu hisseder.

Ben insanım isimli şiirinde yine
“ben insanım bu âlemin nuruyum
Taze kandan temiz sütten duruyum
İlimler bendedir hakkın sırrıyım
Kini bilmem cana gazez yok bende
Hakka hörmet saygı sevgi çok bende” diyerek

Yine **Baharı Andırır Gözlerin** isimli kitabında ülkesi için “Kurbandır bu canım sana” isimli şiirinde;

“Sana yanık türkülerin diliyim
İnan sana âşık olduk deliyim
Yeter ki sen bana öl de ölüyüm
Kurbanım ben sana kurban Türkiye'm”

Mısralarıyla ülkesi için yanıp tutuşmaktadır. Aynı sevgiyi ve özlemi kendi ili Sivas için ise “**Sivasımı özledim**” isimli şiirinde şu sözleriyle dile getirmektedir:

“Ey benim bülbülüm gülüm Sivasım
Burcu burcu kokuşunu özledim,
Senin hasretinden kederim yasım

Sevgi dolu bakışını özledim.” Diyerek doğduğu ile özlemini dile getirmektedir. Doğduğu Sızır Kasabası’na ise şöyle seslenmektedir;

“ne kadar güzelsin benim Sızır’ım
Sana nazar değer diye korkuyorum
Uğrunda ölmeye inan hazırım
Sana nazar değer diye korkuyorum”
Şairin en önemli kaynağı sonsuz ve bitimsiz sevgi kanalıdır.

Sade bir vatandaş olup huzur içinde yaşamaktan yanadır. Bu konuda ozanımız;

“ Ne makam düşlerim ne haram yerim
Sade vatandaşlık yetiyor bana
Ne şöhret isterim ne de şan derim
Sade vatandaşlık yetiyor bana” dizeleriyle ifade etmektedir.
(...)

Sayı: 2'deki Şiirler:

8- Kayserli Halk Şairi Âşık Vahdetî

Semai:

Yürü bire Çiçekdağı,
Nerden aşar yolun senin
Yazın kışın belli değil,
Ne boranlı başın senin.

Gören âşık seni över,
Lalelerin boynun eğer,
Narin narin yağmur yağar,
Gözün düşer temin senin.

Kar yağar çalın bürür,
Vakti gelince de erir.
Her koyaktan bir su yürür
Coşkun akar selin senin.

Cümle kuşlar sende öter,
Derdi olan alır satar.
Elvan elvan çiçek kokar,
Bir hoş kokar gülün senin.

Vahdetî, söyle firkatli,
Söyle sen ey dili tatlı.
Nice beyden mürüvvetli,
Adem saklar çalın senin.

9- Bülbülüm /  şık VAHDETİ

Ne bekledin   ekdağı dumanda
Artırdın zarımı yine bülbülüm.
Derdime dert kattın devre zamanda
Benim derdim senden fena bülbülüm.

Aşkınla derunum doldurmaz mısın?
Binbir   ekten g l aldırılmaz mısın
Daima ağılattın, g ld rmez misin
Boyadın d    şm  kana bülbülüm

Ne yuvadan hangi daldan u muşum
Sen de bencileyin bade i mişsin
Bildim bir g l için serden geçmişsin
Sen figan eylen bu yana bülbülüm.

Yüreğim başına kar koyamadım
Halimi derdimi der duyamadım
Gurbette gönlümü e leyemedim
Geldim yettim bu vatana bülbülüm

Karetti bağırim elverir unutma
Garip kulda Vahdetiyim unutma
Dağalı boşlayıp **sehile** gitme
Gel   ekhaneye tine bülbülüm.

Dağalı:Dağ senti

Sehile: Engin.

10- Akbıyıköğlü'nun Hasan Ağa Vak'ası Destanı

Ahmet Emin Güven isimli yazar tarafından hazırlanan bu çalışma Seyrânî'nin bugüne kadar neşredilmemiş destanlarından birisini içermektedir.

1236 H. / 1820 M senesinde meydana gelen Ayıbyıköğlü Hasan Ağa Vak'ası Destanıdır:

Bin ikiyüz otuz altı içinde
Kayseri içinde açtılar bir şan
Dinleyici destanımı efendim
Ne hıyanet itdi kendine insan.

Uyandı da bu ocaklı çıkdılar
Zulm itdiler fukarâlar çekdiler
Osman Efend'öğlun başa dikdiler
Gâfilen bu şehre dökdüler bir kan.

Kim helak eyledi bunu didiler
Ağbıyıköğlü'nı başa koydular(1)
Gâyetde şâd oldu Altmış yedi'ler (2)
Hasan Ağa dirler çıkdı bir aslan.
Âyenler kapandı evinde karâr
Sonra duramayıp itdiler firâr
Ricâ niyaz getirdiler yok zarar
Didiler bunlara var imiş fermân

Hakk' virdiydi bu âyenlere kemâl
Var idi bunlarda güngörmez cemâl
Bilirsin kemâlin sonunda zevâl
Ne dirsın bunlarda artırdı elvân

Hiç kimseye kalmaz bu dünya fânî
 El atup her yana artdılar şânı
 Fukarâ namına oldular mâni
 Bunlara fen viridi o iblis şeytân

Feyz' Efendi oğlun basdı ovaklı (3)
 Bunlarda çokca mal var imiş saklı
 Hanımlar lâl oldu gitdi hep aklı
 Bunların halini hep itdim beyân
 Döğüşdüler alt itdler girdiler
 Hep ayenler orda imiş gördüler

 El girene hiç virmediler amân

Beş bayrak açılmış asker yürüyor
 Hasan Ağa sekbân ilen geziyor
 Nere varsa alt eyleyip bozuyor
 Dayanmaz önüne asla bir düşmân

Kimisi şad oldu kimi ağladı
 Kayseri'ye bir nam açdı dağladı
 Feyz'Efend'oğlundan çok mal bağladı
 Bakalım sonunda olurmu pişman
 Çok adam bâ-y oldu bunun malından
 Hiç almadı atlasından şalından
 Mevlâ virsin bizlere helalinden
 İçinde bulunup itmedik tuğyân

Kimse bulmaz bu fenâda kemâli
 Bellidir cihanda azanın hali
 Sonra hasn'ağa'yı itdiler vali
 İtdi fukarayı siyânet her an

Çok sürmedi sonra geldi bir vezir
 Karşı koyup ama oldular hazır
 Asker cem'eyleyip itdiler nezir
 Didi görüşelim işde çık meydân

Şikayetçi hep döküldü paşa'ya
 Ocaklının emekleri hep boşa ya
 Didiler Hasn'Ağa binler yaşaya
 Bazı yerden ona itdiler fermân

Paşa galip oldu sahip çoğaldı
 Âyenlerden kalanlara sağaldı
 Güveren bostanı ne tiz ağladı
 Çok sıklet çekdiler bunda ehl-îmân

Bu şehre külliye itdiler zarar
 Duydular Hasn'Ağa eyledi firar
 Bunun başındaki kim diyü arar
 Kimin tutdular kimi eyledi hicran

Herkem mi lâl olup buna bakdılar
 Taşgıncık Mahlesin külli yakdılar
 İbrâya kâfiri yüze çekdiler
 İtmediler her-giz bunlara ziyân

Şekvâcılar çifte çifte vardılar
 Ocaklıyı bir kat daha kırdılar
 Biz didikti itdiğini buldular
 Sen düzelt cihânı yaratan Rahmân

Bu şehre adâlet düşürdü erken
 Besmele dinilmez haramı yerken
 Bu sene ucuzluk olacak dirken
 Kusûrumuzdan mı didiler insan

Okundu fermanı toplar atıldı
 Bu devirde fukaralar ütüldü
 Çok sürmedi Hasan Ağa tutuldu
 Öldürdüler rica itmedi bir can

Hüseyin Paşa'ya karşı duramaz
 Teklif itse divanına varamaz
 Kayseri çoraktır yiğit türemez
 Ecelden gayriye bulurlar imkan

Bu işleri tez tutdular şeremet
 Âdem öldürmeye itdi hareket
 Kan olan şehirde olmaz bereket
 Böyle der Kur'an da Azimü Zîşân

Bu fenâdan çok kimseler gitdiler
 Kimi adalet kimi zulm itdiler
 Kayseri'yi batırmaya tutdular
 Vezirlere yıkdırdı ol âl-Osmân

Hep bu işler kıyamete alamet
 Cumhurda olmayan buldu selamet
 Bir ay'ın içinde çokdur melâmet
 Cümlesini beyan etdi bu destan

Seyrâni der benim cevabım hak dır

Umûra karışma kendini sakdır

Kayseri'den arsız vilayet yokdur

Kimseler fenada olmasın sultan

(1) Bu olayın faili Hasan ağa Akbıyıkoglu lakabıyla tanınmış ve zamanımıza bu söylemle ulaşmıştır. Bu destanın bulunduğu cönkün yazarı “Hafız Halil İbrahim Efendi” isminde bir hafızdır ve kendi zamanının “ak” ın “ağ” olan söylemine uymuştur.

(2) Almışyedili’ler halen “Almışyedi oğulları” şeklinde soyadı taşıyan yerli bir sülaledir.

(3) Bu destanın yazarı Hafız olduğundan ve sanırım biraz da edebi bilgileri mesleğinin kurallarınca olduğundan vezin çok yerde epeyce aksaktır. Bu nedenle anlatılan olayda tek hedef ve Kayseri’nin eski ve köklü sülalelerinden “Feyzizadeler”i, zaruret-i vezn için Feyz’Efendi. “Hasan Ağa”yı da “Hasn’Ağa” olarak yazmak mecburiyetinde kaldım.

Not: 1236 Hicri yılının bir ayı 1820 diğerleri 1821 M. Yılı bu vak’a için doğru olsa gerekir. Fazla bilgi için çeşitli yayınlar: Ahmet Nazif Efendi’nin “Meşâhir-i Kayseri”si ve Hoca Talebe Kayserili İki Şairimiz. Erciyes Üniversitesi 152 no’lu Kültür yayını.

11- Akıbet / Mücella PAKDEMİR

Nedir saran beni? Nedir kuşatan?

Elim kolum bağlı, tutamaz oldum

Vademi doldurdu ömrü yaşatan

Bir lokma ekmeği yutamaz oldum

Kacadıkça döndüm garip yetime

İğneler batıyor sanki etime

Dilim ağırlaştı dost sohbetime

İki çift kelamı katamaz oldum

Kısıldı gözlerim açamıyorum
Sabah mı akşam mı seçemiyorum
Yataktan koltuğa geçemiyorum
Bastonsuz adımı atamaz oldum

Her yanım çürümüş, nefesim kokar
Yerimde kim olsa canından bıkar
Döşğim kuştüyü olsa ne çıkar
Ağrısız sızısız yatamaz oldum

Eskiden ne idim, destandım dile
Şimdi ahvalimi gel de gör hele
Gönlüme uzanan hoyratça ele
Dikene kesilip batamaz oldum

Günlerce kapımı çalan olmadı
Ne eşim ne dostum selam salmadı
Nokta kadar bile hükmüm kalmadı
Kimseye cakamı satamaz oldum

Kalbim kafesinde artık tekliyor
Her gün defalarca ecel yokluyor
Toprak kucak açmış, beni bekliyor
Azrail'e kaşım çatamaz oldum

12- Ahmet Tevfik Ozan'ın Şiirlerinde “Kayseri”

I

Erciyes

Kim öper eteğini yeşil, kırmızı, sarı

Çiçeklerle iz kalır pak yürekli Erciyes!

Yıldızlara doruğun, götürür mü yolları?

Eğilmemiş başında, ak çelenkli Erciyes!

II

Duydum çiçeklerde bir ince sızı

Yapraklar yeşilden sarıya dönmüş;

Andım hayal meyal o vefasız,

Tel tel saçlarına bir ömür gömmüş!

III

Erciyes'te kar diyorum, bu akşam;

Benim kadar terk edilmiş değildir

Karanlığa yar diyerek sarılmış

Ümitleri benimkinden yeşildir...

IV

Bir kuş konmaz başına; karları yağdıran kim?

Erciyes karlarını; çaydan, ottan, koyundan süt yapıp sağdıran kim?

Hangi parmak, hangi göz, hangi dudak karışmış; eteğin toprağına

Ki baharda bir yemyeşil Kayseri halısı; döşeyip kaldıran kim?

13- Melekler Şahit Olsun / Hikmet DURGUT

Çoktandır tütüyordu bu sevdâ ocağında
 Hiç aklım ermedi ki bu nasıl işti canan
 Benden mutlusu var mı sevdiğim kucağında
 Zemheri yüreğime cemreler düştü canan

Tüm gökteki melekler şahit olsun bu hale
 Niyetim dokunmaktı mah yüzlü bir cemale
 Sevgiye hükmetmeden olurum sonsuz köle
 Bak aşk dolu yüreğim sen diye koştu canan

Yürek çarpar bir tuhaf duygularım melamet
 Yaşanılan bu durum güzelliğe alamet
 Küllenmiş duygularım bulur diye selamet
 Deli gönül kükreyip nasıl da coştı canan

Kaderimi azade ruhsat yok biliyorum
 Senden gelen sitemi çok ince eliyorum
 Çocuklaştı bu sevdam bağrıma beliyorum
 Derdim zümrüdü ankâ kaf dağı aştı canan

Bak Hikmet'im üşüyor sızlıyor ta derinden
 Kazılmış ki aklına atılmaz ki serinden
 Dünya umrum da değil yer oynasa yerinden
 Sardım ya kollarıma geçmişim boştu canan

14- KIZIM

Otağda hatunsun sarayda sultan
 Geceye mehtapsın sabahlara tan
 Cennetten indirmiş seni yaratan
 Kendi kıymetini bilesin kızım

Hilal tacın olsun yıldızsa benin
 Dünü unutmazsan yarınlar senin
 Başını koyduğun nurlu sinenin
 Sütünden mayanı alasın kızım

Yazıdan yabandan dillenme öyle
 Anandan duyduğun ninniye söyle
 Gönül pınarından dökülen suyla
 Yıkayıp tertemiz olasın kızım

Üstünde albayrak adın seslensin
 Kulak ver ezana ruhun beslensin
 İmanla iffetle yuvan süslensin
 Yiğide yar olup kalasın kızım

Helal süt emdin sen helal süt emzir
 Tutsak olmaktansa ölmek elzemdir
 Peygamber ocağı mübarek yerdir
 Kınalı kuzular salasın kızım

Kendi nefesini üfle ocağa
 Tohumun vatanı saran ağaca
 Varasın bu çağdan öteki çağa
 Kucakta torunlar bulasın kızım

Köksal AKÇALI

15- Hürriyet Yoluna Koydum Başımı / Doç. Dr. Tamilla Abbashanlı

Çıngı Dergisi'nin ikinci sayısının "Dosya" kategorisinin son başlığıdır. Bu defa çalışmayı hazırlayan kişi Bakü Devlet Edebiyatı Öğretim Üyesi Doç. Dr. Tamilla Abbashanlı gerçekleştirmiştir.)

Sahte gülüşlere çattım kaşımı,
Münafıklar taşımasın nâşımı,
Hürriyet yoluna koydum başımı,
Köle zincirini kıran bak, benim.
(D.Tamer, 'Baharı Andırır Gözlerin' kitabında, S.132)

Aşk konusu onun bütün onun bütün konularından önce gelir desek yanılmayız. Ama bir şey de var ki, önce vatandır. Şair ülkesini, milletini azat görmek isteyen seleflerinin yolu ile giderek önce vatanını, onun hürriyetini düşünür.

(...)
Vatanını sevmeyen insan olmaz
Olsa, o şahısta vicdan olmaz.
Şair Duran Tamer de vatan sevgisi doğduğu köyden-Sızır (Sivas) 'dan başlar:
Küsme bana n'olur kölen olayım,
Sızır senin hasretinle doluyum.
Kollarımı dal boynuna dolayım,
Köyüm senin hasretinle doluyum. (S.172)

Türkiye'nin her yeri şair için vatandır. Şimdi Kayseri'de Erciyes'in eteğinde yaşayan şair, burayı da kendine vatan sayıyor.

(...)
-2-
Yolunda yolcuym geri dönümsüz
Kurbanım ben sana kurban Türkiye'm!
Gözümde gönlümde sensin ölümsüz
Kurbanım ben sana kurban Türkiye'm
(S.167)

Türkiye'm ve yüce önderimiz Atatürk! Onların ismi her zaman dilimde koşa çekilir. Atatürk deyende vatan, vatan deyende Atatürk yâda düşür. D. Tamer de böyle düşünür. Şiirlerinde yüce önderi hatırlar. Atatürk'ün dilinde ezber olan “yurtta sulh, cihanda sulh” şairimizin baş mısralarındandır:

Birlikte savrulun beraber esin,
Görenler bizlere ne mutlu desin,
Her türlü terörün kökünü kesin,
Yurtta ve cihanda sulh bize gerek. (S.146)

(...)

Vatan doğa, doğa vatandır desek, yanılmayız. Şair vatanımızın annesi sayılan doğamıza vurgundur. Doğa D. Tamer'i ilhama getirir, coşturur:

Germik süsler baharını yazını,
Tavşan kovalayan ala tazını,
Kekliğin sekişini özledim (S.222)

Şair, bir şiirinde Sivas'ın sadece taşını toprağını övmüyor, aynı zamanda bu toprağın Cumhuriyet'in doğuşundaki rolünü söylemekle beraber ülkenin ilmine verdiği töhferi, dünyada meşhur olan şair, ozan ve yazarlarının ismini dile getirmekle ne kadar onur duyduğunu görüyoruz:

Senle başlar Cumhuriyet doğuşu,
Var mı yıkılmadık düşman koğuşu,
Hasan Onbaşıyı, Halil Çavuş'u,
Tel örgüler nakışını özledim (S.221)

Veya:

İlimde öncüsün yoktur durağın
Her kalem tutan da vardır parmağın
Âşıklar dilinde kızıl ırmağın
Boz bulanık akışını özledim. (S.221)

-3-

İlim oldu yücelerin, tabanın,
Gelinlere türkü yapar çobanın
Pir Sultan Abdal'ın, Veysel Babanın,
Gönüllere akışını özledim (S.222)

Şair, aynı zamanda “Yelden Öteri”(s.36), “Utandırım Ben” (s.115) şiirinde Pir Sultan Abdal, “Sevgiliye barış”(S.56), “Yunus Emre’nin Çırağıym Ben”(S.113) “Kendinde Ara”(s.124), “Erenlerin Dergahında” (s.118) şiirinde Yunus Emre, “Veysel baba” (s.142) şiirinde Âşık Veysel’i övüyor, baş tacı ediyor.

D. Tamer sadece Türk dünyası şairlerinden etkilenmemiştir. Örneğin İngiliz edebiyatında rönesansın başında gelen, aynı zamanda yazar, tiyatrocu, şair olan W. Şekspir’in ruhu duyulur D. Tamer’in bazı şiirlerinde:

“Bu senin feryadın figanın neci,
Tertemiz gönlünü eyleme öcü,
Geceyi boğacak güneşin gücü,
Pak günler gelecek karamsar olma”

Veya:

“kalemime düştü hazan,
Yandı doğruları yazan,
Tellal oldu dertli ozan,
Bizim millet uyanmadı.
Şimdi Şekspir’in 66. Sonesine bakalım:
Ölüm istiyorum sabır istemiyorum artık,
Ben bakamıyorum bu puç varlığa,
Nuru pençesinde bogur karanlık,
Rezalet yetişir bahtiyarlığa”
(...)

-6-

Şairin uğursuz evlilik konularını da içeren şiirleri vardır:

Gönül defterinden ismim silindi
Satırda, sayfada izim kalmadı,
Her kabahat, kusur bende bilindi,
Bir daha açmaya lüzum kalmadı. (s.129)

Şair mutsuz evliliğini bir şiirinde yine şöyle dile getirir:
 Ömrüm geçti kıymetini bilmedim,
 Şad olup da zevk ü sefa süremedim,
 Eller gibi güldüğümü göremedim,
 Deli Duran'a kızdığım ondan...

Evliliğindeki mutsuzluğun nedeni olarak kendisini gören şair, evliliği mezara kadar addetmektedir:

Derdim tükenmedi, çilem dolmadı,
 Attığım taş menzilini bulmadı,
 Her kabahat bende dedim olmadı,
 Yarinen kavmimi bozduğum günden. (s.6)

Evlatlarına da şiirlerinde geniş yer veren şairin evlatlarıyla arası daima iyi olmuştur. Yurtdışında geçirdiği yıllar evliliğini olumsuz etkilese de şair, her çocuğunun doğumunu adeta bir toy şeklinde karşılamıştır:

Merhameti merhem eyle yarana,
 Ömrünü, özünü bağla Kur'ana,
 Seni Hak gönderdi Âşık Duran'a,
 Hoş geldin bebeğim, sefa getirdin. (S.109)

Aşk! Bütün şairlerin şiirlerindeki en hazin, en kövrek, en duygusal, tertemiz his. Aşk konusu denince şairimiz:

Yıllar beni yol eyledi yorgunum,
 Aşkın badesiyle doldum, durgunum, yüzündeki gamzelere vurgunum,
 Güldükçe hatırla kurban olduğum. (S1) dizeleriyle karşımıza çıkmaktadır.
 (...)

Törelermize, yasalarımıza uymayan, halkımızı rahatsız eden her şey şairimizi üzer:

Nedense tütüyor ilim bacası,
Nefsi için fetva verir hocası,
Töresini bilmez genci, kocası,
Zaman mı değişti, insan mı azdı? (S.151)

Şairimiz gurbetteki yılları esnasında Almanya'nın oradaki Türklere yaptıklarını **Bıktım usandım** şiirinde şöyle ifade eder;

Bir değil, beş değil sinemde sancı,
Ben garip yolcuym sen ise hancı,
Otuz yıldır yabancıyım yabancı,
Almanya senden bıktım, usandım

Veya;
Var mı daha canımıza ahtınız?
Neden bize kem gözünen baktınız,
Kardeşleri diri diri yaktınız.
Almanya senden bıktım, usandım. (s.204)

Duygularını kalemine döken şairimiz, yine evliliğine dair:

Sarardı yaprağım, soldu fidanım,
Toprağımı dide dide yoruldum
Bağnazlar elinde garip çobanım
Develeri güde güde yoruldum

Veya:
Acıları ar eyledim bu sere,
Hiç haber etmez mi gittiğin yere,
Ümitsiz olsa da günde bin kere
Yollara bakıyor yaşlı gözlerim.

Veya:

Uzat ellerini hasretim sönsün,
Kapansın yareler acılar dinsin,
Geçti güz ayları bahara dönsün,
Tez geçse de günler kavuşsam sana.

Şairimizin farklı türde bir şiirini aktarmak gerekirse:

Diden benden başkasını almasın,
Gözüyün içinde büyüyüm öyle
Horozlar ötmesin sabah olmasın,
Gözüyün içinde uyuyum öyle (S.27)
Ağlama gün yüzlüm, kara gün geçer,
Ak günler gelecek karamsar olma,
Herkes ettiğini elbet çeker,
Bak, günler gelecek karamsar olma.(s.42)

16- Âzâde Dağlar

Sırtıma dertleri sardığım yerden
Doğrulup da son kez baksam dağlara.
Vadiden, çöllerden denize değil,
Nehirlere inat aksam dağlara...

Varsın essin durgun gölünde rüzgâr,
Şakağa düşerse zirvesinde kar,
Dünyada ne hicap ne de namus var,
Bende yavaş yavaş çıksam dağlara...

Üstü gül döşeli ne gerek söze.
Dil suskun, gözlerde nem geze geze,
Kalmayan mecalde her kula meze,
Körkütük gönlümü yıksam dağlara...

Bakır kızılı gün doğup batarken,
 Zamana yenik ben, bir de sen varken,
 Tepkisiz bedende nabzım atarken,
 Azade ruhumu döksem dağlara...

Baharında ömrüm derken en başta,
 Yanıyor kurunun yanında yaşta.
 Bir ihtimal belki otuz beş yaşta,
 Kan terli libası sıksam dağlara...

Buralardan gitmek belki sebebi,
 Sen ki âlemlere muştı ey Nebi!
 Elinde kavalı ser çoban gibi,
 Bir türkü tutturup yaksam dağlara

Mustafa AYVALI

17- Gönül Arzu Eder

Kaya başında iki fidan durur
 Gönül arzu eder bulamaz yarı
 Bir gözüm yaşarır bir gözüm kurur
 Gönül arzu eder bulamaz yarı

Taşların üstüne tohumlar ekdim
 El görmesin diye üstünden sektim
 Geçtim karşısına resmini çektim
 Yaşımla suladım açan çiçeği

Ne yağmurlar yağmış toprak ıslanmış
 Kaya başında yar taşa yaslanmış
 Kirpiklerim üstü yaştan paslanmış
 Neyleyim yeşeren bostan bahçeyi

Mustafa AZADE

Say:3'teki Şiirler:

18- Yuh Bana

Fikir savaşında ilim çağında
 Bir köşeye çekilsem yuh bana
 Bin yıllık çınarım Ağrı Dağı'nda
 Tufanlara sökülürsem yuh bana

Özgürlük yoluna koydum başımı
 Yıldırılmaz beni zulmün hışımı
 Yüreksizler taşıyamaz naşımı
 Zalimlere bükülürsem yuh bana

Aziz milletimin alın teriyim
 Bu vatana âşık olan biriyim
 Mustafa kemal'in yiğit eriyim
 Namertlere yıkılırsam yuh bana

Bilen bilir kalemimin gücünü
 Kanlı zalimlere koymam öcümü
 Binbir bağınaz kaldıramaz çечimi
 Darı gibi ekilirsem yuh bana

Şahtan padişahdan fermen gelse de
 Fitne fesat muradına erse de
 Yobazlar derimden davul gerse de
 Kralından çekinirsem yuh bana

Ben Duran'ım kükredikçe coşarım
 Millet için bayrak için yaşarım
 Edirne'den Van'a kadar koşarım
 Yorulup da dökülürsem yuh bana

Duran TAMER

19- Seyrani'den Destan

Kayseri diyarı gayet bozuldu
 Ali Paşa geldi itdi cinayet
 Defter-i uşşak'a böyle yazıldı
 Fitne zuhur itdi çıkdı begayet

Divan itdi ağaları getirdi
 Çok can telef itdi işin bitirdi
 O leşleri oralara yatırdı
 Kıydı aslanlara zalim hıyanet

Sonra bir kahtlık çökdü insana
 Ah itdik ciğerleri döndü büryana
 Taûn zuhur itdi çıkdı meydana
 Aldı civanları itdi ziyanet

Kafirler şad oldu Müslimler azîr (1)
 Bulunmaz bu dünyada bu işe nazir
 Salih paşa geldi bir dindar vezir
 İkram idüp halka itdi inayet

Memiş Paşa geldi indi Saray'a
 Zulüm çok eyledi bu fukaraya
 Mal çekip iletdi ak'a ayrana (2)
 İtmedi bu şehre asla siyânet

Ahmet paşa geldi velvele saldı
 Vade tamam imiş burada kaldı
 Sonra Bekir paşa mensubun aldı
 Bunda da var imiş din hem dinayet

Hasan Paşa geldi altı paşa oldu
 Kayseri'nin içi zulm ile doldu
 Fukara ağladı ağniya güldü
 Bu diyar halini itdim ıyânet

Belin doğrultamaz bir dahi cihan
 Bu şehir-istan'lara çok oldu ziyan
 Vezirlere yıkdırdı ol Âl-Osman
 Mevla'dan olaydı bari hidayet

Nice beyan iden behey Seyrânî
 Bir kahatlık düşdü itdik efganı (3)
 Gine çıkdı ocaklı'nın ıslahı
 Niden bu ocakta vardır keramet.

(1) Azir: ızdırıp, sıkıntı

(2) Ak: Ayran manasına gelmektedir. Ayran kelimesiyle kullanıldığına göre Seyrani, “şuna, buna, ite, çakala” manasında kullanmıştır.

(3) Kahatlık: Kıtlık.

Ahmet Emin GÜVEN tarafından neşredilen bu destan, Seyrani'nin yaşadığı döneme adeta siyasi bir tanık mahiyeti taşımaktadır. Eser halk şiiri örneğidir. 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır ve 9 dörtlükten oluşmaktadır.

20- Garipce

Sanırdım bu devran böyle sürüp gidecek
 Pervasız halimden bizarım böyle
 Göründü saltanat bitti bitecek
 Gönül sayfasına yazarım böyle

İnsan gönlündeki en büyük değer
 İlâhi lütufmuş bilirse eğer
 Kişiyi sevdiren, sevmekmiş meğer
 Bütün kâinata nazarım böyle

İstemem haramla zengin olayım
 Yeğlerim helalle fakir kalayım
 Dileğim ki: ruhen huzur bulayım
 Şu fani dünyada pazarım böyle

Gaiptir bilinmez dostu bulurum
 Belki bir tenhada garip ölürüm
 Ayaklar altına tutam olurum
 İnsanlık uğruna tozarım böyle

Gün batar gurupta kapanır perde
 O bilir ömrümüz bitecek nerde
 Hak olan ecelin geldiği yerde
 Bir garip mezarı kazarım böyle.

Ali YAĞMUR

21- Son Gözyaşlarım

Özlenmek tatlıdır özlemek acı
 Damlayım akıyor son gözyaşlarım
 Gözlerinde saklı aşkın ilacı
 Gönlümü yakıyor son gözyaşlarım

Özlemin çoğalır dağlarda uzar
 Gözümde büyüyen hayali bozar
 Damla damla akıp aşkımı yazar
 Yollara bakıyor son gözyaşlarım

Üzölmek faydasız yürek deliyor
 Hıçkırık boğazda nefes bölüyor
 Sevmeyen seveni mutlu biliyor
 İsyana çıkıyor son gözyaşlarım

Gittiğin o günü matem bildirdin
 Sensiz yaşamadım her gün öldürdün
 Sanma ki sevdiğim beni güldürdün
 Ayrılık kokuyor son gözyaşlarım

Ruhumu okşayan şirin sözünde
 Canımda can olan gülen gözünde
 Gamzeden öptüğüm çiçek yüzünde,
 Umudu yıkıyor son gözyaşlarım

Ömürler sayılı gün gelir biter
 Yürekte ateşim dumansız tüter,
 Ettiğin nazların canıma yeter
 Usanıp bıkıyor son gözyaşlarım

Ferhat Arslan HALİLOĞLU

22- Bendeki Sevda

Bendeki bu sevda bitmeyen sızı
Yuvasız kuşlara etmişim meyil.
Canda muhabbettir gönül hırsızı
Aşkım yirmisinde bir kıza değil

Bendeki bu sevda, bambaşka bir sevda;
Dağda şehit düşen askerde usum.
Yanmışım, yangını başlatan kavda,
Hep o yangınlarla başladı yasım.

İncitip yakıyor sinsi savaşlar
Göklere ulaştı yıllardır ahım.
Toprağa karıştı dik duran başlar,
İşte bunun için bunca eyvahım.

Bahtım bük dibinde yırtık bir keten,
Türküler yakarım sisli dağlarda
Bir gönül evidir bendeki vatan
Sevgilim yas tutar viran bağlarda.

Yıldızlar kaybolmuş ay da bulut da,
Ulu dağlarımın karları erir.
Analar ağlarken Van'da Bayburt'ta,
Bâbil'den çocuklar bana ses verir.

Bir güneş doğacak bir gün baharda,
Ay yıldız olacak göklerin süsü
O'nun için yandım bunca yıl harda
O olacak tabutumun örtüsü.

Ahmet AYAZ

23- Ümit Fehmi'ye

Dikenler arasında
Sevgiden yana mümbit
Aşkı ile kor gibi
Açan bir güldü Ümit.

Ağabeyimdi benim
Sevdiğini bilirdim
O benden incinmedi
Ben ondan incinmedim

Şu fani dünyamızda
Işıktı söndü Ümit
Anasının koinunda
Aslına döndü Ümit

Kaçınılmaz çaresiz
Hak bu ölüm neylersin
Mekânı cennet olsun
Allah rahmet eylesin

Köksal AKÇALI

24- Sevmek İçin Geliyorum

Dinlediğim her şiiri,
Sevmek için geliyorum
Emek veren her şairi,
Sevmek için geliyorum

Dosta veririm selamı,
Dinlerim güzel kelimemi,
Sizde en güzel olanı,
Sevmek için geliyorum.

Söze hep güzel başlarım,
Hepinizi alkışlarım,
Bacılarım, gardaşlarım
Sevmek için geliyorum.

Gelin dostlar tanışalım,
Tatlı tatlı konuşalım,
Sevenlere karışalım
Sevmek için geliyorum.

Bir dost kazanmışsam eğer,
Bence dünyalara değer,
İnsan olan, insan sever
Sevmek için geliyorum.

Sevmem adam kayıranı,
Sınıf sınıf ayıranı
Beni şiire doyuranı
Sevmek için geliyorum

Şiir yazdım dizi dizi,
Gelen elbet, dinler sizi,
Şair olan hepinizi
Sevmek için geliyorum.

Konuşmadan dinleyeni,
Dinleyip de anlayanı,
Sözü tatlı bağlayanı
Sevmek için geliyorum.

Recep dinler, güzel sözü,
Güzel görür iki gözü,
Sevmek, her insanın özü
Sevmek için geliyorum.

Recep YAĞAR

25- Hunat Oteli

En güzel yerinde en güzel yerin
 Muhabbet otağı Hunat Oteli
 Ekmek teknesidir Hacı Ömer'in
 Muhabbet otağı Hunat Oteli

Geçmişle yarım asrı aşmıştır
 Yabancı turistle dolup taşmıştır
 İsmiyle müsemma başkalaşmıştır
 Muhabbet otağı Hunat Oteli

Caminin dibinde çarpıyor göze
 Kale ve Medrese el sallar size
 Kendi halindedir hacet yok söze
 Muhabbet otağı Hunat Oteli

Rasim DENİZ derin bilgi dokutur
 Duran TAMER Anadolu kokutur
 Ozan Ali BAŞ'a hiciv okutur
 Muhabbet otağı Hunat Oteli

Denemez yok amma çorbada tuzun
 Genelde dinlenme tercihi uzun
 İç çektiği mekân Nurkal KUMSUZ'un
 Muhabbet ortağı Hunat Oteli

Dost Şeyhmus ÇİÇEK'in hoş nefesi var
 Şehirde kendine özgü sesi var
 Meşhur Kayserlili edipler kadar
 Muhabbet otağı Hunat Oteli

Vedat ÇALIK isim isim ve yer yer
Gündemde ne varsa ne yoksa tez der
Ozan ERBABI'yi misafir eder
Muhabbet otağı Hunat Oteli

Köksal AKÇALI net bilgi sunuyor
Bilen sakın duruşundan tanıyor
Hizmet etme aşkı ile yanyor
Muhabbet otağı Hunat Oteli

Hep Süleyman KARACABEY gülüyor
Hasan GÜRPINAR da her dem geliyor
Pek derin sabrını herkes biliyor
Muhabbet otağı Hunat Oteli

Şerif der yolunuz düşerse eğer
Gidin babam gidin görmeye değer
Görene dedirtir körmüşüm meğer
Muhabbet otağı Hunat Oteli

Şerif MENGÜTEMUR

Sayı:4'teki Şiirler:

26- Âşık Gedâyî'den Koşmalar

Koşmalar:

1

İnsafa gel tabip açma yaremi!
 Bir değil, beş değil, yare yüz yerde!
 Eflatûn sağ değil, Lokman bulunmaz,
 Sağalmaz dertlerim yare yüz yerde!

Derunumdan çıkmaz yarin hayali,
 Gözümün önünden gitmez cemali,
 Yüz sürdüm yerlere sular misali,
 Vurup garip başım yare yüz yerde!

(Gedâyî) sevdiğim o çeşmi şehlâ,
 Etti beni böyle âleme rüsva,
 Yüz sürüp payine eyledim rica,
 El göğüste şivekâre yüz yerde!

2

Kaşın tığ-ı bela gözler harami,
 Çıkmış ruh-ı aşka cadulık eder.
 Geçer bu güzellik, hubluk eyyâmı,
 Ya kim sonra seni kubıllık eyler.

Tıfl-ı nevres onüç, ondört yaşında,
 Saadet tacını giymiş başında,
 Kelp rakip düşman gezer peşinde,
 Mübarek şanını bir pulluk eyler.

Bilmem ne sebebdır acep ne hikmet,
 Ağyar ile niçün idersin ülfet,
 Kuzum sana var mı Gedâyî-menent,
 Ne âşıklık ider ne kulluk eyler.

3

Ruhı toptan çıktı kule-i âhım
 Kal'a-yı Hayberi deldi de geçti.
 Andan huruç etti ol hüsn-i mâhım,
 Sedd-i İskenderi deldi de geçti.

Bu dert benimle hayli savaştı
 Derunumda göz göz yaralar açtı,
 Semalardan geçüp Arşa ulaştı,
 Ta çarh-ı çenberi deldi de geçti.

Gedâyîm dertlerim söylesem bir bir,
 Kitaplara sığmaz eylesem takrir,
 Bin âhım bir yare etmedi te'sir,
 Yedi kat mermeri deldi de geçti.

27- Atatürk

Sen gittin gideli gör neler oldu
 Koyduğun hedefe hiç varamadık
 Vatanın çok yeri satılmış doldu
 Bir Atatürk daha çıkaramadık.

Yenerek kovduğun düşmanlar yurda
 Yeniden geldiler hepsi ardı ardına
 Her yerde bin türlü hıyanet var da
 Bir Atatürk daha çıkaramadık.

Kabrinde yalandan gözyaşı döktük
 Yaptığın eseri günbe gün söktük
 Vardık da namerde çok boyun büktük
 Bir Atatürk daha çıkaramadık.

Düşmanın gemisi bizim sularda
 Kabus görüyoruz tüm uykularda
 Gelen yok giden yok kaldık ta darda
 Bir Atatürk daha çıkaramadık.

Senin düşünceni kaldırdık rafa
 Unutuldu gitti sathı müdafaa
 Küçümsedi seni birkaç et kafa
 Bir Atatürk daha çıkaramadık.

Dertler dağdan büyük çekemez olduk
 Tütünü pamuğu ekemez olduk
 Düşmanın başına çökemez olduk
 Bir Atatürk daha çıkaramadık.

Bilmedi kadrini nankör kediler
Satıp satıp memleketi yediler
Şerefsizler deccal bile dediler
Bir Atatürk daha çıkaramadık.

Sen var iken biz böyle mi savunduk
Batı bize ne verdiyse avunduk
Altın tas içinde vatanı sunduk
Bir Atatürk daha çıkaramadık.

Yüzyıl sonrasını gören gözünü
Kulak ardı ettik veciz sözünü
Kaybettik yarını unuttuk dünü
Bir Atatürk daha çıkaramadık.

Çözemedik biriktirdik sorunu
Göze alamadık işin zorunu
Toprak ister Şeyh Said'in torunu
Bir Atatürk daha çıkaramadık.

Abdülkadir GÖÇMEN

28- İnsan Sevgisi

Şiari sevgiyle doluyken insan
Beşerin eliyle alınıyor can
Kâinata hükmederken her lisan
Düşmanlık yaratan diller perişan

Gönülden “gönül”e bir yol ararken
Mutluluk üstüne hayal kurarken
Dünya cennetinde barışmak varken
Savaş alanında güller perişan

Kaynaşamıyorsa bu insan seli
Esmiyor demektir sevginin yeli
Tetik çekiyorsa birinin eli
Sevgisiz büyümüş kullar perişan

Sakatı hor görme yoksulu koru
İnancı hakkında yöneltme soru
Kardeşlik aşkıyla yenelim zoru
Kucaklaşmayan kollar perişan

Dostluk bahçesinden güller derelim
Kardeş kavgasına bir son verelim
İnsanı en üstün varlık görelim
Olmasın yetimler dullar perişan

Kalpler kırılmasın ağlatmayalım
Kimseye karalar bağlatmayalım
İnsanı insana doğratmayalım
Olmasın yetimler dullar perişan

Yolsuzu hırsızı kovalım gitsin
Zalimlerin zulmü, haksızlık bitsin
Hikmetî diyor ki; bacalar tûtsün
Yuvaları yıkan haller perişan.

Hikmet ONAÇ

29- Sessizlik Şehri

Sessizlik şehrine bir dost götürdük
Ne hatır sordular ne hal sordular
Hanesine husulünce yatırdık
Ne adres sordular, ne yol sordular

Bura sakinleri hepsi lâl olmuş
Kalkmış sen ben farkı, bir emsal olmuş
Geçmiş hayatları hep masal olmuş
Ne nakit sordular ne mal sordular

Bir küçük tümseğe dönmüş bedenler
Saklanmış toprağın altında tenler
Unutmuş dünyayı önce gidenler
Ne asır sordular, ne yıl sordular

Adları yazılmış hece taşına
Yatmışlar uyurlar yalnız başına
Bakmazlar yabanın kurdu kuşuna
Ne keklik sordular ne çil sordular

Gece nedir gündüz nedir bilmezler
Sema, güneş, yıldız, bedir bilmezler
Üşümezler urba setir bilmezler
Ne aba sordular ne çul sordular

Bayram gelir seyran gelir gülmezler
Dost ahabı ziyarete gelmezler
Üstlerinde otlar bitmiş yolmazlar
Ne zambak sordular ne gül sordular

Nişanları sade su taşlarıdır

Selviler, çiçekler sırdaşlarıdır

Yağmurlar belki de gözyaşlarıdır

Ne deniz sordular ne göl sordular

İbrahim SAĞIR

30- Hancı

Kader güzergâhı yokuşa sürdü
 Yokuşlu yollarda yoruldum hancı
 Akrep çalışmıyor, yelkovan durdu
 Meçhul zamanlara kuruldum hancı

Ummana yelkensiz açılırdım ben
 Kaf dağı ardından seçilirdin ben
 Çeşme-i sebilden içilirdim ben
 Diyara, diyardan sürüldüm hancı

“Ya Sabır” çekerek pusmalı mıyım?
 Başım öne eğip susmalı mıyım?
 Kasımı gereksiz kasmalı mıyım?
 Sırtımdan kallesçe vuruldum hancı

Hak sınav ediyor şaşkın beşeri
 Kulluğunda ara, hayır ve şerri
 Boşalır alnımdan bak ecel teri,
 Tökezleyip yola serildim hancı

Hani yıldızlarım, mehtabım nerde?
 Işık yitti, göze inince perde
 Asla sığmaz iken ben yere yurda
 Örümcek ağıyla örüldüm hancı

İremim kuruyup çöl olduğunda
 Ellerim ansızın boş kaldığında
 Güzgülü misali can solduğunda
 Seninle yeniden dirildim hancı.

Hikmet saadet ÇAKICI

31- Bize Türk Derler

Ertuğrul Bey sancak açtı Söğüt'te
Bize koca devlet bize Türk derler
Edebalı Osman Gazi yiğitle
Bize koca devlet bize Türk derler

Horasan'dan çıktı oklar yayından
Fatih'in atası Türk'ün soyundan
Rüzgâr gibi geçtik Tuna boyundan
Bize koca devlet bize Türk derler

Alnımız açıktır başımız dimdik
Daha dün koskoca cihanı yendik
Durdukça kükreyen aslana döndük
Bize koca devlet bize Türk derler

Ak süttten arıdır bizim anımız
Arşa sığmaz şöhretimiz şanımız
Bayrakları bayrak yapan kanımız
Bize koca devlet bize Türk derler

Nice şehit verdik toprak vermedik
Bu cihanda bizden yiğit görmedik
Hangi millet kaldı yere sermedik
Bize koca devlet bize Türk derler

Epeyce yaşlıyız ulu çınardan
Devran sustu attığımız şamardan
Sorun Sakarya'dan Dumlupınar'dan
Bize koca devlet bize Türk derler

Duran'ın meydanı yiğitle mertle

Bir vatan yarattık kemikle etle

Atamın kurduğu Cumhuriyet'le

Bize koca devlet bize Türk derler

Ozan Duran TAMER

32- Öğretmene Nasihat

Eserin sayılan nesile ilim,
Eğer öğretmezsen yazıklar olsun.
Batıl, hurâfenin yerine bilim,
Eğer öğretmezsen yazıklar olsun.

Mustafa Kemal'i anlat en başa,
Onu hapsedmeyin toprağa, taşta.
Ne zorlukla girdi büyük savaşa,
Eğer öğretmezsen yazıklar olsun.

Yok olsun karanlık, tükensin sancı,
Yeniden olalım cihana öncü.
Atsın icatlara imza, Türk genci,
Eğer öğretmezsen yazıklar olsun.

Onlara emanet ettik yarını,
Nasıl çözmeliler bunca sorunu?
Küpe mi takarmış Fatih torunu?
Eğer öğretmezsen yazıklar olsun.

Tanısın geçmişte olan herkesi,
Çağlasın gönlünde Yunus'un sesi.
Oğuz kim, Yavuz kim, Mevlana nesi?
Eğer öğretmezsen yazıklar olsun.

Tefekkür halinde geçsin her anı,
Onlar kıyaslasın BOP ve TURAN'ı.
Hem bilgisayar, hem de Kuran'ı,
Eğer öğretmezsen yazıklar olsun.

Bizden de çıkmalı bilim adamı,
Tarih, teknoloji bilsin tamamı.
Antepli Şahin'i, Sütçü İmam'ı,
Eğer ğretmezsen yazıklar olsun.

Kutluk İlderiş'i, Bilge Kağan'ı,
Bizans'a hilali çeken Hasan'ı,
Kaptan Barbaros'u, Mimar Sinan'ı,
Eğer ğretmezsen yazıklar olsun.

Evet, ğretmenin zordur görevi,
Uyandır, uyuyan Türk adlı devi.
Vatan sevmek olsun her gün devi,
Eğer ğretmezsen yazıklar olsun.

ERBABI dedi ki, szn hâsılı;
Türklükle İslâm'ın nedir usulü?
Dinini, töreyi, Allah, Resul',
Eğer ğretmezsen yazıklar olsun.

Ozan ERBABI

33- Ağlayamadım

Dün gece aklıma yine sen düştün
Ben kendi derdime ağlayamadım
Gönül mihrabımı yıkıp da göçtün
Ben kendi derdime ağlayamadım

Bağrımdaki sızı diner mi bilmem
Sinemdeki ateş söner mi bilmem
Gidenler geriye döner mi bilmem
Ben kendi derdime ağlayamadım

Vurgunum ben senin ceylan gözüne
Kara kaşlarına melek yüzüne
Maziyi andıkça daldım hüznün'e
Ben kendi derdime ağlayamadım

Verdiğim ikrardan dönmedim hâşâ
Mesut ol sevgilim gönlünce yaşa
Hicranımla kaldım yine baş başa
Ben kendi derdime ağlayamadım

Senin aşkın beni çöllere attı
Her akşam ufukta güneşim battı
Hayalin bağrıma sarılıp yattı
Ben kendi derdime ağlayamadım

Yar sensiz dünyada nasıl güleyim
Gönül sarayında masum köleyim
Katlime fermanı yaz da öleyim
Ben kendi derdime ağlayamadım

Bülbül konmaz oldu kara çalıma

Geceleri baykuş tünere dalıma

Hazani'yem zehir kattın balıma

Ben kendi derdime ağlayamadım

Ozan Hazani

34- Benziyor

Kırtan sonra bir kız gördüm düşümde
 Gerdanı gökteki aya benziyor
 Gözleri ceylandan kirpikleri ok
 Kaşları gerilmiş yaya benziyor

Rüzgârda savrulan kısrak yelesi
 Saçları ipekten tüle benziyor
 Yanaklar gamzeli çiftedir beni
 Çiçekler içinde güle benziyor

Ağzı bal kâsesi dudaklar kiraz
 Dişler inci mercan gülüşü alaz
 Boynu sütun başı teni kar beyaz
 Elleri kristal cama benziyor

Salınan boyunu serviden almış
 İnce bel üstüne zülfünü salmış
 Düşünde goncalar uykuya dalmış
 Sevdayı emziren cana benziyor

Asabî aklını devşir başına
 Yakışmaz gördüğün düşler yaşına
 Kırtan sonra yollar ömrün kışına
 Teneşirde yatan sana benziyor

ASABÎ

35- Rasim Deniz Hocamız

Mütefekkir bilgili

Hakka doğru menzili

İki cihan bilgili

Rasim Deniz Hocamız

Gönül evine bâni

Sevgiden yana gâni

Bilir ki dünya fâni

Rasim Deniz Hocamız

Gerçek aydın, muallim

Boşa eylemez talim

Hem ariftir hem alim

Rasim Deniz Hocamız

Denizler kadar engin

Beyazı yedi rengin

Gözü tok gönlü zengin

Rasim Deniz Hocamız

İğne ile kazandır

Fesatlara kızandır

Doğruları yazandır

Rasim Deniz Hocamız

Köksal AKÇALI

Sayı: 5'teki Şiirler:

36- Âşık Seyranî'nin Ali Dağı, Talas ve Deverek Gezisi

Ahmet Emin GÜVEN tarafında neşredilen bu şiir şu şekildedir:

Birgün seyre çıktım Karabeğilen
Varup Çaybağı'na kurdum otağı
Mehemmet Kalfa'dır bir refikim de
Niyetim ziyaret ol Alıdağı

Dağa çıktık gördük Ahmed-i Tarran
Kıldık sabah namaz(ın) durmadık bir an
Teyemmüm eyledik şafata heman
Âlkuşiru? Eda kıldık şafağı

Şafak vakti geşdi gördük kafiri
İslamız birliğe dâl'da Gâfir'i
Taparlar saneme nedir âhiri
Haramdır anlara cennetin bağı.

Cennet bağı bize indik Talas'a
Seyrettim bir dilber battım ben yasa
Şûle virir rûyi hep anın nâsa
Nice medh itmeyim sînesin ağı

Ağsîneye baktım vardım dükkana
Merhabalar ittim ol merdâna
Bir kez nazar ittim sîmîn gerdana
Yakın ider hep kendine ırağı

İrağı yakındır kendine haçı
Derdin helak itti gel bana acı
Beğ-zâdesin dilber ver bana bac'ı
Vurma aşıkına gel bugün dağ'ı.

Dağ urdu sineme Hacı Beğ çakin
 Çok temaşa kıldım ol veçh-i pâkin
 Bir saat miktarı ben oldum sakın
 Ne mahbub zibadır koçacak çağı

Çağıdır sarmanın gerdanda fülful
 Bir kez nutka geldi lesanı bülbül
 Bir kadd-i kıyamet puhağı sünbül
 Helâk itti gamzesinin bıçağı.

Pıçağı sinemde geldim bu Çay'a
 Mahane bulunmaz ol kaşı yaya
 Sandım kendi olur eldeki daye
 Pek beyaz billura benzer ayağı

Ayağım Talaslı kendim Kayseri
 Nice medh itmeyim böyle dilberi
 Azmim Deverek'de gördüm o yeri
 Akar vasatından bir hoş ırmağı

İrmağın seyrettim gördüm safa var
 Daye nisaları anda vefa var
 Çekdiler alayı cevri cefa var
 Her birinin elmez kiraz yanağı

Yanağı elmas aldı el ele
 Vücudum şehre saldı velvele
 Didim refiklerim beri gel hele
 Seyridin cismine kalem parmağı

Parmağı nazenin gayet dilbere
 Dilberler mekânı ne hoş dere
 Mahbub seyredenler gitsin o yere
 Uymaz buna ol Talas'ın Çardağ'ı

Çardağı seyrettim kondum Eseb'e
Ras gelmedim asla böyle kesibe
Razı olmaz İslam böyle nesebe
Kemana, mutribe virdik kulağı

Kulağı virmedik çalındı sazlar
Kurmuş otağını gelinler kızlar
Gördüm Hacı Beğ'i bu sînem sızlar
Aldı aklım serden, kiraz dudağı

Dudağı bir kez de o yerde gördüm
Alayın içinde bir kızda durdum
Kimin duhdetidir etrafa sordum
Didiler bilmeyiz o nesli ablağı

Ablağı var içinde üç beş dane
Bakışları hayat virir insana
Mehane bulmayın Âşık Seyran'a (niye)
İşte budur şu'aralık yolağı

37- Üstadım Veysel Baba'ya Şikâyetim

Veysel Baba yeni yetme ozanlar
Neler neler yazıyorlar bir görsen
Şair oldu yel esmeden tozanlar
Öz Türkçeyi bozuyorlar bir görsen

Sohbet riya oldu muhabbet para
Ondan içim dışım yaradır yara
Âşıklar sazını astılar bara
İçip içip sızıyorlar bir görsen

Kimi bade sundu kimisi içti
Kimisi ham kaldı kimisi pişti
Şimdiki boynuzlar kulağı geçti
Uzadıkça uzuyorlar bir görsen

Bunlar bal içine ağı kattılar
Mevlana'yı bir yudumda yuttular
Koca Seyrani'yi taşa tuttular
Pir Sultan'a kızıyorlar bir görsen

Türküdür bu Türk'ün dağı ovası
Baykuşlara kaldı şahin yuvası
Ozanlar telinde uçkur havası
Soytarılar azıyorlar bir görsen

Göçüp gidenlerin yeri dolmadı
Kimse bir ustaya çırak olmadı
Lebdeğmezin adı şanı kalmadı
Taşı bile eziyorlar bir görsen

Duran'ım der bezer oldum serimden

Çaylar ırmak oldu alın terimden

Aman Veysel Baba kalkma yerinden

Çok havalı geziyorlar bir görsen

Ozan Duran TAMER

38- El Verdi Bize

“Dostu darda görsek; bel verdik,
Düşmana baş eğmedik; sel verdik.
Hiciv vadisinde er oğlu erdi,
Erbabi’ye el verdik.”

Adnan BÜYÜKBAŞ

Tanrı Türk yarattı ulu cihanda,
Bütün yeryüzünü il verdi bize.
Dünya denilen şu üç günlük handa,
Her güzel değerden bol verdi bize.

İnsanlar yönettik, zulümden kaçtık,
Yiğitlik uğruna her şeyden geçtik.
Dinlerin içinde İslâmı seçtik,
Muhammet isimli gül verdi bize.

Hak adın yaymaktı hayat nedenim,
İslam ruhum ise Türklük bedenim.
Ruhum olmayınca cesettir tenim,
Bu ülkü bambaşka hâl verdi bize.

Yesevî heybeme koydu azığı,
Bana geçit oldu şol Tanrıdağı.
Çıkıp Horasan’dan indim aşağı,
Malazgirt kapısı yol verdi bize.

Ertuğrul Gazi’yle vardık Söğüt’e,
Yoldaş olduk Osman adlı yiğide.
Açtık gönlümüzü nurlu öğüde,
Sultan Edebalı dil verdi bize.

Adalet dağıttı o kutlu pınar,
Suyundan bir defa içenler kanar.
Büyüdü, dört yana kök saldı ınar,
Darda tutunacak dal verdi bize.

Ötüken töresi kaybolduğu an,
Başladı vücutta binlerce ıban.
Nice ihanetler yaşadı vatan,
Çekilen acılar bal verdi bize.

Yunus'a yanarak kor gibi olduk,
Bayrağa, devlete hep tâbî olduk,
Sözün meclisinde ERBABİ olduk,
Ak saçlı kocalar el verdi bize.

Ozan ERBABİ

39- Sıtkıçandan Seviyom

Bre gadasını aldığım güzel
Aldın peşinsıra gidiyon beni
Malamat eyleme el aleme
İnan sıtkıçandan seviyom seni

Kusursuzluk sensin alemde teksin
Tarumar bahçemde açan çiçeksin
Bu fukara hangi nazını çeksin
İnan sıtkıçandan seviyom seni

Şu gönül sazıma kirpikler mızrap
Vurdun bam teline eyledin harap
İstesen yoluna olurdu turap
İnan sıtkıçandan seviyom seni

Asabi kölendir çeksen pazara
O kara gözlerin götürse dara
Diri diri koysalar mezara
İnan sıtkıçandan seviyom seni

Asabi

40- Allah Allah

Seher vakti öter zikreder kuşlar
 Yalvarır Mevlaya, der Allah Allah
 Hakk'a şükreder dağ ile taşlar
 Onlar da Rabbine der Allah Allah

Gece gündüz yalvar yaradana tap
 Ezan-ı Muhammed ediyor hitap
 Okuyabilerseniz kâinat kitap
 Rahmetinde saklı sır Allah Allah

Kitabımız Kur'an oku özünle
 Kelime-i tevhid söyle özünle
 Haramlara bakma girme gözünle
 Yaptığını gören var Allah Allah

Ozan Büryani der: çoktur günahım
 Affet günahlarım yüce sübhanım
 Resulüme kurban olsun bu canım
 Habibinde sana yâr Allah Allah

Ozan BÜRYANI

41- 19. YY. Halk Şairlerinden Kayserili Mehmet Emin Rûzi

Böyle midir âşıklığın kanunu
 Bir saz alıp çıkmış birtakım ahmak
 Sual etsen bilmez, vezni, mevzunu
 Gezer âşık zannı ile dangalak

Esrar çeker serhoşluktan ayılmaz
 Çalmayanı yüzbindebir bulunmaz
 Tehâretsiz, elin yüzünü yumaz
 Böyle angutlara her ne desek hak

Kimi zen-dostlukla terk etmiş hâbı
 Çoğu mahbûb-perest severler cânı
 Böyle gidi şâki böyle azanı
 Rûzi kabul etmez defter-i uşşak

42- Kardeşim Ferit Yıldız Hoca'ya Mektup

Geçirdim ömrümü boşu boşuna
Gençliğimi bilemedim Hazani
Uğradım feleğin kara kışına
Ölem dedim ölemedim hazani

Sinemde yareler pazar eyledi
Çilelerim beni yazar eyledi
Can dostlarım bana nazar eyledi
Bir kerecik gülemedim Hazani

Gözlerime hüznün çöktü gam geldi
Ah ettikçe dertlerime zam geldi
Kara günü paylaşacak an geldi
Bölem dedim bölemedim Hazani

Fikrim firar etti aklım karıştı
Deli gönül her cefaya alıştı
Gözyaşlarım yağmur ile karıştı
Silem dedim silemedim Hazani

Kestim muhabbeti nazdan edadan
Bıktım gayri sen olmayan vedadan
Senin gibi dost istedim Huda'dan
Başka dilek dilemedim Hazani

Dertlerimi buz eyledim ağzıma
Dara düştüm gelen yoktur çağrıma
Duran'ım diyeni bastım bağrıma
İncelekten elemedim Hazani

Ozan Duran TAMER

Sayı: 6'daki Şiirler:**43- Âşık Sailoğlu**

Yine pek duyulmamış bir âşığı Dr. Rasim DENİZ'in titiz çalışmasıyla Çıngı Dergisi'nin 6. Sayısında görmekteyiz. Bu önceki sayıda yer alan araştırmanın devamı niteliğindedir. Çalışmadan aktaracağımız şiirler şu şekildedir:

Semai:

Şu yamaçta duran dilber
Gelir amma neden sonra
Bizi zem eyleyen diller
Çürür amma neden sonra

Hak saklasın seni kazadan
Ne kaçarsın ben gedadan
Gidi rakipler Huda'dan
Bulur amma neden sonra

Bak şu dilberin boyuna
Hiç vebal almaz boynuna
Sünüp aşığın koynuna
Girer amma neden sonra

Sailoğlu ister dediğin
Baş koymaz beyler dediğin
Deli gönül dilediğin
Olur amma neden sonra

Koşma:

Hey ağalar ben Leyla'mı yitirdim
Mecnun olup yol üstünde oturam
Lokman hekim gibi tabip getirdim
Şu derdime çare bulan olmadı

Leyla'da Mecnun sözünü tuttu
 Arzu da Kanber'in yoluna gitti
 Dünya murada Şahsenem yetti
 Âşık Garip gibi gülen olmadı

Gördünüz mü Ferhat ile Şirin'i
 Onlar niçin dedi biri birini
 Attı külüngünü verdi serini
 Daha dost yoluna ölen olmadı

Sailoğlu ey der bilir dostları
 Dost sanılsa karşımızda hasları
 Başım yastıkta da ölüm kastları
 Mezarım üstüne gelen olmadı

44- Dedim-Dedi / Asabi

Dedim aşk ne güzel, dedi bilmece
 Dedim aşık mısın, dedi delice
 Dedim buluşmanız, dedi gizlice
 Dedim özledin mi, dedi çok çok

Dedim kamer nedir, dedi yüzümdür
 Dedim tuzak nedir, dedi gözümdür
 Dedim ya sadakat, dedi özümdür
 Dedim bir kerecik, söyledi yok yok

Dedim işve nedir, dedi işimdir
 Dedim gül bahçesi, dedi döşümdür
 Dedim muradın ne, dedi düşümdür
 Dedim benimle mi, söyledi yok yok

Dedim vicdan nedir, dedi bende var
Dedim yaralıyım, dedi kendin sar
Dedim ya çaresi, dedi sadık yar
Dedim olur musun, söyledi yok yok

Dedim bu güzellik, dedi sana ne
Dedim Asabi'yim dedi, bana ne
Dedim ölüyorum, dedi daha ne
Dedim ört üstümü, söyledi yok yok

45- Duran Tamer Üstadıma Mektup

Layık olmayana verme değeri
Uzak dur insanın toyundan üstat
İki günde pişman ettirir geri
Geçirme alçağı kıyından üstat

Ne kadar değiştim dese de kötü
Elbet yansıtacak emdiği sütü
Düşünce anlarsın yüzünden örtü
Uzak durma kendi iyinden üstat

Kuyruktan kuyruğa gezenden hayır
Gelir dersin eğer, emrini buyur
Vakit gecikmeden adamı ayır
Çoban peşindeki koyundan üstat

Dostum dediğinin ardından atar
Gözünü kırpmadan seni de satar
Açık bulmak için pusuda yatar
Kaypaktan bol ne var oyunda üstat

Çakalı kurt değil, itle kıyasla
Güvenilir dağa sırtını yasla
“Pis arktan temiz su akmazmış” asla
Kalleşlik kişinin soyundan üstat.

Bu tür mahlûkları çok iyi tanı
Fesatlık dinidir, fitne imanı
Hadis okur gibi söyler yalanı
Utanmaz yaşından, boyundan üstat

Erbabi her zaman konuşur peşin
Akrebi omzuna almadan dūřın
Boynundan sokarsa fenadır işin
Huylu vazgeçer mi huyundan ūstat.

Ozan ERBABI

46- Erbabi'ye Cevap

Değirmende ağartmadım saçımı
Değişir zannetme huyum Erbabi
Arşa kurdum tahtım ile tacımı
Oğuz boylarıdır soyum Erbabi

Yakın dost dururken bakmam uzağa
Kör şeytanla biner miyim kızağa?
Gönlünü hoş eyle, düşmem tuzağa
Kulların yaptığı oyun Erbabi

Çıkar için ben dostumu satamam
Eller gibi arkasından atamam
Bulanık sularda balık tutamam
Durgun akar benim suyum Erbabi

Fitneler beslenir mundar etinen
İşim yoktur yavşağınan bitinen
Yiğit bir çuvala girmez itinen
Sanma ki bu yolda toyum Erbabi

Er kişiye namert yükü zor gelir
Yüreğine ateş düşer, kor gelir
El davulu çalmak bana ar gelir
İnan ben neyisem oyum Erbabi

Dibi görünmeyen göllere dalmam
Cahil sofrasından bir lokma almam
Hiç kuşkun olmasın açıkta kalmam
Yorganıma göre boyum Erbabi

Her türlü çileyi, derdi bilirim
 Eğlenip kalkacak yurdu bilirim
 Çakalı bilirim, kurdu bilirim,
 Duran'ı zannetme koyun Erbabı

47- Edep Yahu

Sultan mısın Vezir mi yoksa sen bir şah mısın
 Hurafeler uyduran miskine dergâh mısın
 Fitne fesat üreten ibliseşergah mısın
 Şair-i azam isen bilmelisin edebi
 Sen hiç okumadın mı hayat denen mektebi

Münafık müritleri başına topluyorsun
 Teline dokununca yerinden hopluyorsun
 Dostlarına hançeri arkadan saplıyorsun
 Hoşgörü de sabır da bulmalısın edebi
 Sen hiç okumadın mı hayat denen mektebi

Fırlasan da yayından yok ki senin hedefin
 Her çenginin önünde elinden düşmez defin
 Nakış nakış sevgiyi işleyemez gergefin
 Yesevi'den erenden sormalısın edebi
 Sen hiç okumadın mı hayat denen mektebi

Sen hırsın girdabına düşmüş de çıkamazsın
 İnsanların yüzüne sevgiyle bakamazsın
 Gafil gönül çıramı uzanıp yakamazsın
 Hacı Bektaş, Yunus'tan oku öğren edebi
 Sen hiç okumadın mı hayat denen mektebi

Gece gündüz çalışan arar bulur ilmi
Şair güzel sözlerle dokur sevda kilimi
Riyakâr acı sözle kırar akli selimi
Asaletten soyundan almalısın edebi
Sen hiç okumadın mı hayat denen mektebi

Ben şairim demeye artık utanır oldum
Küstah haddini bilmezle yıllarca ahbab oldum
Kervanlara han idim yıkıldım viran oldum
Hazani şer ehlinde bulamazsın edebi
Sen hiç okumadın mı hayat denen mektebi

HAZÂNÎ

48- Öz Belli Değil

Kültürüm ne hale geldi ey canlar
Geline benziyor, kız belli değil
Alabora oldu, değişti yönler
Mevsimler şaşırdı, öz belli değil

Yedisi yetmişi Batıya hayran,
Mabedler çürüyor, samanlık seyran
Bak köşede kaldı içilen ayran;
Asıl kayıp oldu, öz belli değil.

Balta vuruluyor güzel sanata.
Hiç aklım ermiyor garip icada.
Yazılmış çizilmiş bir adi nota;
Türkü söyleniyor, saz belli değil.

Arenaya döndü bütün meydanlar,
Cenin iken, kopar oldu kordonlar.
Özürler tükendi, geldi pardonlar;
Dil de argolaştı, söz belli değil.

İğne iplik işe yaramaz oldu,
Tabipler yarayı saramaz oldu
Doğruyu yanlış göremez oldu,
Bilim dalı şaştı, tez belli değil.

Işık vermez gündüz, yakılan çıra.
Coşturan olmazsa çağlamaz dere.
Deryaların suyu yetişmez kire;
Maskeler kapatmış yüz belli değil.

Hikmet Saadet ÇAKICI

49- Âşık Hüzni'nin Şiirleri

Sana ta'zimen istikbal duru üçler huzûrunda
Bu Hüzni bendeni memnûn et sultan Mevlana

...makta'ını hâvî bir semâî ile "irticalen" medh etmiştir. Şu nazımlar kendisininindir:

Koşma:

Gel beni gurbette ağlatıp gezme
Yeter cevri ettiğin canıma felek
Hicran gayretiyle bağrımı ezme
Hasret koydun hanımânıma felek

Akıtıp dideden cûyi-veş hûnî
Diğer gün eyledin dâğ-ı derûnı
Dar ettin başıma çerh-i gerdûnı
Kasdın nedir bilmem canıma felek.

Hüzni'yim gurbete attın taşıımı
Tükenmez kavgaya koydun başımı
Perişan eyledin dil nakkaşımı
Galiba susadın canıma felek.

Destan:

Kâinat esrar-ı âdemde iken
Bak ne suret verdi cenab-ı yezdan
Mükevvenat sırr-ı mübhemde iken
Gör nice halk'etti hallak-ı cihan.

Can kulağın açıp dinle bu hâli,
 Terk eyle bir parça kil ile kâli
 Hilkat-i eşyanın budur ahvalı,
 Bir bir sana hepsin ideyim beyan.

Böyle başlayan kırk iki dörtlüklü bu destanın son dörtlüğü ise şöyledir:

Yazdım evsâfını fahr-i cihânın
 Neclis-iirfanda Hüznî destânın
 Tükenir mi vasfı rûh-i revanın
 Hayr'ile yâd etsindinleyen ihvân.

50- Değil Nedir? /

Aşka giriftarı pervaneye sor
 Bülbülün çektiği zar değil nedir
 Ağyar serüvene etmez itibar
 Huzur-i bâride ar değil nedir

Bir zümrede var ki hürâfa satar
 Fark etmez ki bitayette ne yatar
 Savunur batılı Hakka taş atar
 Nuh'un gemisine şer değil nedir

Bu dünya dolusu nimete bir bak
 Neden hasıl oldu dünyada çıplak
 Elbette ki bir sahibi var mutlak
 Bunu düzenleyen var değil nedir

Hikmetinden kâinata sır attı
 İradede kendisini arattı
 Canlı cansız tüm eşyayı yarattı
 Eşyada zerresi nur değil nedir

Dağın içindeki madende taşta
Nihayetsiz gökte arzda güneşte
Sudaki balıkta kanatlı kuşta
Arının balında sır değil nedir

Erkek tüylü hatun tüysüz cemali
Başka bir mahlûkun var mı bu hali
Aynı tohum aynı tarlanın malı
Hakkın hikmetini gör değil nedir

Hasretiyem ok atmadım naçara
Ama acı yaralamış ne çare
Bu ahvalı anlamayan biçare
Kalbi mühürlenmiş kör değil nedir.

Âşık Hasreti (Sadi DEĞER)

KAYNAKÇA

- Ana Britannica Ansiklopedisi, C10, s. 44, İstanbul, 2007.
- AKSOY, Ö. Asım, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, İnkılap yayınevi, 2007.
- ARTUN, Erman, *Aşık Edebiyatı ve Aşıklık Geleneği*, Akçağ Yay. , Ankara, 2001.
- Çıngı Dergisi Yayın Arşivi (2010-2012)
- Derleme ve İnceleme Yöntemleri*, Geleneksel Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2007.
- DURAN, O. , *Cumhuriyet Öncesi ve Sonrası Matbaa ve Basın Sanayi*, İstanbul, 1998
- Doç. Dr. PETEKOĞLU BALTA, Filiz, *Dergiciliğin Gelişimi ve Türkiye’de Kadın Dergileri*, Marmara İletişim Dergisi, Sayı:9, Ocak 1995, s. 114.
- ELÇİN, Şükrü, *Halk Edebiyatına Giriş*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay. , Ankara, 1986.
- ERCİNS Gülay, “Popüler Kültür Görünümleri ve Gençliğe Yansımaları”, *Toplumsal Dönüşümler ve Sosyolojik Yaklaşımlar*, VI. Ulusal Sosyoloji Kongresi, (1 – 2 – 3 Ekim 2009), Adnan Menderes Üniversitesi Didim Yerleşkesi, 2009.
- Girgin, A. , *Türk Basın Tarihinde yerel Gazetecilik*, İnkılap Yayınevi, İstanbul, 2001.
- KAYA, Doğan, *Türk Halk Edebiyatı Terimleri sözlüğü*, Akçağ Yayınları (2. Basım), Ankara. 2010.
- KAYA, Murat, *Yeni Yol Dergisi’nin İncelenmesi*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, 2007.
- KORKMAZ, Alemdar-Raşit Kaya, *Kitle İletişiminde Temel Yaklaşımlar*, Savaş Yayınları, Ankara, 2010.
- MUTLU Erol, “Popüler Kültürü Eleştirmek”, *Doğu Batı Düşünce Dergisi*, (3. Baskı), Doğu Batı Yayınları, Ankara, 2006, s. 11-42.
- OĞUZ, M. Öcal, *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*, Grafiker Yayınları (4. Baskı), Ankara, 2009.
- VURAL, A.M., *Türkiye’ de Yerel Basın, Türkiye’de Yerel Basın*, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul, 2007.
- ŞİŞMAN, Bekir, *Anadolu’da Yaşayan Halk İnançlarının Menşei Üzerine Bir Araştırma*, Millî Folklor, Yıl 12, Sayı 46, Ankara, 2000.
- TEZCAN, Mahmut, *Kuşaklar Çatışması: Okuyan ve Çalışan Gençlik Üzerine Bir Araştırma*, Kadıoğlu Matbaası, Ankara, 1981.
- TÜRK ANSİKLOPEDİSİ, MEB Yayınları, C.23, Ankara, 1973.

UNAT, Faik Reşit, *Türkiye’de Eğitim Sisteminin Gelişmesine Tarihi Bir Bakış*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1964.

Ülkü Çelik Şavk, “Manas ve Maaday-Kara’da Sayılar”, *Mili Folklor*, S.50, Ankara, 2001, s. 52-57.

YANAR Halit, *Bizim Mecmua Dergilerinin İncelenmesi*, (İstanbul- Fatih Üniversitesi, Yüksek Lisans), İstanbul, 2001.

YÜCEL Hasan Ali, *Türkiye’de Ortaöğretim*, Devlet Basımevi, İstanbul, 1938.

İnternet Kaynakları

- Kalyoncu C.A (2007), *Haber Dergiciliği Akis ile Başlıyor*, www.aksiyon.com.tr (28.02.2012)
- www.tdk.com.tr
- <http://www.millifolklor.com/tr/> (ET: 16.04.2016)
- www.kayserihaber.com
- www.kayseri.gov.tr
- <http://www.akdogan.gen.tr/cingi-dergisi/cingi-kultur-sanat-edebiyat-dergisi-temmuz-agustos-2010/>
- <https://www.yenicikanlar.com.tr/donemleriyle-edebiyat-dergiciligimiz-938/>
- <http://turkoloji.cu.edu.tr/HALKBILIM/26.php> (ET: 20.04.2016)
- <https://www.makaleler.com/cumhuriyet-donemi-ve-sonrasinda-dergicilik>
- www.hurriyet.com.tr
- <http://www.tuik.gov.tr>

EKLER

Ek 1. Orijinallik Raporu

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Canan DAŞDEMİR
Öğrenci Numarası	
Enstitü Anabilim Dalı	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
Programı	TÜRK HALK EDEBİYATI
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Dr. Öğretim Üyesi Birol AZAR
Tez Başlığı (Türkçe)	Çıngı Dergisinde Yer Alan Halk Edebiyatına Dair Öğelerin İncelenmesi

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 107 sayfalık kısmına ilişkin, 17/07/2018 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı %23'tür.

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Yukarıda bilgileri verilen öğrencinin doktora tezi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından belirlenen azami benzerlik oranlarını aşmadığını ve tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. Gereğini saygılarımla arz ederim.

Dr. Öğretim Üyesi Birol AZAR
Danışmanın Adı-Soyadı
(İmzası)

Prof.Dr. Ahmet BURAN
Anabilim Dalı Başkanı
(İmzası)

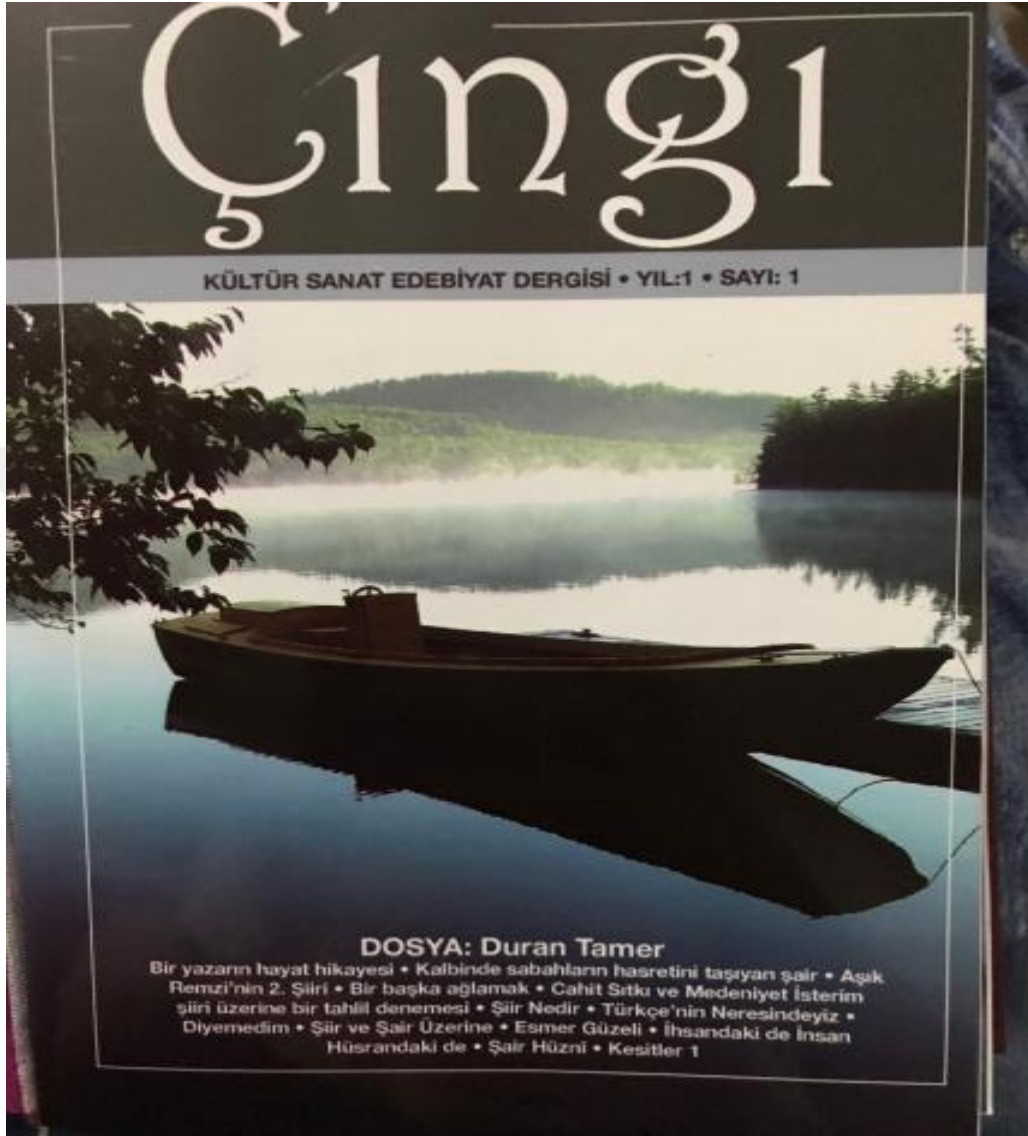
F.Ü.LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ÖĞRETİM YÖNETMELİĞİ

Madde 41- Lisansüstü tezleri ile birlikte teslim edilmesi gereken belgeler şunlardır:

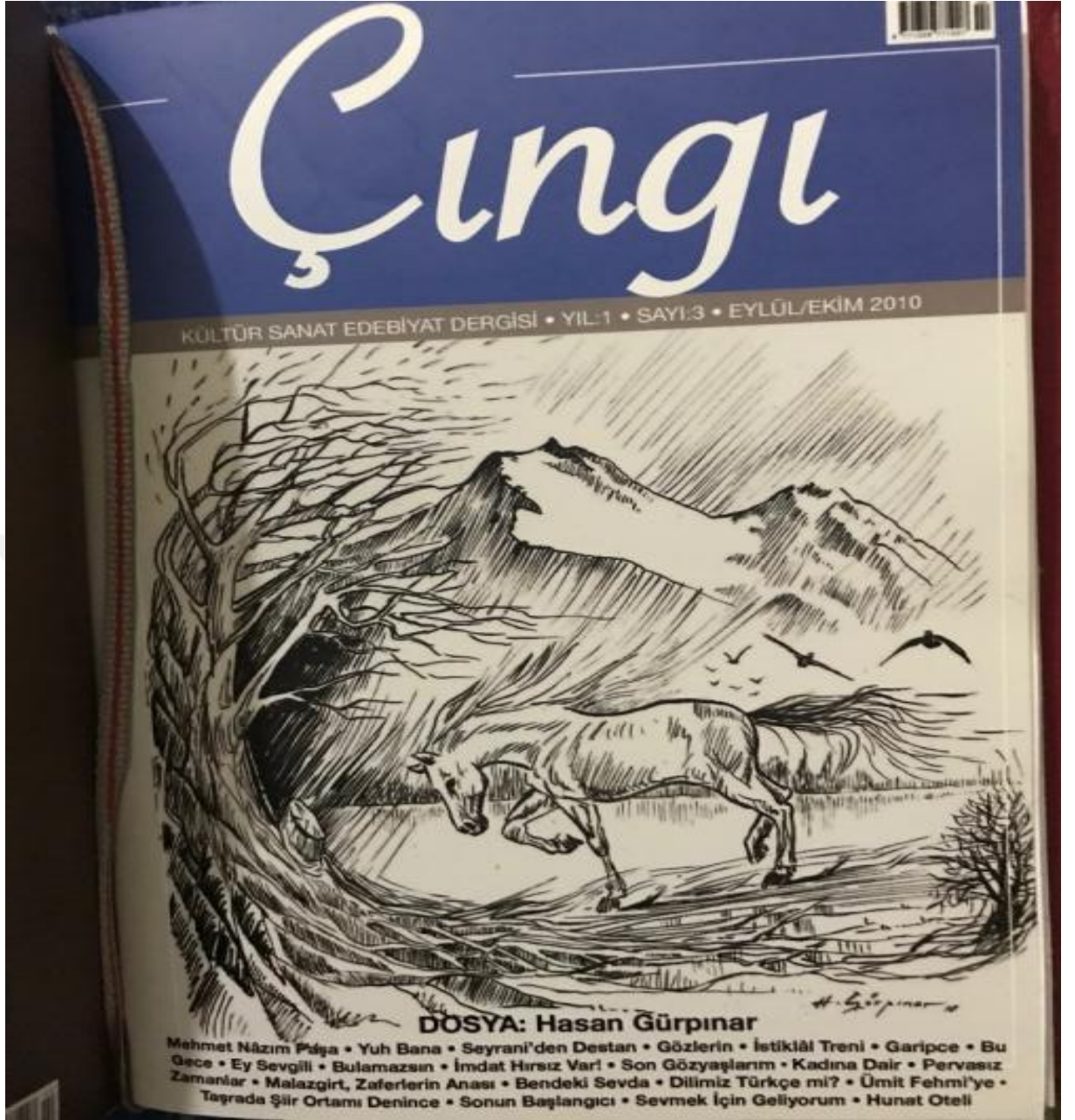
- a) Lisansüstü tezler, savunma öncesinde **intihal program raporu** ve ilgili makale şartını¹ sağladığına dair belgeleri ile birlikte enstitüye teslim edilir.
- b) İntihal raporu ile ilgili olarak etik kurallar dâhilindeki benzerlik oranları ilgili Enstitü Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. (Enstitü Yönetim Kurulu tarafından tezin, intihal kapsamı dışında değerlendirilmesi için TURNITIN'den alınan raporda "benzerlik oranı"nın, "alıntılar hariç" en fazla %10, "alıntılar dâhil" % 30'u geçmemesi şeklinde kabul edilmiştir).

¹ Makale şartı doktora öğrencilerini kapsamaktadır.

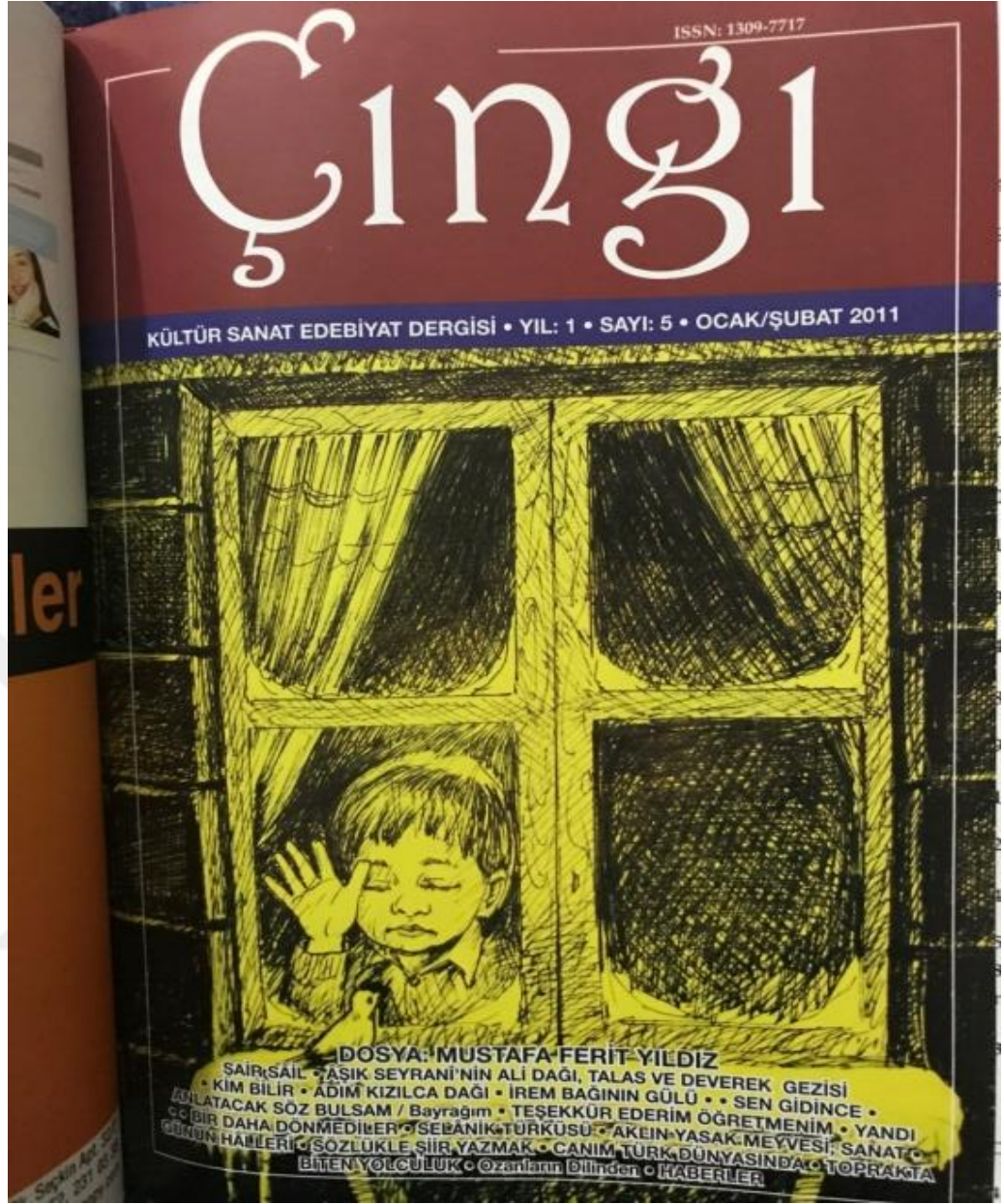
Çıngı Dergisi'nin Çalışmamızda İncelediğimiz sayılarının kapak görünümüleri şu şekildedir:

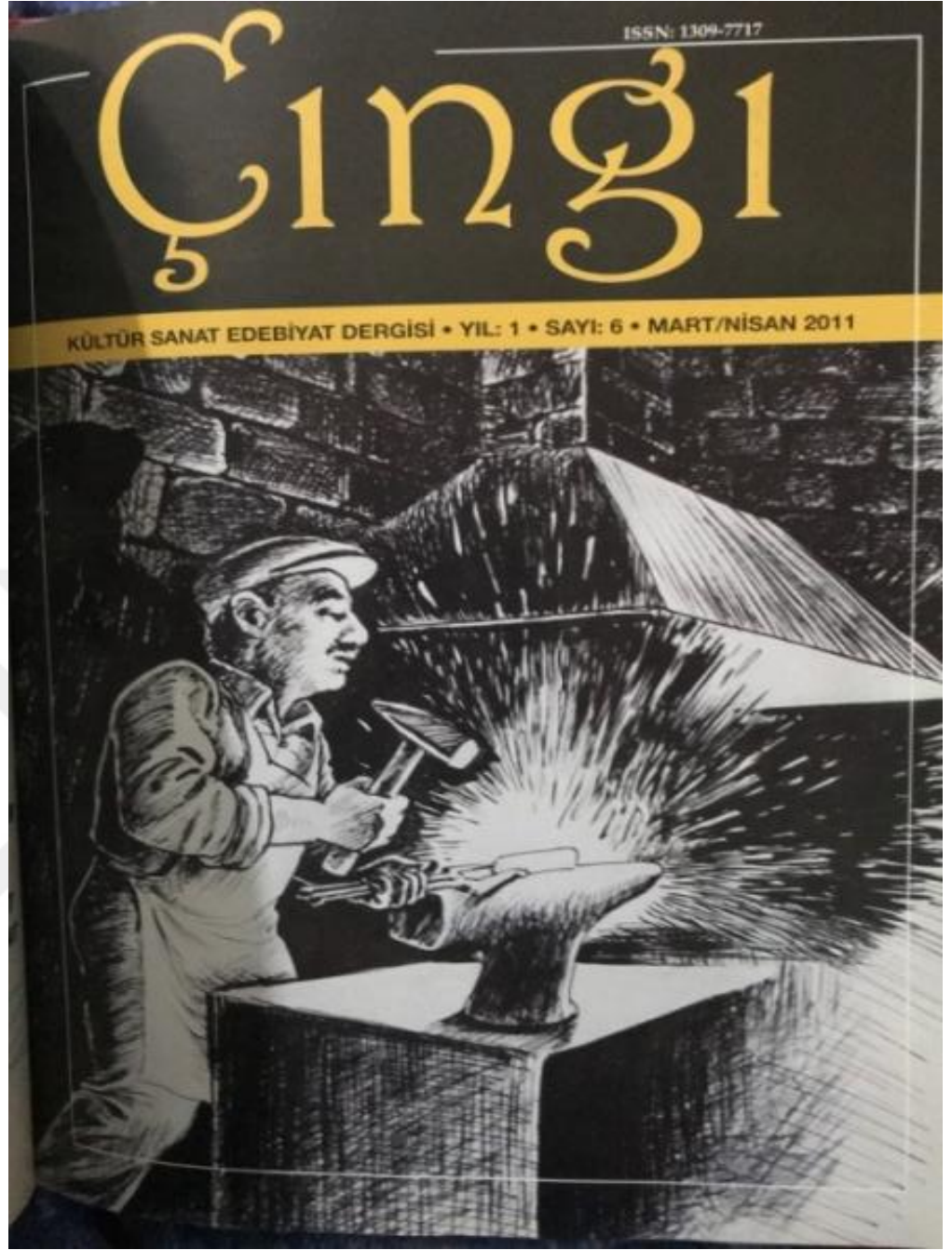

ÖZ GEÇMİŞ

26.10.1988 Almanya doğumluyum. Hayatımda olmayı istediğim mesleği seçerek edebiyat öğretmeni oldum. Karakterim ve hayallerim beni buna yönlendirdi. İlkokul çağına değin Almanya, ortaokul çağına değin İstanbul ve üniversite çağına değin ise Adana’da yaşadım. 2006 yılında Fırat Üniversitesi Fen/Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü kazanarak Elazığ’a geldim. 2011’de yüksek lisans eğitimime Fırat Üniversitesi Türk Halk Edebiyatı dalında başladım. Şu anda İstanbul’da yaşamaktayım. Evli ve “Masal” adında güzel bir kız çocuğu sahibiyim. Edebiyat dalında bilimsel ve kültürel araştırmalarımaya devam etmekteyim.

